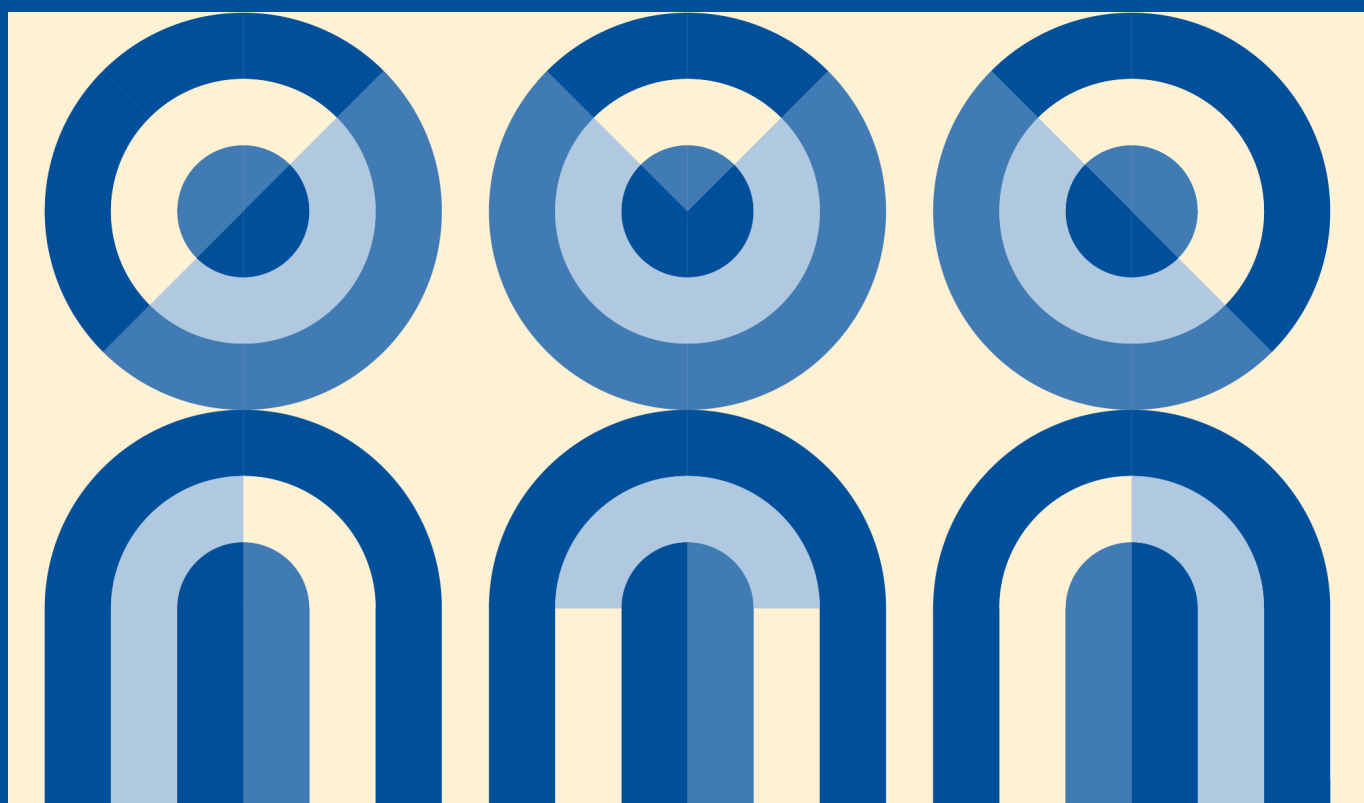

Partnerdrab i Danmark 2017-2024

Partnerdrab i Danmark 2017-2024

© VIVE og forfatterne, 2026

e-ISBN: 978-87-7582-585-1

Projekt: 303084

Undersøgelsen er udarbejdet af VIVE for Social- og Boligstyrelsen
Finansiering: Social- og Boligstyrelsen

VIVE

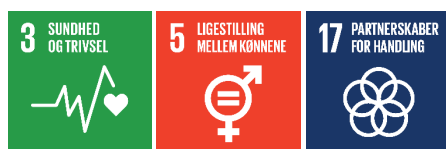
Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Forord

Regeringens 'Handlingsplan mod partnervold og partnerdrab 2023-2026' har lagt op til at generere viden for at styrke indsatsen mod partnerdrab i Danmark. Det er baggrunden for denne undersøgelse, der frembringer ny og aktuel viden om karakteristika og dynamikker ved partnerdrabssager i Danmark og sætter denne viden i perspektiv til andre danske og udenlandske studier. Det empiriske grundlag for undersøgelsen er 61 partnerdrab, som blev begået på dansk grund i 2017-2024, og kilden til viden er i de allerfleste tilfælde politiets efterforskningsmateriale.

Undersøgelsen er gennemført af seniorforsker Mai Heide Ottosen, der har været projektets leder, professor MSO Anika Liversage og videnskabelig assistent Anne Sofie Perregaard Schmidt. Stud.scient.soc. Sylvester Tønnesen har bistået ved dataindsamlingen.

Vi vil gerne takke Rigspolitiets Center for Politifaglig Styring og de politikredse, der har hjulpet med at fremskaffe sagsmaterialet og givet os husly under gennemlæsning af sagerne. En tak for gode og konstruktive kommentarer skal også rettes til projektets følgegruppe og de to reviewere, der har læst manuskriptet.

Undersøgelsen er rekvireret og finansieret af Social- og Boligstyrelsen.

Kræn Blume Jensen

Forsknings- og analysechef
for VIVE Sociale forhold og Arbejdsmarked

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	7
-----------------	---

Afrapportering	15
----------------	----

1	Indledning	16
1.1	Baggrund og formål	16
1.2	Undersøgelsens område og tilgang	16
1.3	Vidensgrundlaget	18
1.4	Tilgangen i denne undersøgelse	22
1.5	Afgrænsninger og lovgivning	22
1.6	Rapportens disposition	24

2	Datagrundlag og fremgangsmåder	25
2.1	Indledning	25
2.2	Design: Identifikation af partnerdrab i perioden 2017-2024	26
2.3	Dataindsamling	27
2.4	Oparbejdning og analysestrategier	27
2.5	Metodiske overvejelser	30
2.6	Forskningsetiske overvejelser	32

3	Overordnede resultater	34
3.1	Indledning	34
3.2	Karakteristika ved drabene	34
3.3	Sociodemografiske karakteristika hos gerningspersoner og ofre	41
3.4	Risikofaktorer	47
3.5	Kategorisering af sagerne	54
3.6	Opsamling	58

4	Type 1: Tab af kontrol og position	60
4.1	Indledning	60
4.2	Sociodemografiske karakteristika	60

4.3	Individuelle risikofaktorer hos ofre og gerningsmænd	61
4.4	Samlivsbrud som trigger og i nogle tilfælde eskalerende konflikter	65
4.5	Konflikt om barnet som trigger	69
4.6	Drab og udfald	70
4.7	Myndighedskontakt og bystandere	70
4.8	Risikofaktorer og interventionsmuligheder	71
4.9	Opsamling	72
<hr/>		
5	Type 2: Vedvarende vold og turbulens	73
5.1	Indledning	73
5.2	Karakteristika ved gruppen	73
5.3	Risikofaktorer og stressorer hos ofre og gerningspersoner	74
5.4	Partnervolden forud for drabet	75
5.5	Drab og udfald	78
5.6	Pårørende og bystandere	79
5.7	Risikofaktorer og forebyggelse	80
5.8	Opsamling	81
<hr/>		
6	Type 3: Forfald og akutte stressorer	83
6.1	Indledning	83
6.2	Hovedsporet: Forfald	84
6.3	Sidesporet: Mere akutte stressorer	88
6.4	Risikofaktorer og interventionsmuligheder i hovedsporet	89
6.5	Opsamling	90
<hr/>		
7	Par med migrationserfaringer	91
7.1	Indledning	91
7.2	Udvælgelse af sager til delanalyse	91
7.3	"Almindelig" vs. "anderledes" vold (og drab)	92
7.4	Forskellige kollektive dynamikker i nogle drab	93
7.5	Migrationsrelateret udsathed	95
7.6	Destabiliseret kønsmagt og partnerdrab i minoritetsfamilier	97
7.7	Sameksistens af forskelligartede dynamikker	98

7.8	Opsamling	99
8	Mentale og emotionelle udfordringer hos gerningspersonerne	101
8.1	Indledning	101
8.2	Drab-selv mord	101
8.3	Overordnet om mentalundersøgelser	103
8.4	Sager med andre foranstaltninger end straf	104
8.5	Personlighedsforstyrrelser	104
8.6	Opsamling	107
9	Forebyggelsesperspektiver	108
9.1	Indledning	108
9.2	Datagrundlag	108
9.3	Tilgang til forebyggelsestankegang – eksempler fra Danmark	109
9.4	Fagpersoners erfaringer med forebyggelsesindsatser	114
Dokumentation		119
Litteratur		120
Bilag 1		133

Hovedresultater

I perioden 2017-2024 var der mindst 61 partnerdrab i Danmark, svarende til gennemsnitligt 7,6 partnerdrab om året. Ifølge den seneste nationale opgørelse over alle drab i Danmark var partnerdrab den næst hyppigste drabstype med 21 pct. af alle drab (Hansen & Okholm, 2024). Partnerdrab er en markant kønnet forbrydelse, idet langt de fleste drab er blevet begået af en mand mod en kvindelig partner eller ekspartner.

Inden for sidste ca. 15 år er der gennemført flere undersøgelser på partnerdrabsområdet her i Danmark – oftest fra et statistisk perspektiv. Denne undersøgelse bygger videre på tidligere undersøgelser, men prøver at gå et skridt videre ved at kaste lys over de dynamikker og mulige begivenhedsrækker, der kan lede frem til et partnerdrab. Det sker bl.a. for at undersøge, om man kan iagttage nogle muligheder for intervention, der kunne have afværget drabet. Centrale undersøgelsesspørgsmål har været:

- Var der partnervold og andre markante risikofaktorer til stede i parforholdet før drabet?
- Kan man iagttage en tydelig række af begivenheder i parrelationen, som leder frem til drabet?
- Kan man iagttage nogle tydelige punkter før drabet, hvor nogen kunne have intervenseret, så drabet var undgået?

Datagrundlag og fremgangsmåde

Undersøgelsen er baseret på 61 sager fra 2017-2024, som er identificeret via triangulering af datakilder. Indledningsvist blev 57 sager identificeret gennem mediesøgninger og Politikens drabsdatabase, hvorefter Rigspolitiet bidrog med yderligere fire sager fra deres registre. Politikets omfattende efterforskningsmateriale udgør den primære kilde til dybtgående indsigt i sagernes dynamikker. Undersøgelsen har tilstræbt at være så udtømmende som muligt, dvs. at dække alle partnerdrab, der er efterforsket som manddrab eller døds vold på dansk grund i perioden 2017-2024. Den omfatter drab, som både mænd og kvinder har begået mod en nuværende eller tidligere kæreste, samlever eller ægtefælle.

Overordnede karakteristika ved sagerne

- *Gerningspersoner og ofre:* I de fleste hændelser (85 pct.) var det en mand, der dræbte en kvinde, mens 15 pct. var kvinder, der som oftest dræbte en mand. I enkelte sager var der flere gerningspersoner. I mere end hver fjerde sag var der et efterfølgende fuldbyrdet selvmord eller forsøg derpå. I nogle sager var der flere ofre, oftest børn: Otte børn blev dræbt, og to næsten levedygtige fostre gik til. I sager med selvmord og flere ofre var gerningspersonen en mand.
- *Modus operandi:* De fleste drab blev udført med skarp vold (fx kniv) (38 pct.) eller kvælning (28 pct.) og foregik oftest i hjemmet. Så vidt det kan vurderes, havde ca. 30 pct. af drabene en planlægningshorisont, mens godt 40 pct. af drabene ikke bar præg af planlægning. En del sager kan vi ikke udtale os om.
- *Sociodemografiske karakteristika:* Den gennemsnitlige alder for ofre var 47,8 år og 48,6 år for gerningspersoner, men der er en betydelig aldersspredning. Cirka 7 ud af 10 ofre og to tredjedele af gerningspersonerne kom fra Danmark, mens de øvrige havde herkomst i andre lande. Parterne havde oftest samme etniske herkomst.
- *Samliv:* Partnerne havde gennemsnitligt kendt hinanden i 14,5 år, men det dækker over en betydelig spredning. Blandt parrene var der både løsere eller ret nye kæresteforhold og ægtefæller, der i nogle tilfælde havde fejret guldbryllup. Blandt halvdelen af parrene var der et bebudet eller effektueret brud før, drabet fandt sted. I de tilfælde skete drabet typisk inden for det første halve år efter bruddet.
- *Fællesbørn:* I halvdelen af sagerne (N = 30) havde parret fællesbørn, og i hver tredje sag (N = 22) var de mindreårige. I mindst otte sager var børnene i hjemmet, da drabet fandt sted.
- *Beskæftigelse:* I ca. en tredjedel af sagerne var ofre hhv. gerningspersoner i beskæftigelse, hvilket kan holdes op mod, at ca. 75 pct. af de 16-64-årige danskere er beskæftigede.
- *Individuelle risikofaktorer:* I ca. 6 ud af 10 sager havde offeret eller gerningspersonen (haft) mentale helbredsudfordringer eller selvmordstanker, og i knap halvdelen af sagerne var der misbrugsproblemer.
- *Partnervold:* Belyst ud fra fem indikatorer havde der været partnervold i 3 ud af 4 sager. Der var oftest tale om psykisk vold/kontrollerende adfærd (60 pct.) efterfulgt af fysisk vold (49 pct.).

Resultater

Vi har lagt to snit i datamaterialet: Var der oplysninger om partnervold eller stalking før drabet eller ikke? Og kunne man forud for drabet identificere en tydelig begivenhedsrække, som ledte frem til drabet eller ej? Det gav fire udfaldsrum.

I enkelte sager (N = 4), som er indbyrdes meget forskellige, var der hverken partnervold og heller ingen tydelig begivenhedsrække. Et fællestræk var dog, at de i bred forstand var motiveret af berigelse. I forhold til de øvrige 57 sager er de at betragte som outliers, og derfor indgår de ikke i undersøgelsen. Blandt de tilbageværende sager beskriver vi tre typer.

Type 1: Tab af kontrol og position – 50 pct. af sagerne

I den største kategori (30 sager) havde der været partnervold eller stalking forud for drabet, og der kunne iagttages en begivenhedsrække.

I den type var alle ofre kvinder og næsten alle gerningspersoner mænd, som gennemsnitligt var midt i 40'erne. Det store flertal havde haft et egentligt samliv i en kernefamilie med fællesbørn, og flertallet af ofre og gerningspersoner var i beskæftigelse, da drabet fandt sted. Som sådan lignede disse par alle andre familier, bortset fra at en ganske høj andel (ca. hvert tredje par) af både ofre og gerningspersoner havde oprindelse i andre lande end Danmark.

I mange tilfælde havde der været konflikter og vold i parrelationen og nogle gange også andre belastningsfaktorer (fx selvmordsadfærd), navnlig hos gerningspersonen. Drabet var uløseligt forbundet med et bebudet eller effektueret samlivsbrud, som næsten altid var initieret af kvinden. Man kunne i nogle sager iagttage en dynamik, der var præget af usamtidighed, idet gerningsmanden ikke kunne acceptere bruddets endelighed, mens offeret havde bevæget sig videre. I nogle sager, hvor parret måske havde lagt bruddet bag, materialiserede triggeren sig som familieretlige konflikter om børnene.

Personkredsen i Type 1 havde gennemgående ikke megen myndighedskontakt forud for drabet, selvom en del havde haft kontakt med politi og retsvæsen, fx i forbindelse med voldsanmeldelser, tilhold eller husspektakler. Ofrene forekom gennemgående at have haft et godt netværk omkring sig i form af familie og venner, som kendte til deres situation og i nogle tilfælde kunne støtte offeret.

Type 2: Vedvarende vold og turbulens – 21 pct. af sagerne

Type 2 er dannet ved, at der havde været partnervold, og at man ikke kunne iagttage nogen tydelig række af begivenheder, som førte frem til partnerdrabet. Den består af 13 sager, der er karakteriseret ved social marginalisering og i nogle tilfælde også en langvarig voldshistorik.

Sociodemografisk adskiller Type 2 sig markant ved, at hverken ofre eller gerningspersoner var i beskæftigelse på drabstidspunktet, ved, at næsten alle ofre, men kun halvdelen af gerningspersonerne, havde dansk baggrund, og ved, at parforholdene ofte havde en løsere on-off-karakter. På gerningstidspunktet var forholdet intakt, men næsten ingen havde børn sammen. Type 2 markerer sig endvidere ved, at stort set alle undersøgelsens gerningskvinder og alle mandlige ofre befandt sig her.

Derudover var der en massiv forekomst af risikofaktorer, idet alle gerningspersoner og flertallet af ofrene havde misbrugsproblemer, og næsten alle var socialt udsatte. Flertallet af gerningspersonerne var belastet af svære opvækstvilkår og havde tidligere været involveret i kriminalitet.

I nogle tilfælde var den partnervold, som forekom i relationen, præget af massiv mishandling og havde et mønster af en form for systematisk, strategisk kontrol, som kaldes for intimterrorisme. I andre tilfælde kan volden måske bedst beskrives som "situationel partnervold", der er eksplosiv og knyttet til kaotiske livsomstændigheder. Alkohol og stoffer så i en række sager ud til at fungere som centrale katalysatorer for de spontane drabshandlinger. Drabene så således ofte ud til at ske i forbindelse med skænderier i misbrugsmiljøer.

Type 3: Forfald og akutte stressorer – 18 pct. af sagerne

I de sager, der danner Type 3 (11 sager), var der ingen oplysninger om partnervold, men der kunne iagttages et begivenhedsforløb, som førte frem til drabet. Vi har inddelt sagerne i et hovedspor (otte sager), som er præget af helbredsbebetiget udmattelse, og et sidespor med akutte økonomiske stressorer som ludomani eller boligudsættelse (tre sager).

Sagerne i hovedsporet foregår blandt ældre mennesker, der gennem mange år havde levet i et godt ægteskab, men som nu oplevede, at deres skrantende helbrestilstand var blevet mærkbart forværret.

Parrene var typisk på pension, og børnene var for længst flyttet hjemmefra. I alle tilfælde var det manden, som begik drabet, og i de fleste af sagerne i hovedsporet begår han efterfølgende selvmord.

Analysen diskuterer, om disse dødsfald skal forstås som drab-selv mord, som medlidhedsdrab eller som selvmordspagter. Det er svært at vurdere, når begge er døde. Kun i 1-2 sager findes tydelige tegn på offerets samtykke.

Sagerne efterlader i nogle tilfælde et indtryk af et forløb, hvor det offentlige system har fejlet i at tilbyde den nødvendige aflastning eller psykiatrisk støtte til en plejende ægtefælle, hvilket kan have efterladt gerningsmanden i en følelse af total isolation og håbløshed.

Tværgående temaer, som er forbundet med partnerdrab

I to kapitler behandler undersøgelsen problemstillinger, som kan iagttages på tværs af de identificerede partnerdrabstyper.

Par med migrationserfaringer

En delanalyse bygger på 13 af undersøgelsens sager, hvor en eller begge parter i veletablerede parforhold havde migrationsbaggrund. Disse sager udviser en sameksistens af forskelligartede dynamikker, der befinder sig i et komplekst spændingsfelt mellem universel, kontrolbaseret partnervold og (i nogle af sagerne) specifikke, kollektive eller æresrelaterede dynamikker.

Migration medfører ofte en "destabiliseret kønsmagt", hvor manden kan miste sin traditionelle status og autoritet. Når kvinder i Danmark gør brug af deres rettigheder – eksempelvis ved at søge skilsmisse eller økonomisk uafhængighed – kan det trigge en voldelig eskalering hos manden, der vil genoprette sin tabte position. Migrationens isolation, sprogbarrierer og krigstraumer fungerer her som yderligere stressorer, der kan øge risikoen for fatale udfald.

Forekomst af mentale helbrudsudfordringer

Gerningspersonens mentale og emotionelle tilstand er en anden central faktor på tværs af de tre drabstyper. Der identificeres tre temaer:

- Mentale tilstande koblet til drab-selv mord
- Grader af utilregnelighed
- Personlighedsforstyrrelser.

En del af de drabsmænd, der begik drab-selv mord, havde haft mentale helbredsudfordringer forud for drabet, men endnu mere udtalt var det, at næsten alle tidligere havde haft selvmordstanker eller havde gjort forsøg på at begå selvmord.

Blandt de overlevende gerningspersoner gennemgik vi mentalerklæringerne fra strafferettsagen. I en håndfuld af sagerne blev udfaldet, at gerningspersonerne fik en anden foranstaltning end straf, fordi deres mentale tilstand tilsagde det. Der var oftest tale om en dom til anbringelse på en psykiatrisk afdeling.

Mentalerklæringerne for de resterende overlevende gerningspersoner fordelte vi efter undersøgelsens tre drabstyper. I Type 1 (*Tab af kontrol og position*) var gerningspersonerne ofte normalt begavede, men følelsesmæssigt umodne og med tendens til at tænke på egne behov og lægge ansvaret fra sig. I Type 2 (*Vedvarende vold og turbulens*) var gerningspersonerne ofte tungere begavelsesmæssigt og præget af impulsivitet og et umodent følelsesliv. Deres belastede opvækstvilkår og misbrugsproblemer blev ofte fremhævet. Vi drager ingen konklusioner om Type 3, hvor der kun var få observationer.

Diskussion og implikationer for praksis

Lærdom fra gennemgangen af partnerdrabssagerne

Undersøgelsen har med sin typeinddeling vist, at partnerdrab foregår i forskellige sociale omgivelser. Derfor vil der også være behov for differentierede indsatser, da parterne i de tre beskrevne målgrupper ikke er i kontakt med de samme myndigheder eller hjælpetjenester.

Blandt parrene i Type 1 ser man fx et tidsforløb aftegnet, hvor en depressiv eller selvmordstruet familiefar bliver udadreagerende og psykisk voldelig over for hustruen, som derpå vil forlade ham, hvorpå han slår hende ihjel. Her har vi peget på, at den praktiserende læge og de familieretlige myndigheder, der i mange tilfælde vil møde netop disse familier, kunne være interventionspunkter. Ud fra undersøgelsen har vi endvidere set, at der kan være pårørende eller veninder i kvindernes sociale netværk, dvs. såkaldte "bystanders", som er parate til at slå ring omkring kvinden for at beskytte hende mod trusler.

Parrene i Type 2 er en meget svært belastet gruppering uden mange ressourcer og ofte med et tyndt socialt netværk. Her er det svært at se, at andre end det sociale system, herunder tilbud inden for misbrugsbehandling, kan være en central hjælpetjeneste.

For parrene i Type 3 udpeger undersøgelsen især sundhedsvæsenet som det kritiske interventionspunkt, da de ældre par i forfald ofte har haft kontakt til læger mv., men sjældent med politiet, før drabet finder sted.

Med de gennemgående høje andele af gerningsmænd, der har haft mentale helbredsudfordringer eller er selvmordstruede, kunne der derfor være behov for, at de praktiserende læger og psykiatrien var mere synlige i en fremtidig forebyggelsesindsats.

Lærdom fra fokusgruppeinterview med fagpersoner

Til undersøgelsen har vi gennemført fokusgruppeinterview med fagpersoner fra politiet og social-, sundheds- og civilsamfundsområdet om forebyggelsesmuligheder inden for området om partnervold og partnerdrab (se Kapitel 8).

Kort opsummeret var vigtige budskaber fra de interviewede fagpersoner: Forebyggelse kræver et opgør med silotænkning og en styrket indsats på tværs af sektorer. Baseret på undersøgelsens fund og fagpersoners anbefalinger kan følgende opmærksomhedspunkter være relevante for den fremtidige indsats:

- Systematisk anvendelse af retsplejelovens § 115: Bedre vidensdeling mellem politi, kommuner og sundhedsvæsen for at identificere risikofyldte forløb rettidigt.
- Myndighedssamarbejdet kan med fordel lade sig inspirere af eksisterende, velfungerende samarbejdsmodeller.
- Det kan styrke behandlingstilbuddene til voldsudøvere, hvis der etableres lovmæssige forpligtelser til behandling, før volden eskaleres.
- Det kan være en fordel at etablere tiltag, hvorefter drabssager bliver udredt systematisk, idet man herved kan udtrække læring om eventuelle systemsvigt.
- Det kan være en fordel at udbrede den såkaldte "omvendte fodlænke", dvs. øget brug af GPS-baseret overvågning af gerningsmanden for at sikre offerets tryghed.

Om undersøgelsens begrænsninger og perspektiver

Selvom 61 sager er et omfattende antal til brug for en kvalitativ anlagt dokumentanalyse, er vi sikre på, at et større datasæt kunne have føjet ekstra facetter og analysemuligheder til undersøgelsen.

Til undersøgelsens kapitel om forebyggelsesperspektiver vil vi tilsvarende bemærke, at Kapitel 9 blot har antydning af en ramme for problemstillinger, som vedrører forebyggelse af partnerdrab. Det har fx ligget helt uden for undersøgelsens ramme at undersøge og diskutere, hvilke forebyggelsesindsatser der måtte have gode hhv. mindre gode virkninger.

Det fremtidige vidensbehov

Vi understreger flere gange i rapporten, at politiets efterforskningsmateriale efter vores overordnede vurdering har en meget høj datakvalitet. Men skal der som annonceret af Justitsministeriet i oktober 2025 nedsættes en dansk partnerdrabskommission efter den norske model, vil det være nødvendigt at samstemme, hvilke informationer efterforskerne skal indsamle systematisk viden om, så de også kan anvendes i et arbejde med at forebygge fremtidige partnerdrab.

I forlængelse heraf vil vi pege på, at ofrenes stemme er fraværende i partnerdrabs-sagerne af tragiske, men naturlige, grunde. En sådan stemme kan imidlertid være vigtig i forhold til at informere relevante aktører om, hvad der burde være gjort for at hindre, at volden fik en fatal udgang. På den baggrund foreslår vi, at der igangsættes en undersøgelse blandt dem, der har overlevet et drabsforsøg eller anden alvorlig partnervold.

Undersøgelsens tilblivelse

Undersøgelsen om partnerdrab i Danmark i perioden 2017-2024 er blevet til på opdrag af Social- og Boligstyrelsen som en del af regeringens handlingsplan 2023-2026 med det formål at kvalificere den fremtidige forebyggelsesindsats.

> **Afrapportering**

1 Indledning

1.1 Baggrund og formål

Gennem de senere år har forskellige vigtige tiltag været med til at synliggøre, at vold i nære relationer er et alvorligt problem, som samfundet har et medansvar for at forebygge og bekæmpe: Der er fx udarbejdet nationale handlingsplaner mod vold i nære relationer; den nationale enhed mod vold i nære relationer, Lev Uden Vold, er etableret; psykisk vold og stalking er blevet kriminaliseret; politiet har oprettet specialiserede teams (SVÆV); og samtidig er det forskningsbaserede vidensgrundlag om vold i familien blevet forbedret. I forhold til partnerdrab har indsatsene og det systematiske vidensgrundlag indtil videre været mere begrænset, til trods for at hvert femte drab i Danmark er et partnerdrab ifølge de seneste opgørelser (Hansen & Okholm, 2024). 'Regeringens Handlingsplan mod partnervold og partnerdrab 2023-2026' lagde dog op til at generere viden for at styrke indsatsen mod partnerdrab i Danmark (Digitaliserings- og Ligestillingsministeriet, 2023). Ansvar for vidensproduktionen og for et partnerskab mod vold i nære relationer og partnerdrab blev placeret hos Social- og Boligstyrelsen, som bad VIVE om at udarbejde ny viden om partnerdrab i Danmark og sætte denne i perspektiv til eksisterende viden.

Formålet med undersøgelsen er således at tilvejebringe ny og aktuel viden om karakteristika og dynamikker ved partnerdrab i Danmark og sætte denne viden i perspektiv til andre væsentlige studier fra Danmark og andre lande. Som led i en fremadrettet forebyggelsesindsats vil projektet desuden bidrage til at pege på, hvad der kan være muligheder og barrierer for en forstærket indsats mod partnerdrab i Danmark.

1.2 Undersøgelsens område og tilgang

Partnerdrab er et alvorligt samfundsmæssigt problem, som rammer kvinder disproportionalt. En systematisk litteraturgennemgang, som var baseret på data fra 66 lande, viste, at 13,5 pct. af alle drab globalt set bliver begået af en nuværende eller tidligere partner, og at andelen af partnerdrabsofre er seks gange større blandt kvinder end blandt mænd (Stöckl et al., 2013). Undersøgelsen viste bl.a., at op mod 39 pct. af alle kvindelige drabsofre bliver dræbt af en partner mod 6 pct. af de mandlige drabsofre. Disse drab kan ofte være kulminationen på en historik med overgreb.

Gennem de seneste år har der været en stigende interesse for området om 'kvindedrab' (på engelsk: 'femicide'). Det afspejler sig bl.a. i udgivelser fra FN's kontor for narkotikakontrol og kriminalitetsbekæmpelse (UNODC) og Det Europæiske Institut for ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE). Selvom der ikke internationalt findes standarddefinitioner på, hvad femicide er, anfører flere rapporter om emnet, at det refererer til drab på kvinder og piger, som bliver begået, fordi de er kvinder (EIGE, 2021, 2022; UNODC & UN Women, 2024). Blandt eksempler på sådanne typer drab bliver nævnt: Drab på kvinder som følge af partnervold; tortur og misogynt motiverede drab på kvinder; æresrelaterede drab på kvinder og piger, drab af pige-spædbørn og kønsbaseret fosterselektion; eller målrettede drab af kvinder og piger i forbindelse med væbnede konflikter (ECOSOC, 2013). Kvindedrab kan således blive begået af 1) en partner til kvinden, 2) andre familiemedlemmer eller af 3) personer uden for familiekredsen.

Partnerdrab er i udpræget grad en kønnet forbrydelse, som i de fleste tilfælde indebærer, at en kvinde bliver dræbt af sin mandlige (eks)partner. Derfor kan man argumentere for, at analyserne i en rapport som denne også burde tale om kvindedrab. Når vi ikke desto mindre fastholder, at det analytiske fokus er partnerdrab, beror det på to grunde.

Den ene grund er af metodisk art. Konceptet om kvindedrab er i et vist omfang fundet på motivforskning, hvilket giver rigtig god mening i nogle typer analyser. Men på baggrund af såvel vores egne tidligere undersøgelser om drab i familien som andres analyser (fx Liem et al., 2024) ved vi også, at det kan være meget vanskeligt at kategorisere sager ud fra drabsmotiver, dvs. i dette tilfælde at afgøre om en kvinde er blevet dræbt af sin mandlige partner, fordi hun er en kvinde.

Den anden grund hænger sammen med undersøgelsesdesignet. I undersøgelser, der hviler på kvantitative data, kan det være en fordel at udføre kønsadskilte analyser, fordi det ofte vil tilvejebringe nogle mere entydige resultater. Men i denne undersøgelse, der hviler på en kvalitativ tilgang, ser vi ingen grund til at udelukke de relativt få mandlige ofre for partnerdrab.

I overensstemmelse med tidligere danske undersøgelser på området (jf. afsnit 1.3.3) afgrænser vi partnerdrab som et drab eller vold med døden til følge ('døds vold'), der bliver begået af nuværende eller tidligere ægtefælle, samlever eller kæreste. Afgrænsningen inkluderer både heteroseksuelle og homoseksuelle par, uanset om de er (eller har været) samboende eller ikke. 'Par' dækker derfor over en bred spændvidde. Nogle pardannelser vil måske mest af alt kunne karakteriseres som en løs forbindelse, fordi parret kun har kendt hinanden i kort tid, mens andre par kan være i guldbryllupsalderen. Undersøgelsen opererer således ikke med hverken nedre eller øvre aldersgrænser.

1.3 Vidensgrundlaget

1.3.1 Hvorfor partnerdrab?

De underliggende spørgsmål i undersøgelser om partnerdrab er ofte, hvorfor nogle mennesker begår partnerdrab, og om man kan gøre noget for at forebygge, at det sker fremover. I dag ved man, at disse drab kan være drevet af forskellige bevæggrunde og omstændigheder, og partnerdrab er derfor en kompleks kategori af vold.

I en nyere systematisk litteraturoversigt gennemgik Graham et al. (2022) et stort antal studier for at kortlægge, hvilke teorier der bliver anvendt for at forklare, at nogle mennesker dræber deres partner. Forskning om vold og drab foregår inden for forskellige faggrene, så derfor vil der også være forskellige blikke på feltet. Graham og kollegaer identificerede 22 forskellige teorier, som kunne samles i fire overordnede perspektiver: Et feministisk, et evolutionært, et sociologisk/kriminologisk og et kombineret perspektiv.

Ifølge 'det feministiske perspektiv' er begreber som køn, magt, kontrol og patriarkat væsentlige for at forstå, hvorfor der begås partnerdrab: Vold bliver betragtet som et redskab for mænd til at opretholde dominans i et samfund, der er præget af kønmæssig ulighed. Centrale hypoteser inkluderer bl.a. 'backlash-hypotesen', som antager, at øget kønsligestilling kan føre til mere vold, fordi mænd forsøger at genvinde kontrollen, samt også teorier om 'seksuel ejendomsret', hvor mænd betragter kvinder som deres ejendom.

'Det evolutionære perspektiv' fokuserer på biologiske mekanismer, der er relateret til reproduktiv succes og naturlig selektion. Partnerdrab bliver her forklaret som et resultat af mænds behov for at sikre deres genetiske afkom og kontrollere den kvindelige seksualitet for at undgå den såkaldte usikkerhed om faderskabet. Nogle teorier betragter drabet som en utilsigtet fejltagelse i forbindelse med eskalerende ikke-dødelig vold.

'Det sociologiske/kriminologiske perspektiv' har blikket rettet på faktorer på individ-, relations- og samfundsniveau. For eksempel forklarer 'General Strain Theory' (Erikson & Mazerolle, 2013) vold eller partnerdrab som en reaktion på forskellige stressorer eller belastende livsomstændigheder (fx arbejdsløshed eller separation), negative følelser (fx angst eller vrede) eller ydre betingende faktorer (fx begrænsede ressourcer, ringe social støtte eller negative nabolagsfaktorer).

'De kombinerede og interaktionelle perspektiver' advokerer for at integrere flere teorier, da det bedre kan indfange fænomenets kompleksitet. For eksempel har nogle forfattere inddraget betydningen af psykologiske og socialkulturelle faktorer (fx

kulturel transition/akkulturation) i studier af immigranternes drab på en partner (fx Edelstein, 2013). Det interaktionelle perspektiv betragter vold som et resultat af et kontinuerligt samspil mellem individets karakteristika og de specifikke situationer eller kontekster, det befinder sig i.

De forskellige perspektiver har hver især styrker og svagheder. Fokuserer vi her på styrkerne, har både det feministiske og evolutionære perspektiv den fordel, at de har blik for de kønnede magtstrukturer. Det sociologiske/kriminologiske perspektiv har blik for, hvordan ydre livsomstændigheder og strukturelle faktorer kan bidrage til at forme vores mindset og adfærd, mens det kombinerede perspektivs styrke er, at det bestræber sig på at integrere viden på tværs af discipliner og adressere specifikke kontekster.

1.3.2 Centrale risikofaktorer i en social-økologisk model

Frem for at abonnere på en bestemt forklaringsmodel for at forstå fænomenet partnerdrab peger Grahams litteraturgennemgang (2022) på, at der er behov for både integrerede teorier og en bredere begrebslig organiseringsramme for at informere den fremtidige forskning. På den måde kan styrkerne ved de forskellige teoretiske perspektiver udnyttes. Andre forfattere på partnerdrabsområdet har peget på det samme (fx Vatnar et al., 2021). Eksempelvis er det vigtigt at adressere de kønnede forskelle og de vigtige risiko- og beskyttelsesfaktorer for partnerdrab. Til det formål kan den holistiske social-økologiske model være anvendelig – ikke kun i forskningen, men også i det praktiske arbejde med at forebygge partnerdrab på et mere operationelt niveau.

De undersøgelsesfund, som enkeltstudier har kortlagt ud fra de forskellige ovennævnte perspektiver, kan således indplaceres i en model, som illustrerer, hvordan risikofaktorer på forskellige niveauer interagerer og påvirker sandsynligheden for et fatalt udfald. Det er en måde, hvorpå man tentativt kan integrere de ovennævnte teoretiske perspektiver. Den social-økologiske model (Bronfenbrenner, 1977; CDC, 2002) er et ofte anvendt værktøj i studier om komplekse problemer som fx vold og overgreb i familien (Ottosen et al., 2020).

Modellen er opdelt i fire niveauer (jf. Figur 1.1), der starter med 'individuelle karakteristika' hos gerningspersonen og evt. hos offeret som fx mentale helbredsudfordringer (psykiske lidelser eller personlighedsforstyrrelser), misbrugshistorik og personlig baggrund (fx oplevede genvordigheder i barndommen). Det næste lag fokuserer på de 'nære relationer', herunder dynamikken mellem offer og gerningsperson samt indflydelse fra venner og familie. Indikationer på en risikofyldt parforholdsdynamik kan fx være en historik med forudgående partnervold, mens andre kritiske tegn er kvælningsforsøg, seksuel vold, stalking og trusler med våben. Et bebudet

eller et effektueret samlivsbrud er også kritiske risikofaktorer, da en del af de kvinder, som bliver dræbt, ofte har forladt eller udtrykt ønske om at forlade deres partner. Modellen udvides derefter til 'lokalsamfundet', hvor emner som nabolagsforhold, marginalisering, isolation og manglende adgang til hjælpetjenester kan øge risikoen for partnerdrab. Endelig præsenteres de overordnede 'samfundsstrukturer' i modellens yderste lag, som omfatter lovgivning, kulturelle normer og systemisk diskrimination i form af sexismen og racisme. Samlet set bidrager modellen til at illustrere, hvordan personlige, sociale og politiske kræfter interagerer og påvirker forekomsten af vold i bestemte kontekster.

Figur 1.1 Den social-økologiske model med udvalgte risikofaktorer for partnerdrab

Kilde: Modellen er inspireret af Graham et al. (2022).

1.3.3 Tidligere undersøgelser om partnerdrab i Danmark

Inden for de senere år har flere undersøgelser bidraget til at kaste lys på forekomsten og karakteren af partnerdrab i Danmark (Hansen & Okholm, 2024; Leth, 2009; Okholm, 2020; Ottosen, 2022; Rasmussen et al., 2016; Rye & Angel, 2019; Thomsen et al., 2019, 2023). I denne undersøgelse bygger vi videre på disse kilder. I de efterfølgende kapitler kommer vi ind på resultaterne fra flere af studierne, mens vi her trækker nogle overordnede linjer frem.

I 2019 publicerede Thomsen et al. (2019) resultater fra et større retsmedicinsk studie om drab i Danmark, der dækkede alle drab, som var begået i 25-årsperioden fra

1992 til 2016. I hele perioden var der 1.417 ofre for 1.321 drabshændelser¹ (62,2 pct. mænd og 37,8 pct. kvinder), men det var et overordnet resultat fra undersøgelsen, at der over tid var sket et fald i antallet af drab.

Blandt de drab, hvor gerningspersonens køn var kendt, var 88 pct. mænd. I 12 pct. af drabene var der flere gerningspersoner. 'Drab i hjemmet' (43,6 pct.) er den største hovedgruppe af drab, og den omfatter undergrupperne 'partnerdrab' (26,5 pct.), 'drab på børn' (8,8 pct.) og 'andre familiedrab' (8,3 pct.). Med 376 drab udgør partnerdrab, som både inkluderer nuværende og tidligere partnere, således en fjerdedel af alle drab, som blev begået i den periode. 79 pct. af ofrene var kvinder, mens 21 pct. var mænd. I andre typer drab er kønsskævheden omvendt – her er 85,5 pct. af ofrene mænd. Partnerdrab er den drabstype, som flest kvinder bliver ofre for (56 pct. af alle drab på kvinder), mens det samme kun gælder for 9 pct. af de mandlige ofre. Mandlige ofre bliver hyppigst dræbt af en ven eller bekendt (34,5 pct.).

Ifølge undersøgelsens kortlægning af drabsmotiver har partnerdrab med kvindelige ofre ofte separation og/eller jalousi som en del af motiverne (mindst 38 pct. for kvindelige ofre mod 9 pct. for mandlige), mens partnerdrab på mænd i højere grad bliver begået efter, at offeret har været voldelig over for eller har truet gerningspersonen med vold (mindst 33 pct. for mandlige ofre mod knap 1 pct. for kvindelige ofre).

I et opfølgingsstudie har Thomsen et al. (2023) specifikt set på udviklingen i partnerdrabene i perioden 1992-2016. Hen over årene har der været et fald i antallet af partnerdrab, men faldet er mindre markant i forhold til andre drabstyper, hvor der også har været et fald.

Opfølgingsstudiet viser videre, at partnerdrab ofte foregår blandt modne par, der gennemsnitligt er i starten af 40'erne, og som på drabstidspunktet var nuværende partnere. Drabene skete typisk i private omgivelser (fx hjemmet). Flertallet af de mandlige ofre (75,6 pct.) blev dræbt ved skarp vold (fx kniv), mens drabsmåderne var mere varierede, når offeret var en kvinde: skarp vold (29,5 pct.), kvælning (30,5 pct.), skud (22,2 pct.) og stump vold (15,1 pct.). I under fem pct. af sagerne med et mandligt offer, men i en tredjedel af sagerne med et kvindeligt offer, begik gerningspersonen selvmord eller forsøgte derpå, hvilket oftest skete i umiddelbar tilknytning til drabet.

¹ Nogle drabshændelser omfatter flere ofre.

1.4 Tilgangen i denne undersøgelse

Partnerdrab er et ekstremt fænomen, men vores analysetilgang adskiller sig ikke væsentligt fra den, vi har anvendt i andre undersøgelser om problematiske familieliv (fx Ottosen et al., 2014, 2022). Vores erfaring er, at man ofte tilvejebringer den mest fyldige forståelse af en familiemæssig problemstilling ved at integrere perspektiver fra flere discipliner, som i samspil bidrager til forståelsen af et komplekst fænomen som partnerdrab, herunder fx indsigt i de forudgående begivenheder og evt. sekventielle hændelser eller interaktionelle processer, der fører frem til drabet. En tilgang, der ønsker indsigt i de samspildynamikker og eventuelle problembelastninger, som karakteriserede ofrene og gerningspersonernes samliv, vil typisk trække på andre forklaringsrammer end den mere individorienterede tilgang, der fx fokuserer på gerningspersonens motiver. I undersøgelsen fokuserer vi også på omgivelsernes rolle ved at belyse, om der i parrets omgangskreds var personer ('bystanders'), der kendte til deres eventuelle problemer, eller om den ene eller begge i parret havde haft kontakt med myndighedspersoner, som burde have kendskab til problemstillinger, der kan være risikofaktorer for et partnerdrab i familien. Ved at kaste lys på betydningen af de kontekstspecifikke risikofaktorer og advarselssignaler kan undersøgelsen bidrage med viden, som kan være anvendelig for det forebyggende arbejde.

1.5 Afgrænsninger og lovgivning

1.5.1 Definitioner

Undersøgelsens primære videnskilde om partnerdrab er politiets sagsakter fra drabsefterforskningen og de dokumenter, der er indgået i den eventuelle straffesag. Hvor det ikke har været muligt at tilgå dette materiale, har vi beroet os på andre kilder, som primært er mediedækningen af sagerne, jf. Kapitel 2 om undersøgelsens datagrundlag og fremgangsmåder.

1.5.2 Drab og dødelig vold

Rapporten igennem anvender vi termen 'partnerdrab', fordi drab i det almindelige sprogbrug betyder, at en person har forvoldt et andet menneskes død. For en god ordens skyld skal vi tydeliggøre, at de sagstyper, der indgår i undersøgelsen, i teknisk forstand for det første er sager, som politiet har efterforsket som forsætligt manddrab. For det andet indgår efterforskede sager, hvor en person er død som følge af partnerens voldsudøvelse, uden at denne gerningsperson havde forsæt til at dræbe personen. Endelig har vi medtaget et par sager, der os bekendt falder

uden for disse kategorier. Den ene har vi set betegnet som et mistænkeligt dødsfald, den anden betragtede politiet som en ulykke².

Undersøgelsens datagrundlag er *efterforskede sager*, men de er ikke alle sammen endt med en strafferetlig afgørelse. Det skyldes især, at en del sager kan klassificeres som 'afsluttede sager', fordi politiet fandt det bevist, at en person, der begik selvmord i forbindelse med drabshændelsen eller som døde før retssagen, stod bag drabet på sin (eks)partner.

1.5.3 Straffelovsbestemmelser

For de sager, som indgår i undersøgelsen, kommer især to straffelovsbestemmelser i anvendelse:

§ 237. Den, som dræber en anden, straffes for manddrab med fængsel fra 5 år indtil på livstid.

§ 246. Har et legemsangreb omfattet af § 245 eller § 245 a, været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 10 år.

Den første bestemmelse er § 237 om forsætligt drab (manddrab), hvor strafammen er fra 5 års fængsel til fængsel på livstid. Som udgangspunkt er straffen for drab 12 år. Den brede strafamme kan anskues på baggrund af drabets grovhed (fx antallet af drabsofre) og gerningspersonens strafværdighed.

Den anden bestemmelse er § 246 om vold med døden til følge. Den drejer sig om særdeles grov vold, der har en dødelig udgang. Straffammen er fængsel indtil 10 år.

1.5.4 Gerningspersoner

Den, der forvolder sin (eks)partners død, bliver i rapporten benævnt som 'gerningspersonen'. I analyser, hvor gerningspersonerne udelukkende er mænd eller kvinder, taler vi om 'gerningsmænd' hhv. 'gerningskvinder'. Information om gerningspersoner er, så vidt det overhovedet har været muligt, baseret på domsfældelser (ifølge domme) og sager med afdøde personer (drab-selv mord eller dødsfald forud for retssagen) på politiets konklusion om, at ingen andre end den pågældende kunne

² Den valgte tilgang og afgrænsning indebærer, at der vil være – i øvrigt relevante – fænomener, som undersøgelsen ikke kan beskæftige sig med. Det drejer sig fx om drab, der iscenesættes som selvmord. Et sådant fænomen inkluderes kun i undersøgelsen, hvis politiet har opdaget, at der er tale om et drab. I denne undersøgelse indgår en sag, der først blev betragtet en ulykke. Senere undersøgelser fandt evidens for, at der med stor sandsynlighed var tale om et drab.

have begået drabet. I enkelte sager kan gerningspersonen ikke fastslås med sikkerhed, fordi den mistænkte er forsvundet, eller sagen var uafsluttet på analysetidspunktet. Vi har valgt at beholde disse sager i det samlede datagrundlag, men holder dem isolerede i opgørelser om relationen vedr. ofre og gerningspersoner.

1.5.5 Geografisk afgrænsning

Undersøgelsens geografiske afgrænsning er, at drabet skulle være foregået og efterforsket i Danmark. I det samlede datamateriale indgår der en sag, som efter den danske efterforsknings afslutning blev genoptaget i det land, hvorfra offeret og gerningspersonen boede.

1.5.6 Tidslig afgrænsning

Undersøgelsen dækker perioden 2017-2024. Perioden er i den nedre ende afgrænset af, at 2016 var året, hvor Thomsen et al. (2019) sluttede dataindsamlingen om drab i Danmark. Bestræbelsen her har således været at opdatere og videreføre det vidensgrundlag, som Thomsen et al. har skabt, om end metodetilgangene er forskellige. I den øvre ende har afgrænsningen været bestemt af, at politiets efterforskning helst skulle være afsluttet i de sager, som blev inkluderet i vores database. Nogle af de drab, som fandt sted i 2024 og indgår i datasættet, var ikke færdige efterforsket på det tidspunkt, hvor vi søgte om aktindsigt til sagerne. Om disse sager har vi derfor ikke de fulde oplysninger.

1.6 Rapportens disposition

Rapporten er opbygget på følgende vis: Kapitel 2 beskriver undersøgelsens datagrundlag og fremgangsmåder. I Kapitel 3 præsenterer vi de overordnede resultater om alle de 61 drabssager, der indgik i undersøgelsen. I de tre efterfølgende kapitler går vi mere i dybden med de tre forskellige partnerdrabstyper, som vi identificerede i data: Kapitel 4, som omhandler halvdelen af drabssagerne, fokuserer på drab, der er drevet af gerningspersonens tab af kontrol og position, mens Kapitel 5 ser på drab, som foregår blandt par, hvis forhold er præget af vedvarende vold og turbulens. Kapitel 6 handler om drab, der foregår mellem ældre mennesker. I kapitlerne 7 og 8 fokuserer vi på et par problemstillinger, som ses på tværs af de drabstyper, vi har beskæftiget os med i de foregående kapitler. Den ene problemstilling drejer sig om forskelle og ligheder mellem drab, der foregår i majoritets- hhv. minoritetsdanske parforhold (Kapitel 7), mens den anden fokuserer på betydningen af gerningspersonernes mentale helbredsudfordringer (Kapitel 8). Rapportens sidste kapitel sætter fokus på muligheder og barrierer for at forebygge partnerdrab.

2 Datagrundlag og fremgangsmåder

2.1 Indledning³

Undersøgelser om partnerdrab kan være baseret på forskellige kilder og indsamlingsmetoder: rapporter fra retsmedicinske undersøgelser af ofre og gerningspersoner (fx Leth, 2009; Thomsen et al., 2019), interview eller survey udført blandt indsatte gerningspersoner eller efterladte pårørende (fx Dobash et al., 2004; Vatnar, 2015), registerbaserede analyser (fx Caman et al., 2017), retsbøger (Okholm, 2020), eller politiets efterforskningsmateriale (Ottosen, 2022; Rasmussen et al., 2016; Rye & Angel, 2019). Oplistningen er ikke udtømmende. Dertil kommer, at nogle partnerdrabsundersøgelser kun omfatter kvindelige ofre (og evt. også kun i en afgrænset aldersgruppe, fx 18-50 år), mens andre omfatter begge køn.

De forskellige fremgangsmåder har fordele og ulemper og kan føre til forskellige resultater. For eksempel kan undersøgelser, der alene er baserede på strafferetlige afgørelser (domme), eller som er blevet gennemført blandt fængslede gerningspersoner, ikke tage højde for, at en del gerningspersoner begår selvmord i forbindelse med drabet på (eks)partneren og i nogen tilfælde også børnene. Til gengæld kan materialer fra straffesagen give indblik i gerningspersoners psykologiske profil, fordi der som regel bliver gennemført en mentalundersøgelse.

Til denne undersøgelses formål har vurderingen været, at politiets efterforskningsmateriale var den bedste kilde til viden om partnerdrab. For det første tilvejebringer politiets sagsakter et repræsentativt billede af efterforskede partnerdrabsager, fordi både sager med overlevende og døde gerningspersoner bliver efterforsket. For det andet kan denne datakilde med både beskrivelser af objektive sagsforhold og med afhøringer af bl.a. gerningspersoner, pårørende og andre vidner give et nuanceret indblik i risikofaktorer og i baggrunden for, at drabene finder sted.

³ Fremgangsmåden i denne undersøgelse er gennemført på næsten samme vis som i en tidligere undersøgelse om drab i familien, hvorfor fremstillingen her bygger videre på metodekapitlet i Ottosen et al. (2022).

2.2 Design: Identifikation af partnerdrab i perioden 2017-2024

Ambitionen har været – så udtømmende som muligt – at tilvejebringe viden om alle partnerdrabssager, der blev begået på dansk jord fra starten af 2017 til udgangen af 2024. En udfordring er i den forbindelse, at politiet først fra 2023 har foretaget systematiske registreringer af partnerdrab⁴. Da man således ikke tidligere kunne generere automatiske opgørelser over individer, der er blevet slået ihjel af en partner, har vi været nødt til at anvende mere håndholdte fremgangsmåder for at få et dækkende billede.

Ved et tidligere forskningsprojekt om drab i familien gennemførte vi omfattende mediesøgninger for indledningsvist at kortlægge det årlige antal begåede drab af denne type (Ottosen, 2022). Samme fremgangsmåde blev valgt til denne undersøgelse, og her var det en stor hjælp for vores arbejde, at dagbladet Politiken havde taget initiativ til at etablere en drabsdatabase, som rummede korte eller længere beskrivelser af partnerdrab fra 2017 og frem. Informationerne fra Politikens database supplerede vi med resultaterne fra egne mediesøgninger. Vi endte på det grundlag med at identificere 57 sager, hvorom vi havde stamoplysninger (fx tid, sted, køn og alder på ofre og gerningspersonen) samt en kort sagsbeskrivelse. Disse informationer overdrog vi til Rigspolitiets Center for Politifaglig Styring, der fra undersøgelsens start var vores samarbejdspartner. Rigspolitiet identificerede på baggrund af deres registreringer yderligere fire sager, som kunne klassificeres som partnerdrab, og hjalp med at identificere journalnumrene på de sager, der var afsluttet i juli 2025, hvorefter vi kunne søge om aktindsigt i disse specifikke sager hos landets 12 politikredse.

Alt i alt består vores pulje af 61 sager, der er efterforsket som potentielle partnerdrab, men vi kan – trods triangulering af flere kilder – ikke være helt sikre på, at vi har indfanget alle partnerdrabssager i perioden. Det skyldes dels, at der kan være en vis usikkerhed omkring, hvornår man klassificeres som en partner: Hvor lang tid skal man have kendt hinanden, og hvor nær/romantisk skal en relation være, før man kan siges at være partnere? Dels er det vores erfaring, at politiet i nogle tilfælde går stille med dørene, især når de kaldes ud til det, der betegnes som et 'mistænkeligt dødsfald'. Sådanne sager er i flere tilfælde højst blevet nævnt kortfattet i en notits i den lokale avis med en bemærkning om, at "politiet for nuværende ikke har

⁴ Politiet udviklede 'De nationale standarder for drabsefterforskning', der trådte i kraft d. 1. januar 2023, og i samme forbindelse blev Afdelingen for Kvalitetssikring af Drabssager i NSK også etableret. Afdelingens kerneopgaver er at sikre en høj kvalitet i politikredsenes drabsefterforskninger, herunder bistå politikredsenes med sparring, gennemførelse af peer reviews af uopklarede drabssager og kvalitetssikring i forhold til alle drabssager samt sikre et løbende overblik over alle uopklarede drabssager og igangværende drabsefterforskninger i Danmark, Grønland og på Færøerne. Alle drabssager begået efter den 1. januar 2023 følges således tæt i NSK.

yderligere oplysninger". Vores erfaring er, at disse sager kan dreje sig om ældre par, hvor der er begået drab og selvmord. Efter dataindsamlingens afslutning er vi blevet opmærksomme på 2-3 dødsfald, der kan være partnerdrab, men da vi ved meget lidt om disse sager, indgår de ikke i vores analysegrundlag.

2.3 Dataindsamling

Dataindsamlingen foregik drypvis fra udgangen af august 2025 til begyndelsen af januar 2026. Med Rigspolitiets mellemkomst blev det arrangeret sådan, at vi kunne gennemlæse flertallet af sagerne på Rigspolitiets adresse, mens enkelte politikredse stillede betingelse om, at vi skulle begive os ud i landet for at læse sagerne hos dem.

I 5 af de 61 sager, som indgik i vores datagrundlag, fik vi ikke aktindsigt. Der var i alle tilfælde tale om sager, som ikke var afsluttede. I en sag fra 2018 var den formodede gerningsmand stukket af til udlandet og var trods international efterlysning fortsat ikke fundet. De øvrige fire sager var fra 2023 og 2024 og endnu ikke færdig-efterforsket, da vi søgte om aktindsigt. I disse sager hidrører vores staminformationer primært fra mediedækningen af dem.

2.4 Oparbejdning og analysestrategier

Da undersøgelsens overordnede formål har været at frembringe forståelse for de processer og dynamikker, der kan bevæge en person til at slå sin partner ihjel, var det analytiske mål ikke kun at favne, at partnerdrab kan være et differentieret fænomen, men også at flere successivt eller samtidigt forekommende omstændigheder i samspil kan medvirke til at udløse et drab. Derved anlægger undersøgelsen et bredere perspektiv på drabssagen end det, der leder efter enkeltstående motiver. For at fastholde betydningen af den multifaktorielle sociale kontekst er undersøgelsen funderet på en kvalitativ analysetilgang.

2.4.1 Indhentede informationstyper

Eksisterende forskning om familiedrab, partnerdrab og selvmord var i undersøgelsens indledende fase inspirationskilder til, hvilke typer information det ville være relevant at indhente viden om. På det grundlag udarbejdede vi forud for dataindsamlingen en kodebog med individuelle, psykosociale og sociologiske informationstyper, som, vi forventede, ville kunne belyse den enkelte drabssags omstændigheder. Kodebogen bestod af følgende informationstyper:

- **Grundlæggende karakteristika ved drabshændelsen:**
 Gerningstid og -sted; ofres og gerningspersoners køn, alder og indbyrdes relation; evt. vidner hhv. medvirkende til drabet; modus operandi (drabsmåde); evt. rusmiddelpåvirkning under drabet; skønnet planlægningsgrad; sagens retlige udfald.
- **Sociodemografiske informationer:**
 Partnernes beskæftigelse, herkomst, fælles- hhv. særbørn, samlivsvarighed og -status; ved samlivsbrud tillige information om varighed mellem brud og drab, fordeling af forældremyndighed mv.; information om evt. familieretlige konflikter og nye familiedannelser.
- **Information om risikofaktorer mv.**
 - *Individuelle risikofaktorer hos offer og gerningsperson:* fx belastende opvækstforhold eller livsforhold (fx omsorgssvigt, tab, krigstraumer); historik med kriminalitet, misbrug, psykiske lidelser, selvmordsadfærd; indikationer på sociale stressorer (fx økonomisk deroute, social udsathed, social isolation); evt. afvigende personlighedstræk; adgang til og erfaring med brug af våben.
 - *Relationelle risikofaktorer:* karakteristika ved parternes indbyrdes relation (fx magtbalance; forekomst af partnervold/stalking, herunder også evt. partnervold i tidligere relationer); trusler om at skade partner eller andre familiemedlemmer.
 - *Kontekstuelle risikofaktorer:* partnernes sociale netværk; deres forudgående kontakt til myndigheder, hjælpetjenester, bekendte mv. om evt. trusler eller varsler om drab.
- **Triggere og bevæggrunde til drabet**
 - Særskilte begivenheder og hændelser i tiden op til drabet, fx udefrakommende eller relationelle ændringer, forandringer i partnernes sindstilstand og adfærd, tiltagende vold eller trusler om at skade sig selv eller andre.
 - Gerningspersonens og pårørendes forklaringer om bevæggrunde til drabet.
 - Særskilt supplerende information for sager med **mindreårige fællesbørn:** om børn overværede drabet og/eller var i risiko for at blive såret eller slået ihjel.

2.4.2 Oparbejdning af data

Politiets sagsakter om partnerdrab har varierende omfang, fra sjældent under 500 sider til flere tusinde sider, som kunne fylde flere eller mange arkivkasser. På baggrund af vores tidligere erfaring med at gennemgå materiale fra drabsefterforskninger fik vi ved denne dataindsamling et klart indtryk af, at materialet var blevet mere omfangsrigt og helt gennemgående også havde en virkelig god datakvalitet.

Politiakter om drab indeholder forskellige typer af dokumenter, fx den strafferetlige del af sagen, anmeldelsesrapporter, findesteds- og andre tekniske undersøgelser, billedokumentation fra findestedet, obduktionsrapporter, afhøringer af gerningspersonen, vidner, pårørende og evt. myndighedspersoner, afskedsbreve, oversigter over beslaglagte genstande og evt. en mentalundersøgelse. Politiakter består derfor også af mange stemmer, som ikke nødvendigvis deler det samme perspektiv på drabssagen. For eksempel har den formodede gerningsperson ofte et andet blik på sagen end de nære pårørende til offeret. Til denne undersøgelses formål var det især dokumenter fra strafferetsdelen, afhøringerne og en evt. mentalundersøgelse, der var relevante, da netop disse dokumenter ofte rummede information om risikofaktorer for og bevæggrundene til drabene. Dokumenter af mere teknisk karakter (fx obduktionsrapporten og fotodokumentation fra findestedet) dvælede vi i mindre grad ved.

Til brug for dataoparbejdningen havde vi som nævnt udarbejdet en kodebog (et sagsbeskrivelseskema) på forhånd med de informationstyper, som vi efterspurgte. Skemaet blev udfyldt i prosa under læsningen af den enkelte drabssag. Siden udarbejdede vi et udførligt notat for hver sag, der bestod af to dele: Den første beskrivende del var en objektiv sammenfatning af sagen, der kronologisk beskrev parternes historik, centrale hændelser og dynamikker i tiden op til drabet, omstændighederne omkring selve drabet, og hvad der efterfølgende skete under efterforskningen (fx konklusionen fra mentalundersøgelsen) og retssagen. Særligt de første dele af sammenfatningen egnede sig til fortolkning af, hvad der var på spil hos gerningspersonen. Oplysninger, som faldt uden for de på forhånd definerede informationstyper, men som fandtes væsentlige for forståelsen af den enkelte sags forløb, blev også noteret her.

Notatets anden del bestod af overvejelser til brug for den videre analyse, herunder en opsummering af centrale risikofaktorer og af de omstændigheder, som vi tentativt vurderede var den eller de udløsende grunde til drabet. Vi noterede også umiddelbare refleksioner over, hvorvidt drabet kunne være undgået, og over, hvilke analytiske muligheder vi observerede i sagen. Endelig gjorde vi notater om datakildens kvalitet. Sagsbeskrivelserne fungerede herefter som det grundlæggende analysegrundlag, da ingen akter måtte kopieres og hjemtages. Efterfølgende komprimerede vi nøgleinformationer om sagernes objektive forhold (fx drabstype,

sociodemografiske karakteristika, centrale risikofaktorer og sagsudfald) i Excel til brug for overblikket og for at kunne udføre simple statistiske beskrivelser.

2.4.3 Kategorisering og analyse af data

For at fastholde fokus på kompleksiteten af individuelle og sociale sammenhænge, som kan lede frem til et drab, er analyserne baseret på en caseorienteret tilgang, der anskuer hele sagen under ét. Til dette formål er det hensigtsmæssigt at gruppere sager med indbyrdes lighedstræk i flere distinkte kategorier.

Kategoriseringen af datasættets 61 partnerdrabssager var styret af et princip om at identificere, hvad der alt andet lige var den væsentligste baggrund eller katalysator for, at en (eks)partner blev slået ihjel. Klassificeringen foregik i en vekselvirkning mellem den teoretiske forforståelse, som vi havde fra forskningslitteraturen, og de unikke mønstre, som kunne iagttages i data. Kategorierne blev udviklet og løbende justeret, mens vi oparbejdede data og endte med tre overordnede kategorier samt en outlier (dvs. restkategori, jf. afsnit 3.5.2).

De enkelte partnerdrabskategorier er analyseret uafhængigt af hinanden, men fremgangsmåden har været den samme. Inden for hver drabskategori er sagsbeskrivelserne læst og analyseret på tværs ud fra de tematiske informationstyper, vi ønskede viden om, jf. ovenfor. Den tværgående sammenstilling gjorde det muligt at identificere ligheder, forskelle og eventuelle spændinger mellem de enkelte sager i kategorien. I analyserne sættes undersøgelsesfundene og fortolkningen af dem i perspektiv til den forskningsbaserede viden på de relevante områder, ligesom vi drøfter eventuelle forebyggelsesmuligheder i lyset af de risikofaktorer, som vi identificerede i materialet.

2.5 Metodiske overvejelser

Som nævnt ovenfor vurderer vi overordnet, at politiets efterforskningsmateriale har været en virkelig god datakilde, som langt hen ad vejen har formået at bibringe undersøgelsen de ønskede informationer om, hvad der var på spil i de parforhold, som endte med, at den ene part slog den anden part ihjel.

Når det er nævnt, skal man imidlertid erindre, at politiets efterforskning ikke er et sociologisk forskningsprojekt. Den drejer sig om at fastslå, om der er tale om drab, og finde bevis for, hvem der i så fald er gerningspersonen, så vedkommende kan blive retsforfulgt. Kortlægning af omstændighederne i et parforhold i tiden op til drabet er i de allerfleste sager væsentlige momenter i opklaringsprocessen, men til

tider bliver visse omstændigheder ikke altid belyst helt så indgående, som man kunne ønske sig fra et forskerperspektiv. I nogle sager kunne vi fx have ønsket, at der var flere oplysninger om parrets langvarige historik med fx partnervold (især psykisk vold), og på samme vis er informationerne om drabsofrene ikke altid så velbeskrevne. Konsekvensen er, at de kommer til at fremstå som mindre synlige. I nogle sager, særligt i de tilfælde, hvor offeret ikke har haft et solidt socialt netværk omkring sig, ved man fx meget lidt om, hvordan de selv oplevede deres parforhold, herunder om de var bekymrede eller bange for gerningspersonen.

Når man anskuer sagsakterne som helhed, er der også visse variationer i, hvilke dokumenter der er vedlagt sagen, og hvordan de centrale aktører optræder. I sager, hvor den formodede gerningsperson kan retsforfølges, er der gennemgående mere dækkende information end i sager, hvor gerningspersonen begik selvmord – bl.a. fordi der i førstnævnte situation oftest foretages en mentalundersøgelse, som belyser gerningspersonens baggrundsforhold og familiehistorik. Og tilsvarende: I retsreferater fra nævningesager vil der som regel blive ført vidner, som problematiserer gerningspersonens udlægning af det skete, mens man i referater fra tilståelsessager kan blive efterladt med indtrykket af, at gerningspersonen er mere dagsordensættende, fordi hans/hendes udlægning af sagen ikke bliver udfordret på samme måde.

Mediernes dækning af drabssager har været vores eneste informationskilde i en lille håndfuld af undersøgelsens sager (jf. afsnit 2.3). Fordi vi i alle de øvrige sager både har kendskab til mediernes beskrivelser og politiakterne, kan vi fastslå, at den anvendte mediedækning har været pålidelig og præcis i forhold til de basale og faktuelle oplysninger i drabssagerne (fx sociodemografisk information, overordnet motivkreds og udfald af retssag). Mediernes beskrivelser af de bagvedliggende bevæggrunde til drabene, herunder også de såkaldte risikofaktorer, er dog oftest mere summariske, formentlig ud fra et hensyn til de efterladte pårørende, eller fordi det ikke er alle detaljer fra efterforskningen, som kommer frem i retssagen. Der er i materialet også eksempler på, at dele af retssagen er blevet behandlet for lukkede døre. Af disse grunde fungerer de mediedækkede sager som et baggrundstæppe for vores primære datakilde, sagsakterne, og vi refererer derfor også kun sjældent direkte til dem i de centrale analyser. I enkelte tilfælde refereres dog til eksisterende mediedækning af enkeltsager, da dette muliggør en mere detaljeret diskussion af udvalgte emner.

De metodiske forbehold har implikationer for præsentationen af vores undersøgelsesfund. Sat på spidsen kan man sige, at sagsakterne kun rummede de oplysninger om ofre og gerningsmænd, som blev anset for relevante for sagens opklaring, mens oplysninger, der ikke forekom at være relevante, sjældent blev diskuteret. Nævnte vidner fx, at gerningspersonen ofte havde optrådt meget kontrollerende over for offeret, kunne vi i kodeskemaet registrere, at der var en indikation på psykisk vold.

Men var problemstillingen om psykisk vold slet ikke nævnt i sagen, var det svært at vide, om det skyldtes, at adfærden var fraværende, eller om det var fordi, at der ikke var indhentet oplysninger om dette fænomen. Vi har håndteret denne udfordring ved kun at kode 'ja' eller 'nej', hvis sagsakterne eksplicit rummede information om tilstedeværelse eller fravær af specifik adfærd, begivenheder eller faktorer. Hvis dette ikke var angivet, blev dataelementet kodet som 'ved ikke'. Det efterlader det samlede datasæt med et vist antal af "uoplyste". I rapportens fremstilling af prævalenceestimer er de manglende data inkluderet i procentgrundlaget. Når vi fx finder, at der var indikation på psykisk vold i 46 af de 61 sager, skyldes det, at adfærden eksplicit kan udlæses i disse sagsakter. Men vi kan ikke udelukke, at den også kan være forekommet i andre sager.

I de følgende kapitler præsenterer vi nogle af undersøgelsens fund i form af simple optællinger, men i kraft af datasættets begrænsede antal observationer giver det selvsagt ikke mening at lave statistiske test.

2.6 Forskningsetiske overvejelser

Det hører til almindelig god forskningspraksis at indhente informeret samtykke hos de personer, der medvirker i en undersøgelse, og at informere om, at deltagelse vil foregå på frivilligt grundlag. I en undersøgelse som denne, der fortrinsvis er baseret på sagsakter, har det været nødvendigt at fravige den almindelige samtykkestandard, fordi de involverede personer er døde eller er utilgængelige for os. Det har været et vilkår for overhovedet at få adgang til sagsakterne, at vi ikke måtte anvende sagsakternes personlysninger til at rette henvendelse til nogen af de personer, som indgik i sagerne, herunder heller ikke pårørende eller andre, fx myndighedspersoner.

Partnerdrab kan – som andre drab – foregå under meget voldsomme omstændigheder. I nogle sager, hvor gerningspersonen bliver retsforfulgt, og journalister refererer fra retsmøderne, sker det, at offentligheden får kendskab til makabre detaljer om drabshandlingerne. I andre sager, hvor retten nedlægger navne- eller referatforbud, eller i sager, hvor gerningspersonen begår selvmord i kølvandet på drabet, er de offentliggjorte oplysninger oftest mere sparsomme. Der kan være forskellige synspunkter om, hvor detaljeret man bør beskrive drabshandlingen. Vores betragtning er, at man bør udvise nænsomhed af hensyn til de efterladte pårørende og de dræbtes eftermæle. Derfor er vi i fremstillingen af undersøgelsesresultaterne ordknappe omkring drabshændelsernes detaljer.

I fremstillingen inddrager vi eksempler på cases, der kan anskueliggøre forhold og dynamikker i familien forud for drabene. Det har været et vilkår for at få adgang til sagsakterne, at en konkret sag eller enkeltpersoner ikke må kunne genkendes i

formidlingen af undersøgelsesresultaterne. Derfor er casebeskrivelser og andre referencer til konkrete sager anonymiserede, og vi har i fremstillingen desuden anvendt forskellige greb og slør for at undgå, at beskrivelserne kan føres tilbage til den enkelte sag. Sløringen indebærer, at vi til en vis grad har været nødt til at forvrænge data, men uden at de analytiske pointer går tabt (Bengtsson & Mølholt, 2020).

3 Overordnede resultater

3.1 Indledning

Kapitlets formål er at give en overordnet beskrivelse af de partnerdrab, som blev efterforsket i Danmark i perioden 2017-2024. Resultaterne præsenteres i enkle tabeller og perspektiveres til fund fra andre relevante undersøgelser. Først giver vi en overordnet beskrivelse af drabene, herunder bl.a. kønsfordelingen af ofre og gerningspersoner, drabsmåder og sagernes udfald. Så beskrives sociodemografiske karakteristika hos gerningspersoner og ofre, og dernæst præsenteres forekomsten af de risikofaktorer, som indgår i undersøgelsen. I kapitlets sidste del diskuterer vi mulighederne for at kategorisere sagerne i forskellige typer af drab, og vi giver et bud på, hvordan det kan gøres med afsæt i det danske datamateriale.

3.2 Karakteristika ved drabene

3.2.1 Udvikling fra 2017-2024

I sin omfattende undersøgelse om 1.417 drab i Danmark i perioden 1992-2016 fandt Thomsen et al. (2023), at 26,5 pct. af disse drab (N = 376) kunne klassificeres som et partnerdrab. Det årlige antal partnerdrab varierede i denne periode fra 7 til 26 med et gennemsnit på 15 drab om året. Thomsens undersøgelse viste samtidig, at der hen over perioden var et fald i partnerdrab på både mænd og kvinder, men at dette fald ikke var så stort i forhold til det fald, som kunne iagttages i andre typer drab. I den aktuelle undersøgelse ser vi tilsvarende, at der er en betydelig variation i antallet af årligt begåede partnerdrab – fra 4 registrerede drab i 2024 til 13 drab i 2022. Hen over den otteårige periode har der gennemsnitligt været 7,6 partnerdrab pr. år.

Tabel 3.1 Antal partnerdrab i årene 2017-24

År	Antal partnerdrab
2017	8
2018	7
2019	8
2020	7
2021	8
2022	13
2023	6
2024	4
Antal i alt	61
Gennemsnit pr. år over perioden	7,6

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

Den geografiske dækning

Mens Københavns Politi klart er landets største politikreds, og Bornholms Politi er den mindste, havde de øvrige 10 politikredse i Danmark som udgangspunkt omtrent det samme befolkningsgrundlag, da politireformen trådte i kraft i 2007 (Visionsudvalget, 2005). Den homogenitet afspejler sig ikke i fordelingen af partnerdrab. For eksempel har der i perioden været relativt få partnerdrab i Københavns Vestegns Politi (N = 2), mens der har været mange i Østjyllands Politi (N = 10). Variationerne skyldes sandsynligvis tilfældigheder og understreger, at man med et så relativt sjældent fænomen som partnerdrab er nødt til at anskue udviklingen over en længere tidsperiode for at kunne drage sikre konklusioner om forekomster og udviklingstræk.

3.2.2 Antal ofre og gerningspersoner

Gerningspersoner

I tre partnerdrabshændelser var flere gerningspersoner involveret: Ved to hændelser fik en kvinde, som havde (haft) en intim relation til offeret, andres hjælp til at udføre drabet. Ved den tredje hændelse var det far og søn, der slog sin hustru hhv. mor ihjel. I de øvrige sager handlede gerningspersonen på egen hånd, jf. Tabel 3.2.

Ofre

I 39 af de 61 sager var der tale om et "rent" partnerdrab, hvor en person slog sin nuværende eller tidligere partner ihjel. I yderligere 11 tilfælde begik gerningspersonen (kun mænd) selvmord i kølvandet på drabet, og i syv øvrige hændelser forsøgte han at begå selvmord, uden at det lykkedes. I alle tilfælde, hvor der var fuldbyrdede selvmord eller forsøg derpå, var gerningspersonen en mand.

Tre drab kan kategoriseres som familiedrab ('familicide'), idet gerningsmanden ikke kun slog sin (eks)partner ihjel, men også deres fællesbørn – og i to tilfælde også sig selv. Alt i alt kostede de tre familiedrab 13 personer livet. Alle var begået af mænd.

Dertil var der to partnerdrabshændelser, hvor gerningspersonen foruden partneren også dræbte dennes formodede nye partner.

Med 11 fuldbyrdede og syv forsøg på selvmord er der selvmordsbestræbelser i mere end hver fjerde drabssag (30 pct.), hvilket må siges at være et ganske højt niveau, men dette niveau er ikke væsentligt anderledes end Thomsens undersøgelsesfund (2023) fra Danmark i perioden 1992-2016 eller fra opgørelser i Norge (Vatnar et al., 2021).

Tabel 3.2 Forskellige konstellationer af drab og dødsfald i data. Antal.

Forskellige konstellationer af drab og dødsfald	Antal
Kun partnerdrab	39
Partnerdrab + gerningspersonen begik selvmord	9
Partnerdrab + gerningspersonen forsøgte at begå selvmord	7
Partnerdrab (flere gerningspersoner)	3
Familiedrab (partnerdrab og drab på børn)	1
Familiedrab + gerningspersonen begik selvmord	2
I alt, antal drabshændelser	61

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

Kønsfordeling blandt ofre og gerningspersoner

Partnerdrab er en tydelig kønnet forbrydelse. 87 pct. (N = 53) af de primære ofre er kvinder, mens 13 pct. (N = 8) er mænd. Omvendt er 85 pct. (N = 52) af gerningspersonerne mænd, mens 15 pct. (N = 9) er kvinder. Det er med andre ord fortrinsvis mænd, der dræber kvinder. Kønskævheden er lidt mere udtalt end hos Thomsen et al. (2023), hvor 79 pct. af ofrene var kvinder, og 21 pct. var mænd. Der var i det gennemgåede materiale ingen eksempler på, at homoseksuelle mænd slog deres

(eks)partner ihjel⁵, mens et enkelt drab foregik blandt et lesbisk par. Den kønnede forskel kommer også til udtryk ved, at de drab, der begås af mænd, har en mere omfattende karakter end dem, der begås af kvinder. I partnerdrab, der blev begået af kvinder, var der ét dødsoffer, mens der gennemsnitligt var 1,4 døds ofre (inkl. fuldbyrdet selvmord) i de drab, som blev udført af mænd.

3.2.3 Modus operandi (drabsmåde)

Tabel 3.3 viser fordelingen af de mest udbredte drabsmåder blandt gerningskvinder og gerningsmænd. Inddelingen og kodningen af drabsmåder følger European Homicide Monitors (EHM) kodemanual (Liem, 2019), som rangerer drabsmåderne: Hvis en gerningsperson anvender flere metoder under hændelsen, skal den kodes ved den øverst nævnte i manualen. For eksempel er en sag om en kvinde, der både blev sparket og banket i hovedet gentagne gange med en computer, registreret som 'stump vold'.

Opgørelsen viser, at den hyppigst anvendte drabsmåde blandt både gerningsmænd og -kvinder er 'skarp vold', som oftest er en eller anden form for kniv – for gerningskvindernes vedkommende i en række tilfælde ofte den køkkenkniv, der var ved hånden, fx fordi de var i færd med at lave mad. For gerningsmændene følger derefter kvælning (herunder kværkning eller strangulering) og skud – to metoder, som ikke er anvendt af gerningskvinderne.

Tabel 3.3 Drabsmåder opdelt efter gerningspersonens køn. Antal og procent.

Modus operandi	Gerningskvinder		Gerningsmænd	
	N =	N =	I alt, N =	I alt, pct.
Forgiftning	1	1	2	3
Kvælning mv.		15	15	28
Skud		7	7	12
Skarp vold	6	18	24	38
Stump vold	1	3	4	7
Slag, spark mv.	1	6	7	8
Andet, uoplyst		2	2	4
I alt, N =	9	52	61	100

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

⁵ Men muligvis fandtes den konstellation i en af de få sager, vi ikke har gennemset.

En enkelt bemærkning skal knyttes til den hyppigst forekommende drabsmåde, skarp vold. I det retsmedicinske studie af danske partnerdrab 1992-2016 fandt Thomsen et al. (2023), at der gennemsnitligt var 4,9 stiksår i de drab, der blev udført med skarp vold – og gennemsnitligt flere, når offeret var en kvinde (6,7), end når det var en mand (2,3). I denne undersøgelse fandt vi i omkring 15 pct. af alle data-sættets drab, at gerningspersonen havde tilført offeret adskillelige flere stiksår, mellem 19 og 78 stik. Velvidende at retsmedicinere inddrager flere og mere sofistikerede indikatorer i deres analyser, kan et stort antal stik indikere, at der er tale om 'overkill', dvs. at offeret er blevet påført skader, der langt overstiger det omfang, der er nødvendigt for at dræbe hende/ham. I en litteraturgennemgang om emnet peger Chatzinikolaou et al. (2025) på, at overkill langt fra altid dækker over det samme fænomen. Mens overkill i nogle typer drab kan henføres til sadistiske fantasier og ønsket om at nedgøre eller depersonalisere offeret, har man i studier om drab i familien fundet, at sager med overkill hyppigt var forbundet til en overvældende følelsesmæssig dysregulering hos gerningsmændene, som var afstedkommet af raseri og tab af kontrol.

3.2.4 Gerningssted

I de fleste af undersøgelsens sager var der overensstemmelse mellem gerningsstedet- og findestedet, dvs. det sted, hvor partnerdrabet blev begået, og det sted, hvor den dræbte person blev fundet. Men der var enkelte undtagelser: I en af sagerne fandt drabet fx med stor sandsynlighed sted i eller omkring parrets fælles hjem, men gerningspersonen bortskaffede efterfølgende den dræbte partner ved at begrave liget i skoven. I dette og andre lignende tilfælde måtte politiet bruge mange ressourcer og i visse tilfælde lang tid på at finde den forsvundne person.

Da vi i denne undersøgelse mener at have kendskab til gerningsstedet i alle sager, ligger dette sted til grund for vores opgørelse. Undersøgelsen viser således, at den helt altovervejende del af partnerdrabene foregik i det hjemlige miljø – i det fælles hjem (62 pct.), hvis forholdet var intakt, eller sjældnere i hendes (19 pct.) hhv. hans hjem (6 pct.), hvis parterne ikke (længere) boede sammen: I nogle tilfælde dækker 'hjem' også over den bopæl, man har på et institutionslignende sted, fx et asylcenter eller et plejehjem. Ganske få drabshændelser fandt sted et andet privat sted, fx et hotelværelse eller et lejet sommerhus. Omkring hvert 10. drab (N = 6) foregik på et offentligt sted, fx mens parret kørte bil, eller mens de fx befandt sig på en parkeringsplads ved et supermarked.

3.2.5 Planlægningsgrad

Efter straffelovens § 81, stk. 1, nr. 3 er det i almindelighed en straffeskærpende omstændighed, hvis en kriminel handling bliver udført efter forudgående planlægning frem for at være begået i affekt eller ved en pludselig indskydelse. I praksis kan det imidlertid være vanskeligt at vurdere, hvornår et partnerdrab er planlagt, og hvornår der er tale om et mere spontant begået drab. Det skyldes bl.a., at gerningspersonen ofte ikke har nogen motivation til at fortælle åbent om sine evt. forudgående hensigter. Meget ofte forklarer de, at "det slog klik", at de ikke kan huske, hvad der skete, eller at de ikke vil fortælle detaljeret fra hændelsen.

I denne undersøgelse betragter vi spændingsfeltet mellem planlægning og impulsivitet som en skala, hvor vi i den ene ende vurderer, at det var helt eller med stor sandsynlighed sikkert, at drabet var planlagt. Det kan fx være i situationer, hvor gerningspersonen havde aftalt at udføre drabet med andre, hvor der på forhånd var fremskaffet skydevåben eller andre remedier, eller hvor gerningspersonen havde sørget for at få hunden aflivet på forhånd. Der kan også være andre tegn på forberedelse. I den anden ende af skalaen er de drab, der sandsynligvis ikke var planlagt, eller som ret sikkert nok var begået spontant. Det kan fx være i forbindelse med fuldmandsskænderier, hvor hverdagsting fra hjemmet – en køkkenkniv, en ildrager, et sjippetov eller et viskestykke – har været inden for rækkevidde og er blevet brugt som mordvåben. Det kan også være i situationer, hvor der ikke var forsæt til drab, men hvor offeret døde som følge af mishandling. Imellem disse yderpunkter er en række sager, hvor vi har svært ved at vurdere planlægningsgraden, eller hvor oplysningerne er utilstrækkelige. I nogle af materialets sager har en gerningsmand fx efterladt et afskedsbrev, som indikerer et planlagt selvmord, men det er uklart, hvornår denne plan transformeres til en ide om, at han også vil "tage konen med".

Alt i alt betyder disse overvejelser, jf. Tabel 3.4, at vi vurderer at ca. 30 pct. af drabene sandsynligvis har haft en planlægningshorisont, mens godt 40 pct. af drabene ikke bærer præg af planlægning. Den sidste del af sagerne kan vi ikke udtale os om.

Tabel 3.4 Gerningspersonernes anslåede grad af drabsplanlægning. Procent og antal.

Planlægningsgrad	Pct.	N =
Helt sikkert planlagt	25	13
Sandsynligvis planlagt	4	5
Selv mord planlagt, men var drabet planlagt?	4	3
Svært at fastslå sikkert	5	4
Formentlig ikke planlagt	31	18
Sandsynligvis spontant	12	6
Ved ikke/uoplyst	18	12
I alt	100	61

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

3.2.6 Sagernes afslutning

På afslutningstidspunktet for denne analyse var et par sager uafsluttede, enten fordi den efterlyste formodede gerningsperson endnu var på fri fod, eller fordi der endnu ikke var afsagt dom i sagen. Hver femte sag var afsluttet, fordi den person, som politiet anså som gerningsmand, havde begået selvmord i kølvandet på drabshændelsen. Et par sager var afsluttet på anden vis: I én sag, fordi den formodede – men endnu ikke dømte gerningsmand – afgik ved døden. I en anden sag, hvor det danske politi havde lukket sagen som en ulykke, blev den siden rejst som en drabssag i offerets hjemland. Hovedparten af sagerne – ca. to tredjedele – endte med en fængselsstraf, jf. Tabel 3.5, mens enkelte sager endte med anbringelsesdom (N = 5) eller en dom til forvaring (N = 1).

Ved de 39 drabshændelser, hvor sagen blev afsluttet med en fængselsstraf, fik halvdelen af gerningspersonerne 12 års fængsel, som er "normalstraffen" for manddrab (§ 237). 13 gerningspersoner fik en strengere straf, heraf var fire livstidsdomme. I flere sager var det en skærpende omstændighed, at parrets børn havde overværet drabet. Ved flere af de sager, som udløste en livstidsstraf, var der mere end et offer.

I en sag fik gerningspersonen "kun" 10 års fængsel, fordi halvdelen af nævningene mente, at mandens høje alder var en formildende omstændighed. Fem gerningspersoner blev dømt efter § 246 om vold med døden til følge og blev idømt 6-7 års fængsel. I tilknytning til dommen blev flere personer uden dansk statsborgerskab udvist af landet.

Tabel 3.5 Sagernes udfald på analysetidspunktet. Procent og antal.

Udfald	Pct.	N =
Uafsluttet	3	2
Afsluttet ved selvmord	20	12
Afsluttet, andre grunde	3	2
Fængselsstraf	64	39
Anbringelsesdom	8	5
Forvaringsdom	2	1
I alt	100	61

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

3.3 Sociodemografiske karakteristika hos gerningspersoner og ofre

I en af nyeste systematiske litteraturgennemgange om partnerdrab har Garcia-Vergara et al. (2022) opsummeret viden fra en lang række enkeltstudier om socioøkonomiske karakteristika hos gerningsmænd, der slår deres kvindelige (eks)partner ihjel. De finder, at partnerdrabsudøvelse er forbundet med alder, uddannelsesniveau, beskæftigelsessituation, socioøkonomisk status og etnicitet, idet gerningsmændene ofte er ældre end deres ofre, ofte er lavt uddannede eller har en lav socioøkonomisk position (herunder arbejdsløshed) og relativt set hyppigere kommer fra en etnisk minoritetsgruppe. Sidstnævnte kan skyldes, at folk med migrantstatus hyppigere oplever arbejdsløshed og andre typer sociale belastninger.

I denne undersøgelse interesserer vi os for de samme typer af informationer, men inddrager tillige parrenes samlivsstatus og familieforhold, bl.a. fordi enkeltstudier har vist, at partnerdrab ofte er forbundet med et bebudet eller allerede effektueret samlivsbrud (Campbell et al., 2007, 2009; Dobash et al., 2009).

3.3.1 Aldersfordeling

I lighed med Rye og Angels danske studie (2019) viser denne undersøgelse også, at der er betydelig aldersspredning såvel blandt ofre som hos gerningspersoner. De yngste var i teenagealderen, mens de ældste var i starten af 80'erne. De fleste ofre og gerningspersoner var mellem 30 og 60 år med en gennemsnitsalder på 46,6 år for de kvindelige ofre, mens de mandlige ofre gennemsnitligt var knap 9 år ældre.

Gerningskvinderne var gennemsnitligt 38 år, mens gerningsmændene gennemsnitligt var 50,1 år, jf. Tabel 3.6.

Tabel 3.6 Ofre og gerningspersonernes gennemsnitler alder, opdelt efter køn

	Ofre	Gerningspersoner
Spredning, år	13-81	17-84
Gennemsnitsalder, heraf	47,8	48,6
Kvinder, gennemsnitsalder	46,6	38
Mænd, gennemsnitsalder	55,5	50,1

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

3.3.2 Herkomst

Justitsministeriets seneste undersøgelse om drab i Danmark i perioden 2017-2021 (Hansen & Okholm, 2024) viser, at gerningspersoner og ofre i partnerdrab hyppigere er af dansk oprindelse i forhold til, hvad man ser ved andre drabstyper. Blandt denne undersøgelses 61 ofre for partnerdrab kom 7 ud af 10 fra Danmark, mens hver fjerde havde oprindelse i et andet land. I et par tilfælde kender vi ikke offerets nationalitet. Blandt gerningspersonerne var knap to tredjedele danske, mens godt en tredjedel havde anden herkomst end dansk. I de fleste tilfælde havde parterne samme etniske rødder, dvs. at danske ofre blev slået ihjel af en gerningsperson med dansk oprindelse, mens ofre med udenlandsk oprindelse havde dannet par med en, der kom fra samme land som dem selv. Der er dog undtagelser fra dette mønster.

Blandt de ikke-danske par kom en eller begge fra andre egne af Norden (fx Grønland eller Island), fra Europa (fx Storbritannien, Polen eller Grækenland), mens andre kom fra fjerntliggende lande som fx Eritrea, Afghanistan eller Pakistan. I alt er 17 nationaliteter repræsenteret blandt undersøgelsens ofre og gerningspersoner.

3.3.3 Parforholdet: Status, varighed og børn

3.3.3.1 Parforholdsstatus

Politiets efterforskningsmateriale rummer ikke altid præcise informationer om, hvor længe sagens parter havde været par eller levet sammen, men på grundlag af oplysninger fra 57 sager kan den gennemsnitlige varighed af parforholdet omtrentligt

fastsættes til 14,5 år.⁶ Dette gennemsnit dækker dog over en betydelig spredning, idet nogle havde været kærester i få uger, mens andre havde fejret guldbryllup og været gift i op til 55 år. I knap halvdelen af forholdene var der imidlertid et bebudet eller allerede effektueret parforholdsbrud, og i en del tilfælde så netop disse brud ud til at være den trigger, der udløste drabet (jf. Tabel 3.7 og Kapitel 4).

Tabel 3.7 Parforholdets karakter og status ved drabet. Antal (og hovedtal i procent).

	Intakt	Bebudet el. effektueret brud	I alt, N	I alt pct.
Sexpartnere/kærester	5	9	14	23
Samlevende	11	4	15	25
Ægtefæller	16	6	22	36
Separeret/skilt		10	10	16
I alt, N	34	27	61	100

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

3.3.3.2 Brud og tiden frem til drabet

En nu ældre partnerdrabsundersøgelse fandt, at en stor del af de skilsmisserelaterede partnerdrab sker inden for de første måneder efter, at parterne er gået fra hinanden, hvorfor denne periode kan karakteriseres som risikabel for kvinden (Wilson & Daly, 1993).

Blandt denne undersøgelses 27 sager, som så ud til at være relateret til et bebudet eller effektueret samlivsbrud, kan vi ud fra 22 sager afgøre, hvor lang tid der gik, fra bruddet blev bebudet/effektueret, til drabet fandt sted. Undersøgelsen viser, at det i de fleste tilfælde var kvinden, der ønskede at opløse forholdet. Dette mønster er genkendeligt fra skilsmiseforskningen i øvrigt (Moxnes, 1985). Med 'bebudet' brud menes, at den ene part (ofte kvinden) havde tilkendegivet over for den anden part, at forholdet skulle slutte. Med 'effektueret' menes, at parret var gået eller flyttet fra hinanden. Det skal bemærkes, at opfattelsen af, om et samlivsbrud er indtruffet, kan være flydende og bero på den ene parts subjektive oplevelse eller håb; dette tema uddybes i Kapitel 4.

Den aktuelle undersøgelse bekræfter, at tiden mellem et brud og partnerdrab kan være sårbar for de potentielle ofre, jf. Tabel 3.8. Det var således halvdelen, der blev

⁶ For eksempel kan parforholdsvarigheden være upræcist angivet for par, der har levet sammen i mange år. Her har vi foretaget et skøn ud fra vidners forklaringer og oplysninger om fællesbørns alder. I nogle sager måtte vi opgave at skønne, fx hvis den eneste oplysning i materialet var, at parterne havde levet sammen "en del år".

dræbt inden for den første uge efter bruddet, mens 3 ud af 4 ofre (N = 17) blev dræbt inden for det første halve år efter bruddet.

Tabel 3.8 Varighed mellem parforholdsbrud og drab. Antal og kumuleret antal.

	Antal	Kumuleret antal
< 1 døgn	5	5
< 1 uge	6	11
< 1 mdr.	2	13
< 3 mdr.	3	16
< 6 mdr.	1	17
< = 1 år	1	18
> 1 år	4	22
I alt	22	22

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

3.3.3.3 Fællesbørn

Der findes ikke mange undersøgelser om, hvilke konsekvenser partnerdrab har for de involverede fællesbørn. En undtagelse er en hollandsk befolkningsundersøgelse fra 2017, der har belyst forholdene for børn, der bliver indirekte ofre for drab i familien som følge af, at den ene forælder forvolder den anden forælders død (Alisic et al., 2017). Undersøgelsen (som omfattede 256 børn fordelt på 137 drab) viste, at børnene i gennemsnit var 7,4 år på drabstidspunktet, og at de fleste mistede deres mor. Børn med indvandrerbaggrund var overrepræsenterede, og undersøgelsen indikerede, at mange af børnene havde været eksponeret for vold i hjemmet. Flertallet af børnene var til stede på gerningsstedet, da drabet fandt sted, men var i varierende grad eksponeret for selve drabet.

Vi har i en tidligere undersøgelse fokuseret på et lille udsnit af disse børn og kastet lys på deres livsomstændigheder før, under og efter, at – oftest – deres mor blev dræbt af faren. Den viste i overensstemmelse med den hollandske undersøgelse, at en del børn havde oplevet vold og turbulens i hjemmet før drabet, at nogle havde været hjemme, da drabet fandt sted, og at en del blev eksponeret for yderligere belastninger i årene efter drabet, bl.a. fordi de ikke modtog den fornødne hjælp til at bearbejde det traumatiske tab (Ottosen, 2022).

I denne undersøgelse havde halvdelen af parrene fællesbørn, som ud fra oplysningerne var under 18 år i et flertal af sagerne, jf. Tabel 3.9. I alle 22 sager med mindreårige fællesbørn var det faren, der slog moren ihjel. I tre sager, hvor forældreressourcerne var få, eller relationerne var stærkt konfliktfulde, var fællesbarnet anbragt uden for hjemmet på drabstidspunktet. Blandt de resterende 19 sager var der (jf. afsnit 3.2) tre sager, hvor børnene også blev dræbt (i alt otte børn), og i yderligere to sager var der fostre, som gik til. I en af disse sager blev det næsten levedygtige fosters død en straffeskærpende omstændighed. Dertil var der i mindst otte sager mindreårige børn, som enten overværede drabet⁷ eller opholdt sig i hjemmet, mens faren dræbte moren (alt 18 børn), og i yderligere to sager var børnene risikoudsatte, fordi faren opbevarede liget af moren i boligen efter drabet. Det er således et ikke ubetydeligt antal børn, der blev direkte ofre, fordi de selv blev ombragt, eller som blev indirekte ofre, fordi de overværede den stærkt traumatiserende drabshændelse, hvilket også blev betragtet som en straffeskærpende omstændighed i flere sager. Uanset om de overlevende børn selv overværede drabet eller ikke, blev de de facto forældreløse, fordi moren døde, og faren kom i fængsel eller, som det skete i en enkelt sag, tog sit eget liv.

I materialet var der otte par, som havde myndige fællesbørn, der i de fleste tilfælde for længst var flyttet hjemmefra. Blandt disse var der en sag, hvor to voksne sønner sammen med andre tilstedeværende familiemedlemmer bevidnede, at faren dræbte moren.

I befolkningen i almindelighed har ca. 90 pct. af kvinder og 80 pct. af mænd fået børn, når de er 50 år, dvs. ca. den gennemsnitsalder, som ofre og gerningspersoner har i undersøgelsen. Derfor kan det virke påfaldende, at det kun er halvdelen af parrene i materialet, der har fællesbørn. En del af forklaringen er, at drabene i en række tilfælde foregik blandt par, der havde mødt hinanden på et senere tidspunkt i livet og derfor allerede havde (sær)børn fra en tidligere parrelation.

Tabel 3.9 Par med og uden fællesbørn. Procent og antal.

	Pct.	N =
< 18 år	36	22
> 18 år	13	8
ingen (information)	51	31
I alt	100	61

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

⁷ I en af sagerne fik faren sin dengang mindreårige søn til at udføre drabet.

3.3.4 Beskæftigelse

Information om parternes uddannelse og socioøkonomiske status kan være centrale indikatorer i en sociologisk undersøgelse, men synes ikke at spille nogen væsentlig rolle for drabsefterforskningen. Oplysninger om ofre og gerningspersoners uddannelsesbaggrunde optræder ikke systematisk i sagsakterne, men kommer nogen gange frem i bibemærkninger af afhørte pårørende.

Informationerne om parternes beskæftigelsesforhold er gennemgående mere fyldestgørende, og på den baggrund kan man i en del tilfælde udlede, om personen har ingen, en kortere eller en lang uddannelse. Med datasættets begrænsede antal observationer er det imidlertid hverken meningsfuldt at klassificere ofre og gerningspersoner efter den højst gennemførte uddannelse eller indplacere dem i detaljerede socialklasse-kategorier. Vi har i stedet valgt at udarbejde en enkel opgørelse, der indikerer, om personerne var i beskæftigelse (inkl. under uddannelse eller på barsel), ikke var i beskæftigelse (arbejdsløs; på overførselsindkomst) eller var pensioneret/på efterløn. Tabel 3.10 viser således beskæftigelsesforholdene for såvel ofre som gerningspersoner.

Overordnet set ligner mønstrene hos ofre og gerningsmænd hinanden. Men bemærkelsesværdigt er det, at blot en tredjedel var i beskæftigelse. Det kan holdes op mod, at ca. 75 pct. af de 16-64-årige danskere var beskæftigede ifølge Danmarks Statistik (2022). Forskellene indikerer, at der overordnet set er en social skævhed i, hvem der bliver involveret i et partnerdrab – vi behandler denne problemstilling mere dybtgående nedenfor.

Tabel 3.10 Ofre og gerningspersoner fordelt efter beskæftigelsesforhold. Antal og procent.

	Ofre		Gerningspersoner	
	N =	Pct.	N =	Pct.
I beskæftigelse, stud., barsel	22	36	24	39
Ikke i beskæftigelse	23	38	23	38
Pension/efterløn	11	18	9	15
Uoplyst	5	5	5	8
I alt	61	100	61	100

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

3.4 Risikofaktorer

En risikofaktor er et forhold, en adfærd eller en egenskab, der øger den statistiske sandsynlighed for, at en negativ hændelse, i dette tilfælde et partnerdrab, kan indtræffe. I modsætning til de beskrevne sociodemografiske karakteristika ovenfor har risikofaktorer ofte en mere dynamisk karakter, og derfor er antagelsen, at man ved at gribe forebyggende ind ud fra risikofaktorerne vil kunne undgå, at den negative hændelse indtræffer. Denne tankegang er som bekendt et udbredt paradigme inden for sundhedsforebyggelse.

Som beskrevet i afsnit 1.3.2 indgår tankegangen om risiko- og beskyttelsesfaktorer også i forskning om partnervold og partnerdrab, og ganske mange studier har derfor søgt at identificere, hvilke faktorer der er korrelerede hermed. Hermed kan man ikke kun blive klogere på det undersøgte fænomen – dvs. hvad der kan bidrage til at udløse fænomenet – men man kan muligvis også bidrage til at forebygge det.

For at identificere relevante risikofaktorer for partnerdrab indhentede vi til denne undersøgelse viden fra fem reviews – fire nyere (fra 2020-2023) og en ældre "klassiker" (fra 2007) (Campbell et al., 2007; Garcia-Vergara et al., 2022; Kim & Merlo, 2023; Matias et al., 2020; Spencer & Stith, 2020). De nyere reviews bygger gennemgående oven på de ældre, men der er indbyrdes variationer imellem dem – fx i forhold til, hvilke mål- og sammenligningsgrupper der er inkluderet. Til vidensopbygningen har vi dog også inkluderet enkeltstudier fra vor egen kulturelle kontekst i Skandinavien, hvor der bl.a. er opgørelser om kliniske, sociale og kriminologiske forhold (fx Caman et al., 2017; Rasmussen et al., 2016; Rye & Angel, 2019; Vatnar et al., 2019). I Boks 3.1 har vi oplistet en række risikofaktorer, som ifølge den ovennævnte litteratur forøger den statistiske sandsynlighed for partnerdrab; faktorer som også bliver belyst i denne undersøgelse, jf. nedenfor. I Bilagstabel 1.1 indgår en oversigtstabel over karakteristika, ligheder og forskelle ved de fem litteraturoversigter.

Væsentlige risikofaktorer for partnerdrab knytter sig til en samlivshistorik med partnervold

- Trusler med våben
- Dødsrusler og andre trusler
- Kvælningsforsøg
- Kontrollerende adfærd
- Vold under graviditet
- Fysisk og eskalerende voldsdynamik
- Stalking
- Tvungen sex.

Hos gerningspersonen især:

- Selvmordstanker eller psykisk sygdom
- Sygelig jalousi/besidderiskhed
- Adgang til skydevåben.

Samt (trigger):

- Bebudet eller effektueret samlivsbrud.

3.4.1 Individuelle risikofaktorer hos ofre eller gerningspersoner

Det første sæt af risikofaktorer, som vi præsenterer fra undersøgelsen, drejer sig om omstændigheder, der vedrører det individuelle niveau, jf. Figur 3.1. På grund af det beskedne antal observationer i materialet har vi poollet informationer fra offeret og gerningspersonen for at få belyst, ved hvor mange drab en bestemt omstændighed (fx alkohol- eller misbrugsproblemer) forekommer. Beregningsgrundlaget er de 57 sager, hvor vi har haft adgang til politiets sagsakter, og vi viser forekomsterne i procent.

Den første risikofaktor, som er beskrevet i Figur 3.1, vedrører dog alene gerningspersonen, nemlig om han eller hun har oplevet alvorlige genvordigheder i barndommen (fx børnemishandling, tab af forældre, vold, druk eller kriminalitet i opvækstmiljøet). Sådanne potentielle barndomstraumer, der i fagsproget kaldes 'Adverse Childhood Experiences' (ACE), kan påvirke livsforløbet på mange forskellige negative måder, herunder også ved kriminell og voldelig adfærd som voksen (Felitti et al., 1998; Roberts et al., 2011). Til denne kategori har vi også tilføjet andre potentielt traumatiske livsbegivenheder, der fx knytter sig til erfaringer med krig, tortur eller ekstrem undertrykkelse. Sådanne erfaringer, der under en drabsefterforskning typisk vil komme frem gennem en mentalundersøgelse, er observeret i knap halvdelen af sagerne (44 pct., N = 25), hvilket indikerer, at ganske mange gerningspersoner – og også nogle ofre – har en tung bagage med sig.

Den anden risikofaktor vedrører fysiske helbredsproblemer (fx KOL og bevægelsehandicap), som forekommer at være en væsentlig problemstilling og risikofaktor i hver tredje sag (32 pct., N = 18) hos enten offeret (N = 8), gerningspersonen (N = 6) eller hos begge parter (N = 4). Denne problemstilling vender vi uddybende tilbage til i Kapitel 6, hvor vi også behandler problemstillinger, der knytter sig til den tredje risikofaktor, vi har benævnt 'kognitive problemstillinger'. Den optræder i 12 sager – hver femte sag – og omtrent lige hyppigt hos ofre og gerningspersoner. Det kan fx være situationer, hvor demens eller mental retardering spiller en rolle i det begåede drab.

Den fjerde og hyppigst forekommende risikofaktor omhandler mentale problemstillinger, der konkret ofte drejer sig om depression og angst og ses i over halvdelen af sagerne (60 pct., N = 34) og oftere hos gerningspersonen (N = 27) end udelukkende hos offeret (N = 7). Denne faktor er knyttet sammen med den femte og næst hyppigst forekommende risikofaktor, som belyser, om gerningspersonen har udvist selvmordsadfærd aktuelt eller tidligere. Selvmordsadfærd dækker i undersøgelsen både over selvmordstanker og forsøg på at begå selvmord. Det forekommer i 58 pct. af sagerne (N = 33) og refererer i de fleste tilfælde til gerningspersonens tilstand. Data tillod os ikke at tidsfastsætte denne tilstand, herunder om den var aktuel i tiden umiddelbart op til drabet.

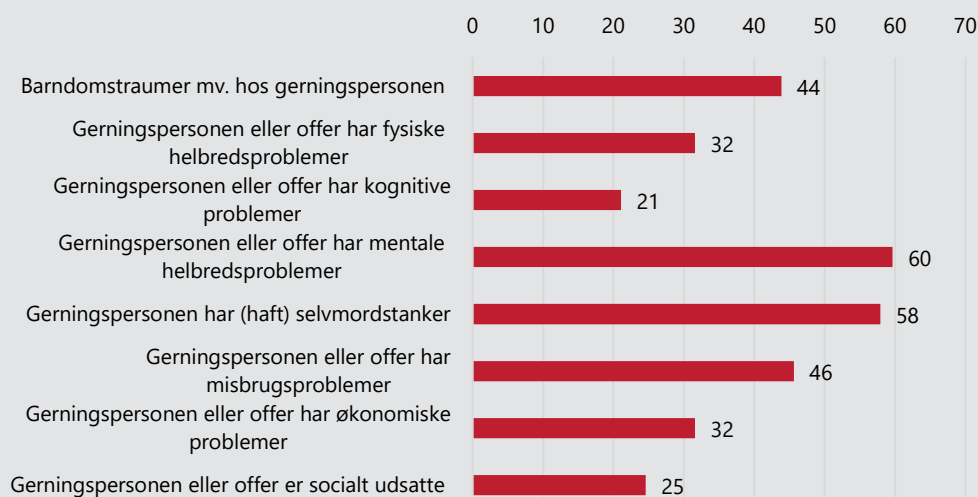
Disse nævnte fund svarer i det væsentlige til opgørelserne hos Rye & Angel (2019) (perioden 2007-2017) og andre partnerdrabsundersøgelser i den dansk/skandinaviske kontekst.⁸ Det samme gælder i relation til informationer om misbrugsproblemer – alkohol eller stoffer – som der var oplysninger om i knap halvdelen af sagerne (46 pct., N = 26). I et flertal af sagerne (N = 16) havde både gerningspersonen og offeret misbrugsproblemer, i de øvrige tilfælde var det alene gerningspersonen. I en

⁸ Tilsvarende observationer om sociale karakteristika ved partnerdrab er fundet i et tidligere dansk studie af 36 partnerdrab i perioden 1983-2007 (Leth, 2009) og i et norsk studie af 177 partnerdrab i perioden 1990-2012 (Vatnar, 2015; Vatnar et al., 2018).

tredjedel af sagerne (N = 18) var gerningspersonen påvirket under drabet, og i færre sager (N = 7) var offeret det også.

Rasmussen (2022) har i en analyse af partnerdrab, hvor parret ikke havde yngre fællesbørn, fundet, at disse konstellationer ofte var præget af social udsathed. I den aktuelle undersøgelse var der i en tredjedel af sagerne oplysninger om, at gerningspersonerne – evt. sammen med offeret – havde økonomiske problemer, fx manglende indkomst eller betydelig gæld, som fx kunne medføre, at de kom i kløerne på lånehajer eller havde udsigt til at miste deres bolig. Hver fjerde sag (N = 14) var præget af egentlig social udsathed, idet gerningspersonen og i næsten alle tilfælde også offeret befandt sig i en marginal position på overførselsindkomst med tunge misbrugsproblemer og/eller psykiske problemer – og i visse tilfælde også uden stabile boligforhold. Som sådan efterlader undersøgelsen et indtryk af, at der er problemstillinger med forskellige sociale belastningsfaktorer i en del af drabssagerne.

Figur 3.1 Forekomst af individuelle risikofaktorer i drabshændelserne. Procent.

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

3.4.2 **Relationelle risikofaktorer, der knytter sig til en voldelig pardynamik**

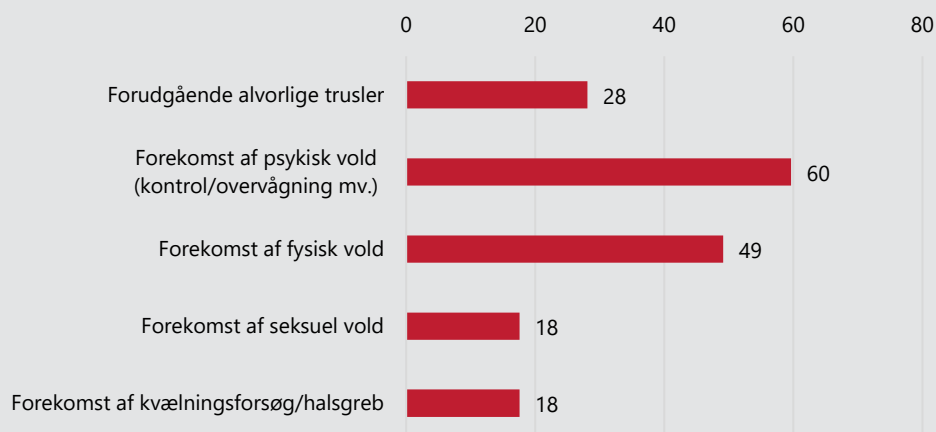
Vi ved fra tidligere undersøgelser, at forudgående partnervold er en væsentlig prædikator for partnerdrab, selvom partnervold i langt de fleste tilfælde ikke ender med et drab.

For at belyse, om der havde være en voldelig dynamik i parholdsrelationen (samt i visse tilfælde også, om gerningspersonen havde været voldelig i tidligere parforhold), indhentede vi informationer i data om følgende forhold:

- Om gerningspersonen var fremkommet med alvorlige trusler over for offeret, fx truet med våben, med drab eller med selvmord
- Om der var indikation på psykisk vold i parholdet, fx materialiseret som alvorlige magtubalancer, gentagende nedgørende behandling, kontrollerende adfærd eller overvågning
- Om der var forekommet fysisk vold – på et spektrum fra mild vold (skubben; rive i hår) til fysisk mishandling
- Om der var indikation på seksuel vold eller tvang
- Om der var information om kvælningsforsøg.

Vi har medtalt disse fænomener, hvis de var blevet omtalt af fx pårørende eller andre vidner under afhøringer, eller hvis der var egentlige beviser (lægebesøg eller skadestuebesøg), men det kan være vanskeligt at vurdere dybden, dvs. at afgøre, om der har været tale om enkeltstående episoder eller om et gentagende mønster af vold. Dertil kommer, at nogle af de nævnte voldsfænomener er vanskelige at iagttage for en tredjepart; det gælder ikke mindst forekomst af seksuel vold eller tvang. Alt i alt viser vores opgørelser, at et af de fem voldsudtryk blev nævnt i tre fjerdedele af sagerne, mens der ikke var oplysninger om partnervold i en fjerdedel af sagerne. Den hyppigst forekommende form var psykisk vold, der ofte ytrede sig gennem kontrollerende adfærd eller overvågning (60 pct.) efterfulgt af fysisk vold (49 pct.). I nogle tilfælde syntes volden at have karakter af at være udøvet gensidigt eller fra offerets side.

Figur 3.2 Forekomst af partnervoldsudtryk i parforholdet forud for drabet. Procent.

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

3.4.3 Partnernes myndighedskontakt

I undersøgelsen har vi søgt efter oplysninger i efterforskningsmateriale, der kan bidrage til at kaste lys på offerets og gerningspersonens myndighedskontakt. Den information kan ikke kun indgå i en karakteristik (profilering) af målgruppen, men kan også give information om, hvorvidt nogle myndighedsgrupper kunne have potentiale til at indgå i et forbyggende arbejde, der kan bekæmpe partnerdrab.

I undersøgelsen har vi fokuseret på tre kategorier af myndigheder: 1) politi og retsvæsen, 2) sundhedssystemet, der bredt dækker egen læge, psykologer, psykiatere og sundhedspersonale på hospitaler, samt 3) andre hjælpetjenester, der fx dækker over kontakter med kommunen, Familieretshuset og misbrugs- eller krisecentre. Grundlaget for opgørelsen er de 57 sager, hvor vi har haft adgang til politiets efterforskningsmateriale.

I forhold til den første myndighedskategori var der i 39 pct. af sagerne (N = 22) oplysninger om, at partnerne eller parret havde været i kontakt med politiet i forbindelse med vold eller chikane. Det kunne være, fordi politiet havde været kaldt ud til

husspektakler⁹, fordi den ene havde anmeldt den anden for vold, eller fordi der havde været en sag om tilhold. Ifølge materialet havde hver tredje gerningsperson og meget få ofre oplevet at blive sigtet eller dømt for kriminalitet forud for drabet.

I knap halvdelen af sagerne var der information om, at gerningspersonen eller offeret havde haft kontakt med sundhedssystemet. For gerningspersoner handlede kontakten ofte om psykiatriske problemstillinger, mens ofres kontakt hyppigere blev nævnt i forbindelse med noget somatisk. Når man indsnævrer fokus til kun at dreje sig om myndighedskontakten inden for de sidste 3 måneder, er det imidlertid kun et mindretal af gerningspersonerne (19 pct., N = 11) og ofrene (12 pct., N = 7), der havde haft kontakt med disse professionelle.

Den sidste brede kategori, 'andre hjælpetjenester', havde mere end hver tredje gerningsperson hhv. offer været i kontakt med, men vi kan ikke vurdere, om det er sket for nyligt. En myndighed, der hyppigt refereres til, er kommunen, som parterne typisk var i kontakt med pga. en børnesag, eller fordi det handlede om kontanthjælp. I seks sager, dvs. i hver 10. sag, bemærkes det, at kvinden havde været i kontakt med et krisecenter.

Tabel 3.11 Ofre og gerningspersoners forudgående myndighedskontakt. Procent og antal.

	Pct.	N =
Kontakt med politi i forbindelse med voldsanmeldelser, tilhold, husspektakler	39	22
Offeret har tidligere været sigtet eller dømt for kriminalitet	4	2
Gerningspersonen har tidligere været sigtet eller dømt for kriminalitet	33	19
Offeret har haft kontakt med sundhedssystemet (generelt)	44	25
Heraf kontakt inden for de sidste 3 måneder	19	11
Gerningspersonen har haft kontakt med sundhedssystemet (generelt)	49	28
Heraf kontakt inden for de sidste 3 måneder	12	7
Offeret har haft kontakt med andre hjælpetjenester	39	22
Gerningspersonen har haft kontakt med andre hjælpetjenester	35	20
Procentgrundlaget		57

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

⁹ 'Husspektakler' er et udtryk, som politiet anvender, når det modtager en anmeldelse fra fx en nabo om, at der er uro i et hjem, som er til gene for omgivelserne. Udtrykket er i den offentlige debat blevet kritiseret for at bagatellisere partnervold, men det kan også dække over andre situationer med uro eller slagsmål.

3.5 Kategorisering af sagerne

3.5.1 Tidligere undersøgelser

For at tilvejebringe et mere præcist billede af, hvad der kan være på spil i et parforhold, der ender med partnerdrab, kan det være hensigtsmæssigt at opdele data, så sager, der minder om hinanden, bliver samlet i særskilte kategorier eller typer. Typologier kan bidrage til at illustrere, hvordan bestemte sæt af risikofaktorer eller dynamikker hænger sammen, således at der tegnes nogle tydeligt afgrænsede profiler.

Til dato findes der ingen autoriserede måder at etablere partnerdrabstypologier på, også selvom en række forskere gennem tiden har givet forslag til, hvordan det kan gøres (fx Campbell et al., 2003; Dixon et al., 2008; Elisha et al., 2010; Kivisto, 2015). For eksempel har Kivisto inddelt partnerdrab i følgende fire typer med afsæt i gerningsmandens psykopatologiske konstitution, jf. Boks 3.2.

Boks 3.2 Eksempel på inddeling af partnerdrabstyper på grundlag af gerningspersonens psykopatologi (Kivisto, 2015)

1. **Psykisk syge gerningsmænd** med psykotiske lidelser eller med diagnoser eller symptomer på alvorlig psykisk sygdom på gerningstidspunktet
2. **Den underkontrollerede/dysregulerede type**, der har en fremtrædende frygt for at blive forladt og som en fremtrædende og alvorlig borderline-personlighedsforstyrrelse udøver episodisk og affektiv vold mod partnere og andre
3. **Kroniske voldsmænd** med antisocial, sadistisk eller narcissistisk personlighedsforstyrrelse, som har tendens til at udøve vold vedvarende mod partnere og andre på en alvorlig og instrumentel måde
4. **Den overkontrollerede/katathyme type** med en minimal voldshistorik, der pludselig eksploderer i destruktiv adfærd.

Inden for de senere år har partnerdrabsforskere fremhævet, at man ikke kun bør fokusere på risikofaktorer og mere eller mindre statiske karakteristika, men tillige på de dynamiske processer og sekventielle begivenheder i parforholdet, der fører frem til drabet. En fremtrædende eksponent for denne tilgang er britiske Monckton-Smith (2020), hvis ideer også har vundet udbredelse blandt praktikere i Danmark. Monckton-Smith gennemgik et stort antal partnerdrabssager og identificerede en tidslinje med otte trin, der ofte førte til og kulminerede i et partnerdrab. Disse otte trin var forbundet med tre relationsfaser – før relationen, under relationen og efter

relationen – og de kendte risikofaktorer forbundet med hvert trin. De otte faser/stadier er beskrevet i Boks 3.3.

Boks 3.3 Partnerdrabets 8 trin ifølge Monckton-Smiths model (2020)

1. **Før parrelationen:** Gerningspersonen har tidligere stalket en ekspartner eller været voldelig
2. **Første impuls:** Parforholdet udvikler sig hurtigt til at blive meget seriøst
3. **Tvangsmæssig kontrol:** Forholdet bliver gradvist mere kontrollerende
4. **Udløser impuls:** En hændelse truer gerningspersonens kontrol, fx at kvinden vil stoppe forholdet
5. **Optrapning:** Gerningspersonens kontroltaktikker intensiveres, fx stalking eller trusler om at begå selvmord
6. **Ændret tænkemåde/beslutning:** Gerningspersonen føler et uigenkaldeligt kontroltab og overvejer hævn
7. **Planlægning:** Gerningspersonen planlægger drabet, fx køb af våben eller planlægger at være alene med offeret
8. **Selve drabet:** Gerningspersonen begår drabet.

Da Monckton-Smiths fremgangsmåde minder om den tilgang, vi selv har anvendt i studier af komplicerede familieliv og livsforløb, kodede vi det danske partnerdrabsdata ud fra en forventning om, at de første syv trin, der er beskrevet i Boks 3.3, ofte vil gå forud for selve partnerdrabshændelsen. Desværre skuffede resultatet af disse bestræbelser, da vi – uden skelen til rækkefølgen af de beskrevne trin – gennemsnitligt kun kunne identificere 2,5 trin pr. drabssag. Justitsministeriets undersøgelse om drab i Danmark (Hansen & Okholm, 2024) har tilsvarende testet Monckton-Smiths model i et mindre udvalg af danske partnerdrabsdata og er nået frem til omtrent samme resultater som her, dvs. at de syv trin langt fra kan genfindes i alle drabssager.

Vi anfægter ikke, at Monckton-Smiths model kan være et brugbart redskab for praktikere, der fx arbejder på krisecentre og gerne vil vurdere farligheden af den vold, som deres klienter er udsat for. Men på grundlag af de ovennævnte analyser forekommer 8-trinsmodellen ikke at være så anvendelig for vidensafdækningen af partnerdrabstyper i Danmark. Det er der flere grunde til:

For det første taler 8-trinsmodellen ind i situationer, hvor der har været alvorlig psykisk vold og tvingende kontrol i parforholdet. Som beskrevet i afsnit 3.4.2 om

risikofaktorer er der ikke oplysninger herom i en del af de danske partnerdrabs-sager. Nogle partnerdrab synes at være drevet af andre dynamikker/mekanismer, jf. nedenfor.

For det andet egner modellen sig formodentligt mindre godt til cases, hvor et partnerdrab finder sted efter mange års samliv – noget, vi ser i en del af de danske sager. Har parret levet sammen i mange år, kan det fx forekomme mindre relevant at belyse, om gerningspersonen engang har været voldelig mod en tidligere kæreste, eller om det i sin tid gik lidt for stærkt med at etablere sig i parforholdet.

For det tredje: Selvom vi i nogle sager kan genkende et mønster, hvor offeret vil forlade forholdet (trin 4) efter at have været udsat for psykisk vold/tvangsmæssig kontrol (trin 3) og derefter bliver udsat for stalking eller chikane (trin 5), er de to efterfølgende trin – trin 6 ('ændret tænkemåde/beslutning') og trin 7 ('planlægning') – omstændigheder, der er vanskelige at afdække, selv i et så indgående datasæt, som politiets efterforskningsmateriale er. Det skyldes dels, at en ændret tænkemåde i mange tilfælde vil foregå på det indre plan hos gerningspersonen, som er utilgængelig for andres observation. På samme vis kan det, som beskrevet i afsnit 3.2.5, være vanskeligt at vurdere planlægningsgraden i et drab, medmindre beviserne er meget håndfaste. Af disse grunde har vi fravalgt at anvende Monckton-Smiths model stringent i den videre analyse.

3.5.2 Denne undersøgelses kategoriseringer

I denne undersøgelse har især to forhold været styrende for vores arbejde med at kategorisere partnerdrabs-sagerne:

For det første er det veldokumenteret fra både danske og udenlandske undersøgelser, at der ofte – men ikke altid – har været trusler, vold eller tvingende kontrol i parforholdet forud for drabet (Dobash & Dobash, 2015; Hansen & Okholm, 2024; Monckton Smith, 2020; NOU, 2020; Rasmussen et al., 2016; Rye & Angel, 2019; Vatnar, 2015).

For det andet peger nyere undersøgelser på, at det er væsentligt at fokusere på, hvilke stier og veje (dynamikker, begivenheder mv.), der kan ende med at få en fatal udgang, og om der herunder er specifikke rækkefølger af begivenheder, som influerer på det fatale forløb. Selvom nyere undersøgelser i dag peger på, at der ikke er en enkel universel vej til et partnerdrab, men snarere flere, forgrenede veje (Boxall

et al., 2022)¹⁰, er det vigtigt at undersøge disse veje for at identificere, om der måtte være nogle genkendelige interventionspunkter.

På den baggrund endte vi med at inddele de danske partnerdrabsager i fire grove kategorier, jf. Tabel 3.12, ved at stille følgende enkle spørgsmål til data: "Er der i sagen tegn på partnervold, herunder trusler og tvingende kontrol? (ja/nej)", og: "Kan man iagttage et sekventielt mønster af begivenheder, som leder hen til drabet? (ja/nej)".

Tabel 3.12 Kategorisering af 61 danske partnerdrab

Er der en sekventiel begivenhedsrække, som fører frem til drabet?			
		Ja	Nej
Var der partnervold i forholdet?	Ja	<i>Tab af kontrol og position</i> (30 sager – 49 pct.)	<i>Vedvarende vold og turbulens</i> (13 sager – 21 pct.)
	Nej	<i>Forfald og akutte stressorer</i> (11 sager – 18 pct.)	<i>Forsøg på berigelse</i> (4 sager – 7 pct.)

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

Den første og største kategori er drab, hvor der både var forudgående partnervold, og hvor man samtidig kunne iagttage et sekventielt mønster i forløbet frem mod drabet. Vi har benævnt kategorien *Tab af kontrol og position* (30 sager). Denne kategori bliver beskrevet og analyseret i Kapitel 4. Kategori nummer 2, hvor der var vold, men ingen klar begivenhedsrække frem mod drabet, har vi kaldt *Vedvarende vold og turbulens*. Den består af 13 sager og bliver beskrevet i Kapitel 5. I den tredje kategori, *Forfald og akutte stressorer*, var der ingen oplysninger i sagerne om forudgående partnervold, men i de fleste tilfælde nok en begivenhedsrækkefølge, som ledte frem til drabet. Her er der 11 sager, og disse bliver gennemgået i Kapitel 6¹¹.

Den fjerde og sidste lille kategori bestod af kun fire sager, hvor der, efter det oplyste, hverken havde været partnervold eller nogen særskilt begivenhedsrække. I realiteten er der tale om en opsamlingskategori af sager, som ikke passer ind i de øvrige typer, og som heller ikke har nogen grundlæggende indbyrdes lighedstræk, bortset fra at motivkredsen i bred forstand handlede om *Forsøg på berigelse*. Gerningspersonerne antog, at drabet på partneren ville være en genvej til gevinst. I en sag håbede den formodede gerningsperson på, at han fik sin dræbte partners store livsforsikring

¹⁰ I den tidlige analysefase identificerede vi en australsk partnerdrabsundersøgelse (Boxall et al., 2022) med et ganske stort antal observationer, som lå tæt på vores analysetilgang og foreløbige resultater, idet den i overordnede træk fandt de samme hovedtyper, som vi havde iagttaget i de danske sager. I det mere specifikke analysearbejde viste der sig dog at være nogle forskelle i fordelingen af de forskellige partnerdrabsstyper, og hvad der konstituerer dem. Det kan fx bero på forskellige udvalgs- og indsamlingsstrategier eller på, at der er visse kulturforskelle i partnerdrab.

¹¹ I enkelte tilfælde opstod der tvivl om, hvorvidt en sag hørte til i kategori 1 eller kategori 2. I de tilfælde traf vi et valg om, hvor sagerne bedst passede ind.

udbetalt. Under efterforskningen viste det sig, at han havde et langt generalieblad, der omfattede svindel. I en anden sag mente gerningspersonen, at han tjente sin og familiens velfærd bedst ved at slå konen ihjel (frem for at blive skilt), så han kunne etablere sig med sin nye elskerinde. I en tredje sag troede en kvinde og hendes (infer-tile) ægtefælle, at de kunne få eneretten til det barn, som den nu dræbte elsker havde befrugtet hende med. I den fjerde sag dræbte en kvinde sin mand (et formodet pro-formaægteskab) for at få adgang til boligen og den arv, han i øvrigt ville efterlade sig. Sagerne i denne lille kategori adskiller sig fra de øvrige partnerdrab ved en høj grad af kønsligestilling, idet to af gerningspersonerne er kvinder, og de to andre er mænd. I modsætning til de øvrige sager i materialet er de fire sager imidlertid outliers og vil ikke blive behandlet yderligere i analysen.

3.6 Opsamling

Kapitlet har givet en præsentation af overordnede karakteristika ved sagerne og vist følgende:

■ **Gerningspersoner og ofre:**

I de fleste hændelser (85 pct.) var det en mand, der dræbte en kvinde, mens 15 pct. var gerningskvinder, der oftest dræbte en mand. I enkelte sager var der flere gerningspersoner. I mere end hver fjerde sag var der et fuldbyrdet selvmord eller forsøg derpå. I nogle sager var der flere ofre, oftest børn: Otte børn blev dræbt, og to næsten levedygtige fostre gik til. I sager med selvmord og flere ofre var gerningspersonen en mand.

■ **Modus operandi:**

De fleste drab blev udført med skarp vold, fx kniv, (38 pct.) eller kvælning (28 pct.) og foregik oftest i hjemmet. Så vidt, det kan vurderes, havde ca. 30 pct. af drabene en planlægningshorisont, mens godt 40 pct. af drabene ikke bar præg af planlægning. I en del sager er det svært at vurdere planlægningsgraden.

■ **Sociodemografiske karakteristika:**

Den gennemsnitlige alder for ofre var 47,8 år og 48,6 år for gerningspersoner, men der er en betydelig aldersspredning. Cirka 7 ud af 10 ofre og to tredjedele af gerningspersonerne kom fra Danmark, mens de øvrige havde oprindelse i andre lande. Parterne havde oftest samme etniske oprindelse.

■ **Samliv:**

Parterne havde gennemsnitligt kendt hinanden i 14,5 år, men det dækker over en betydelig spredning. Blandt parrene var der både løsere eller ret nye kæresteforhold og samlevende eller ægtefæller, der i nogle tilfælde havde fejret guldbrillup. Blandt halvdelen af parrene var der et bebudet eller effektueret

brud, da drabet fandt sted. I de tilfælde skete drabet inden for det første halve år efter bruddet.

■ **Fællesbørn:**

I halvdelen af sagerne (N = 30) havde parret fællesbørn, og i hver tredje sag (N = 22) var de mindreårige. I mindst otte sager var børnene i hjemmet, da drabet fandt sted.

■ **Beskæftigelse:**

I ca. en tredjedel af sagerne var ofre hhv. gerningsmænd i beskæftigelse, hvilket kan holdes op mod, at ca. 75 pct. af de 16-64-årige danskere er beskæftigede.

■ **Individuelle risikofaktorer:**

I ca. 6 ud af 10 sager havde offeret eller gerningspersonen (haft) mentale helbredsudfordringer eller selvmordstanker, og i knap halvdelen af sagerne var der misbrugsproblemer.

■ **Partnervold:**

Belyst ud fra fem indikatorer havde der været partnervold i 3 ud af 4 sager. Der var oftest tale om psykisk vold/kontrollerende adfærd (60 pct.) efterfulgt af fysisk vold (49 pct.).

4 Type 1: Tab af kontrol og position

4.1 Indledning

Overskriften *Tab af kontrol og position* refererer til, at gerningspersonen var ved at miste eller allerede havde mistet den kontrol, der førhen havde været i hans – eller i nogen tilfælde den position, der var forbundet ved at være sammen med den person, han endte med at dræbe.

I dette kapitel gennemgår vi den første og største af de tre partnerdrabstyper, som vi har identificeret i sagsmaterialet. Den er karakteriseret ved, at vi kan identificere en kortere eller længere begivenhedsrække, som leder frem til partnerdrabet: I næsten alle sagerne var det et forestillet, bebudet eller allerede effektueret parforholdsbrud, der var triggeren, dvs. var den væsentlige faktor for, at drabet på (eks)partneren blev udløst.

Samtidig er det også karakteristisk for sagerne, at der i langt de fleste af dem var en parforholdsdynamik, som var ubalanceret og i mange tilfælde kunne forbindes til dominans, kontrol eller vold – enten før bruddet eller som fx chikane eller stalking under eller efter bruddet.

Gruppen består af halvdelen af drabssagerne (N = 30).

4.2 Sociodemografiske karakteristika

Blandt de 30 sager var alle ofrene kvinder, og 29 af gerningspersonerne var mænd. Ud over de 30 kvindelige ofre blev yderligere seks personer (fire børn og to voksne) dræbt. Langt de fleste havde levet i et heteroseksuelt forhold. En sag omhandlede dog et lesbisk par med børn, hvor offeret, der ud fra sagsmaterialet fremstod som den stærke part i forholdet, ønskede, at parret fremover skulle leve i et *ménage à trois* med en mand, som hun for nyligt havde giftet sig med, da han kunne beskytte familien. Antagelig var det gerningskvindens bekymring for at blive reduceret til en slags tyende i husholdningen, der var baggrunden for, at hun fik en anden mand til at dræbe offeret.

I forhold til *alder* var gerningspersonerne og ofrene gennemsnitligt midt i 40'erne, idet gerningspersonerne dog typisk var 3-4 år ældre end ofrene. Aldersgennemsnittet dækker dog over en betydelig spredning. I materialet var fire ofre (to danske og to udlændinge) under 30 år, mens tre ofre var fyldt 70 år. I den ældre ende var fx en 73-årig kvinde, som efter 50 års ægteskabeligt tyranni – ifølge de pårørendes vidneudsagn – havde fundet en ældrebolig til sig selv og meddelte manden, at hun nu ville skilles. Dagen efter kvalte han ægtefællen og indtog derefter selv nogle piller, der dog ikke førte til selvmord.

Med hensyn til *etnisk sammensætning* rummer gruppen en ganske høj andel (ca. hvert tredje drab), hvor offeret og gerningspersonen havde oprindelse i andre lande end Danmark. Den geografiske variation spænder fra fx Island, Grønland og Polen til fjernere lande som Afghanistan og Syrien.

Disse drab minder på en række punkter om de partnerdrab, der finder sted blandt majoritetsdanske par, men kan også rumme elementer, der relaterer sig til kollektive praksisser, migration og destabiliseret kønsmagt. Betydningen af disse særskilte elementer bliver behandlet i Kapitel 7.

I forhold til *arbejdsmarkedstilknytning* var ca. 2 ud af 3 ofre og gerningsmænd i beskæftigelse, da drabet fandt sted. Derved er drabstypen *Tab af kontrol og position* den af undersøgelsens tre kategorier, som tilnærmelsesvist ligner den øvrige befolkning mest med hensyn til denne socioøkonomiske faktor.

4.3 Individuelle risikofaktorer hos ofre og gerningsmænd

Som omtalt i Kapitel 3 har vi belyst, om der i sagerne var informationer om offerets hhv. gerningspersonens eventuelle helbreds-mæssige, mentale eller kognitive udfordringer. Ud fra oplysningerne virkede ofrene gennemgående upåfaldende i forhold til disse problemstillinger, mens vi blandt gerningspersonerne fandt, at 43 pct. (13 ud af 30) havde (haft) mentale helbredsudfordringer. Depression var den psykiske lidelse, der oftest blev nævnt. I forlængelse heraf var det i ca. halvdelen af sagerne oplyst, at gerningspersonen tidligere havde haft selvmordsadfærd (selvmordstanker eller forsøg). I 4 ud af 10 sager fremgik det endvidere, at gerningspersonen havde oplevet alvorlige genvordigheder i barndommen eller senere (fx krig, flugt), og hver tredje havde desuden problemer med alkohol eller stoffer.

4.3.1 Samliv og børn

Det store flertal (N = 25) af parrene havde haft et egentligt samliv som ægtefæller eller samlevende, mens fem par havde et løsere kæresteforhold. Disse løsere forhold fandtes ikke kun blandt de yngre par under 30 år (to par), men også blandt midaldrende (ét par) og seniorer +60 år (to par), som havde lagt deres første ægteskaber bag sig og nu havde begivet sig ud i nye romantiske forbindelser. I gennemsnit havde parrene været sammen i ca. 13 år – med en spændvidde, der strakte sig fra nogle få uger til over 50 år.

Det var karakteristisk, at flertallet af parrene havde levet som kernefamilier. 2 ud af 3 par havde fællesbørn sammen, som i de fleste tilfælde (18 ud af 30) var mindreårige (dvs. under 18 år) på drabstidspunktet. Hvert tredje par (N = 10) havde ingen fællesbørn, men nogle havde særbørn fra tidligere forhold. Det var også karakteristisk, at næsten ingen levede i et intakt parforhold længere. I 27 ud af de 30 forhold var det ud fra oplysningerne i sagen et forestillet, bebudet eller effektueret brud mellem partnerne, der i næsten alle tilfælde var initieret af kvinden. I disse tilfælde var det – før eller siden – samlivsbruddet eller dets virkninger, der var den trigger, som udløste drabet. I de resterende tre sager så det ud til at være utroskab eller (sygelig) jalousi – forestillet eller funderet – som udløste gerningspersonens drab på partneren.

4.3.2 Kontrol og partnervold (voldens karakter)

Erfaringer med partnervold, enten i gerningspersonens tidligere relationer, i den aktuelle og intakte relation eller efter forholdets opløsning, var som nævnt inklusionskriteriet i denne kategori. I sidstnævnte situation var der ofte tale om, at gerningsmanden overvågede, stalkede eller chikanerede offeret. I nogle sager var der efter det oplyste ikke vold, mens relationen var intakt – den startede først som overvågning og stalking efter bruddet.

Som Tabel 4.1 viser, havde næsten alle erfaringer med psykisk vold, og i over halvdelen af sagerne havde der været fysisk vold. Relativt set havde der hyppigere været fysisk vold blandt de par, som havde oprindelse i mere fjerntliggende lande (N = 10) end blandt dem, hvor begge var danske (N = 7).

Tabel 4.1 Andele i Type 1, der har oplevet forskellige former for partnervold forud for drabet. Procent og antal.

	pct.	N =
Tidligere historie med partnervold	33	10
Kontrol/psykisk vold	80	24
Trusler (om drab)	40	12
Fysisk vold	57	17
Seksuel vold	17	5
Drabs- eller kvælningsforsøg	20	6

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

I det følgende viser vi eksempler på, hvordan den fysiske og psykiske partnervold kom til udtryk, typisk som det var gengivet af pårørende under afhøringer på baggrund af, hvad den dræbte kvinde havde fortalt dem.

Fysisk vold, ensidigt udøvet af gerningsmanden

Sag nr. 3: Under afhøring fortæller flere pårørende, at manden blev uvenner med alt og alle. Et vidne, der havde været kvindens veninde gennem 3 år, udtaler, at han virkede dominerende over for både mor og børn. Hun (vidnet) troede, at manden og kvinden skulle skilles pga. mandens psykiske problemer, og fordi han rendte med damer. I øvrigt udøvede han en hård muslimsk opdragelse af børnene og var voldelig over for drengene.

Andre pårørende beskriver kvinden som en kærlig person og en god mor og børnene som velfungerende. Mandens stedmor siger under en afhøring, at kvinden var god at blive gift med; hun var tålmodig og god ved børn. Men manden var voldelig over for hende. Han havde slået hende med en kølle og sko og engang hængt kvinden ud af vinduet/altanen fra 5. sal, hvor han holdt hende fast. Stedmoren fortæller videre, at han flere gange havde truet med at slå kvinden ihjel, og at han også havde slået børnene. De var bange for ham.

Turbulent forhold med eskalerende, ensidigt udøvet fysisk vold fra hans side

Sag nr. 21: Gerningspersonen og kvinden levede i et turbulent parforhold og havde små børn. Manden blev beskrevet som stille og tilbagestående og hun som dominerende. Det er oplyst, at han havde slået på både kvinden og sin tidligere kæreste, hvilket han havde dårlig samvittighed over. Ifølge en nabo havde parret mange naturlige skænderier, og begge parter råbte højt. Turbulensen og skænderierne syntes i

vid udstrækning at hidrøre fra kvindens jalousi over hans seksuelle relation til en anden kvinde.

I denne sag var der – ret unikt – adgang til offerets egen stemme, idet hun tog noter om samspillet og partnervolden i tiden op til drabet – her i uddrag:

En måned før drabet skriver hun:

Nu kammer det helt over. Han har truet mig med kniv flere gange i nat og tog kvælertag på mig. Han sagde, at han ikke ville leve mere, og: "Jeg har lyst til at tage dig med". Han kom farende med en kniv.

14 dage før drabet:

Han giver mig den vildeste lussing, så det runger i hele mit hoved. Har aldrig set ham sådan før, han lignede en, som nærmest kunne dræbe en med ansigtet.

10 dage før drabet:

Det kammede over igen. Han blev ved at give mig lussinger, hver gang jeg sagde: "Det er ikke mig, du vil. Du har vist, at det er [navnet på den anden kvinde, red.], du vil. Han tog kvælertag 3 gange, jeg troede virkelig på et tidspunkt, at det var slut. De øjne, han gav mig, viste virkelig død og had.

Tre dage før drabet:

Det blev sgu igen en nat med lussinger og nikkende skaller. Jeg holder ikke til det mere, så nu har jeg sagt, at det er 100 % slut. Han indrømmede, at [navnet på den anden kvinde, red.] er bedre end mig, og han har kunnet lide hende bedre end mig.

Fysisk og psykisk vold udøvet af manden over for hele familien

Sag nr. 48: De store børn fortæller under afhøringer om manden, som var deres stedfar, at han manipulerede og var truende og både fysisk og psykisk voldelig over for familien, samt at han trak dem alle ind i sit "spil" om kontrol og konflikt. Kvinden (børnenes mor) havde flere gange været til lægen og på skadestuen pga. den vold, manden gentagne gange havde udsat hende for, og hun måtte på et tidspunkt flygte hen til naboen, fordi han havde truet hende med en pistol. Datteren selv havde oplevet psykisk vold, herunder bl.a., at manden havde truet hende med at mishandle hendes hest, hvis hun ikke gjorde, som han ville, og at hun ikke ville få morgenmad og måtte tage bussen i skole, mens den yngre søster ville blive kørt.

Psykisk vold udøvet af manden over for kvinden

Sag nr. 23: Den dræbte kvindes bror fortæller i retten, at forholdet mellem kvinden og manden begyndte godt, men at familien syntes, at det gik hurtigt. Problemerne begyndte, da kvinden kom hjem fra det land i Sydeuropa, hvor parret og deres fællesbarn havde bosat sig. Familien blev klar over, at hun ikke havde det godt. De frarådede hende at rejse alene tilbage for at bryde forholdet. I stedet kom manden til Danmark. Kvinden fortalte ikke konkret, hvorfor hun ville skilles, men der kom mange ting frem. Blandt andet var manden meget styrende, han holdt hende vågen om natten, og hun blev kørt på af manden, som bebrejdede hende de mindste ting, hvilket ødelagde hendes selvværd.

Sag 37: Manden, der gennem en årrække havde været bosat i Danmark, mødte kvinden på en international dating-app. Som han kom hun også fra et sydeuropæisk land. De flyttede hurtigt sammen og fik deres første barn efter 2-3 års ægteskab. Allerede på det tidspunkt ville hun skilles: Manden hjalp aldrig med børnepasning og husarbejde, men så TV og gik i byen med sine venner. Han ville have, at hun skulle gå hjemme, mens hun gerne ville arbejde og bruge sin uddannelse. Han tog hendes penge og gav hende ikke lov til at køre bil. Han ville have hende under kontrol og overvågede hende via en pc. Han havde også låst hende ude midt om natten. Hun ville gerne ud af forholdet, men turde ikke bede om skilsmisse. De fik barn nummer to, og hun var lettet, da han mødte en ny kvinde og nu gerne ville skilles. Efter skilsmissen tog hans chikane og overvågning til. Han optrådte ubehageligt i forbindelse med samværsoverleveringer og fortalte børnene, at de skulle sige, at deres mor var en luder. Der kom mange drabstrusler, og han overvågede hende ved at sætte GPS på hendes bil og ved at gå på hendes sociale medier. Han sendte mange truende SMS'er til hende og fik en dom for trusler og gentagne tilhold, som han overtrådte.

4.4 Samlivsbrud som trigger og i nogle tilfælde eskalerende konflikter

Som beskrevet i forrige kapitel skete flertallet af drabene inden for de første måneder, efter samlivsbruddet var en realitet. Spørgsmålet er imidlertid, hvordan man definerer "en realitet"? Er det, når ønsket om bruddet bliver udtalt, når den ene part er flyttet med sine ejendele, eller er det, når skilsmissepapirerne er underskrevet? I materialet så vi, at et samlivsbrud snarere end at være en afgrænset begivenhed kunne være en proces, der strakte sig over længere tid. Dertil – og ikke uvæsentligt i denne sammenhæng – bar nogle sager præg af en vis usamtidighed i parternes forståelse af, om forholdet var opløst eller ikke. Vi har iagttaget et tilsvarende mønster i en anden undersøgelse om drab i familien (Ottosen, 2022).

Med afsæt i nogle af sagerne viser vi her, hvordan en sådan usamtidighed kunne manifestere sig.

Forestillet brud – eskalering

Sag nr. 14: Sagen drejer sig ældre kvinde, hvis mand var kommet på plejehjem. De havde flere voksne børn. Kvinden boede i en lejlighed, og et par år forinden drabet flyttede gerningsmanden, der var lidt yngre, ind i ejendommen. De udviklede gradvist et venskab og spiste af og til aftensmad sammen. I den allersidste tid (nogle uger) inden drabet havde forbindelsen fået en romantisk drejning. En torsdag aftalte de at tilbringe den følgende dag sammen, og han besluttede at overraske hende med et restaurantbesøg og ville også forære hende en gave. Kvinden blev imidlertid nødt til at aflyse deres aftale, da hun som tilkaldevagt i en frivillig organisation blev nødt til at tage en ekstra vagt. Den socialt akavede gerningsperson, som desuden havde en meget lav frustrationstærskel, opfattede aflysningen som et ultimativt svigt og et udtryk for et parforholdsbrud. Han begyndte nu at stalke og chikanere både kvinden og hendes familie. Han afslørede deres forhold på de sociale medier, satte et ubehageligt dickpic-billede på hendes hoveddør og hamrede løs på den. Han sendte telefonbeskeder til hende og beskeder til hendes børn, der også blev personligt opsøgt, ligesom han besøgte hendes mand. Kvinden flygtede til venner og familie, som slog ring om hende. Hele dette kritiske forløb udspillede sig inden for en uge. I denne periode drak han heftigt og opsøgte også psykiatrisk skadestue, da han overvejede at begå selvmord. På sjettedagen så han hende tilfældigt i et supermarked, købte en køkkenkniv og stak hende ned på en parkeringsplads.

Det kan virke bizart, at den ene parts helt legitime aflysning af en aftale bliver opfattet som et så ultimativt svigt af den anden part, så han tror, at forholdet nu er slut. Mulighedsrummet for misforståelser kan være stort. Reaktionen på "svigtet" virker også uproportionalt voldsomt, men i andre sager (12 af de 30 sager) var der tilsvarende eksempler på gerningsmænd, som begyndte at stalke offeret i kølvandet på brud, og disse øvrige sager var ikke mindre voldsomme. Stalkingen kunne fx manifestere sig ved elektronisk overvågning, ved et bombardement af stærkt truende beskeder eller ved, at gerningspersonen opsøgte kvinden "tilfældigt" på steder, hvor hun plejede at komme. I flere sager forsøgte familie og venner som i sagen her at slå ring om og beskytte offeret mod gerningspersonen. Ud fra sagernes oplysninger søgte en mindre del af ofrene om et polititilhold. Det skete også i sagen her, men inden politiet nåede at behandle sagen, var drabet sket.

Bebudet brud

Sag nr. 40: Ved første øjekast ser sagen ud til at omhandle en forsmået og jaloux ægtemand, der en aften kiggede i sin sovende hustrus telefon og der fandt et uomtvisteligt bevis på, at hun havde en affære med en anden mand. Han hentede dernæst en kniv i køkkenet for at stikke hende ned. Deres søn vågnede og bevidnede tumulten. Kvinden nåede at råbe, at sønnen skulle løbe sin vej, inden ægtemanden dræbte hende på voldsom vis.

I løbet af efterforskningen blev det klart, at der var flere lag i samlivsproblemerne end mandens jalousi, og at årsagen til kvindens bebudede brud ikke alene var affæren med den anden mand, som hun kun havde set et par gange. Et betroet vidne fortæller fx, at parret nogle år forinden var kommet i store økonomiske problemer og var involveret i en stor skattesag, fordi han handlede økonomisk uansvarligt. Han havde bl.a. et meget stort forbrug, og huset var overbelånt. Manden fik stress og truede med at tage sit eget liv, mens hun stod alene med ansvaret for at få ryddet op i det kaos, han havde skabt. Han ændrede efterhånden karakter: blev opfarende og skældte ud, optrådte nedgørende over for kvinden og holdt hende vågen om natten. Også familiens børn behandlede han dårligt. Han blev tiltagende aggressiv, kom i dårligt selskab og begyndte at drikke. I året før drabet holdt de en pause i forholdet, da kvinden begyndte at blive bange for manden, men han ville ikke lade hende gå. Et af familiens børn fortæller, at han havde truet med selvmord, når hun havde truet med at gå fra ham. Han havde sagt, at han ville gå ud og hænge sig. I dagene op til drabet overvågede han hende med teknologisk udstyr og lod hende vide, at han holdt øje med hende. I samme periode havde han umotiveret delagtiggjort et par kolleger i, at han på ny overvejede selvmord.

I denne sag optræder en seriel begivenhedsrække forud for partnerdrabet, som minder om nogle af de forhold, som Monckton-Smith (2020) har udpeget som typiske: psykisk vold, en trigger (ønske om samlivsbrud), eskalerende stalking/overvågning, ændringer i tænkemåden (selvmordsovervejelser) samt planlægning (fremskaffelse af en køkkenkniv). Men som i andre af drabsagerne i vores materiale illustrerer sagen også – og nok så væsentligt – at det ofte ikke er en enkelt omstændighed, der fremprovokerer bruddet og det efterfølgende et partnerdrab, men at det også er tilstedeværelsen af en kæde af akkumulerede og belastende faktorer, der kan ende med at få fatale konsekvenser: økonomiske problemer, sygdom, for meget alkohol, personlighedsforandringer, psykisk vold, trusler om brud, der afføder trusler om selvmord, og så til sidst hendes udenomsægteskabelige affære. I denne sag fremstår det tydeligt, hvor svært det kan være at komme ud af et dysfunctionelt parforhold, når parterne vil noget forskelligt, og den ene begynder at true med selvmord, når den anden part taler om skilsmisse.

Effektueret brud

Sag nr. 31: En ung mand fortæller om sit familieliv, at der gennem hans opvækst havde været utallige episoder, hvor farens vredesudbrud forpestede omgivelserne. Både han selv og stedmoren prøvede at få faren til at indse, hvor ubehageligt det var for de øvrige familiemedlemmer at have sådan en tikkende bombe gående rundt:

At være barn hos min far og stedmor har været ensomt for mig. Jeg ved, at jeg har været meget ked af det som barn og grædt rigtig meget. Altså, jeg var ikke bange for, at nogen skulle gøre mig noget, men det var ikke trygt. Det var begrænset, hvor mange år de (faren og stedmoren) havde det godt med hinanden. De var begge meget højtråbte, når de skændtes, og det var ofte på et niveau, jeg ikke var komfortabel med.

I denne sag har der ud fra oplysningerne ikke været egentlig vold mellem parret, og kvinden kunne godt finde ud af at sige fra over for manden, når han blev vred. Men parforholdet havde gennem mange år været præget af skænderier, turbulens og dårlig stemning. På kvindens initiativ lod de sig separere og havde gennem nogle måneder haft et velfungerende samarbejde om deres fællesbørn. Først, da hun begyndte at date en anden, og ægteemanden desuden opdagede, at hun havde taget hans navneskilt af hoveddøren, forstod han, at deres brud var mere endeligt, hvorefter han resolut dræbte hende.

Det mønster, der kan iagttages i sag nr. 31, er ikke helt usædvanligt. Kvinden vil gerne ud af forholdet. Vi kan ikke vide, hvordan det er blevet sagt, men manden har opfattet det som om eller håbet på, at der var tale om en midlertidig ordning – en pause – og at de ville finde sammen igen. Hensynet til fællesbørnene og de normative forventninger om et positivt samarbejde som skilsmisseforældre betød, at han fortsat kom i hendes hjem, og at de formåede at kommunikere civiliseret. Det kan bestyrke forestillingen om bruddets midlertidighed. Det var først, da hun introducerede en ny mand og samtidig "eliminerede" ham (dvs. fjernede hans navn på postkassen), at han indså, at det ikke ville føre til en genforening, da en anden mand – i hans optik – havde overtaget hans plads i ægteskabet og familien.

I denne sag er det også værd at notere sig, at der ikke så ud til at have været vold i parforholdet hverken forud for drabet eller bruddet. Når vi har inkluderet sagen i denne gruppering, beror det på, at gerningspersonen tidligere havde erfaring med fatal partnervold. Han havde således dræbt den unge mands biologiske mor ca. 20 år tidligere under tilsvarende omstændigheder.

4.5 Konflikt om barnet som trigger

Såvel udenlandsk som dansk forskning har peget på, at familieretlige konflikter kan være en trigger for partnerdrab eller drab i familien (Harden et al., 2019; Ottosen, 2022; Sheehan et al., 2015).

I 6 af de 30 sager, dvs. i hver femte sag, var der i tiden mellem bruddet og drabet en konflikt mellem forældrene om bopæl, samvær eller forældremyndigheden. Især tre af sagerne er meget relevante, fordi der var en direkte forbindelse mellem forældrenes konflikt om barnet og partnerdrabet. I disse tilfælde er det rimeligt at udpege den (potentielle) familieretlige konflikt (frem for samlivsbruddet) som triggeren til drabet.

I den ene sag, hvor hustruen havde bebudet en skilsmisse, og parterne endnu boede sammen, fortalte hun hen over frokostbordet, at hun nu havde fundet en bolig og agtede at tage de fleste af sine ejendele med sig ved flytningen. I lyset af ægtemandens depression syntes hun også, at det var en dårlig ide med en 7/7-ordning til deres teenagesøn, sådan som de ellers havde aftalt. Manden reagerede ved at kværke hende, da hun stod og vaskede op. Skilsmissen virkede ellers udramatisk, men det hører med til billedet, at manden var voksenlærling og derfor ville være efterladt i en klart forringet situation, hvis hun både tog de fleste ejendele og sønnen med sig ved flytningen.

De to andre sager, som havde indbyrdes lighedspunkter, handlede om forældrenes langvarige stridigheder i det familieretlige system, hvor særligt fædre, som havde udøvet psykisk vold, mens familien var intakt, stod meget stejlt på deres rettigheder og i første runde havde "... vundet den symbolske sejr" over ekskoner, som det hed i den ene af sagerne. Nu skulle sagerne (gen)behandles: I den ene sag, fordi barnet led frygteligt under konflikten, og i den anden sag, fordi faren forsøgte at bortføre barnet og undlade at give det en regelmæssig hverdag. I begge sager var der udsigt til, at faderen ikke ville slippe helt så sejrrikt afsted i den anden runde, bl.a. fordi myndighederne i hver af sagerne havde indkaldt barnet til en samtale. Dagen før disse samtaler opsøgte mændene deres ekskoner og slog dem ihjel. Rationalet har formodentligt været at få ultimativ hævn over den kvinde, der ikke kun havde forladt ham, men i hans optik nu også ville berøve ham barnet. I den ene af sagerne blev moderens nye partner også dræbt, hvorefter manden begik selvmord. Det barn blev således efterladt forældreløs.

4.6 Drab og udfald

Knap halvdelen af de drab (13 ud af 30 drab), der falder i kategorien, *Tab af kontrol og position*, skønnes at have haft en planlægningshorisont, idet der typisk var tale om, at gerningspersonen havde medbragt et mordvåben eller andre remedier. De foretrukne drabsmåder var skarp vold, typisk kniv, (15 af 30 sager) og kvælning mv. (otte sager). I ca. en tredjedel af sagerne forsøgte gerningspersonen at begå selvmord, hvilket blev fuldbyrdet i halvdelen af tilfældene.

I 5 af 30 sager blev sagen afsluttet ved, at gerningspersonen begik selvmord, og i yderligere to sager fik denne en anbringelsesdom; i det ene tilfælde pga. nedsat begavelse og i det andet tilfælde pga. en psykotisk tilstand. I de øvrige sager fik 18 gerningspersoner en fængselsstraf på mellem 9 og 14 år, mens fem fik en livstidsdom.

4.7 Myndighedskontakt og bystandere

I godt 4 ud af 10 sager havde politiet ud fra sagens oplysninger tidligere været i kontakt med parret. Det kunne dreje sig om anmeldelser om vold, tilhold eller enkelte tilfælde af husspektakler. Omtrent samme andel af gerningspersoner og lidt færre ofre var registreret for deres kontakt med sundhedssystemet eller andre hjælpetjenester. Hver fjerde gerningsperson havde tidligere været involveret i en sag om kriminalitet.

Alt i alt forekommer personkredsen, som tilhører kategorien, *Tab af kontrol og position*, ikke at bestå af mennesker, der gennemgående har haft massiv myndighedskontakt, selvom der nok er flere end gennemsnittet, som har haft kontakt med politi og retsvæsen. Når vi sammenligner med grupperingerne i de efterfølgende to kapitler, forekommer ofrene i kategorien her dog gennemgående til at have haft et stærkere socialt netværk i form af familie og venner, som kendte til deres situation, og som i nogle tilfælde kunne støtte offeret. Under en afhøring fortalte en veninde til en partnerdræbt kvinde, at alle i vennegruppen havde modvilje over for gerningspersonen, og at de fortalte offeret, at vennegruppen var bekymret for hende. Også på en senere tur til Ærø fortalte veninderne i fællesskab, at de var bekymret for offeret og ønskede at passe på hende. Det var først, da offeret blev konfronteret med gerningspersonens opførsel i forhold til andre kvinder, at hun indså, at der var noget helt galt, og at hun måtte gøre det forbi med ham. Hun var flov over ikke at have gennemskuet hans dobbeltspil.

To kommentarer skal knyttes til sådanne beskrivelser af støttende netværk eller pårørende. For det første hidrører de fortrinsvis fra ofre, som havde rødder i Danmark, og ikke fra kvinder med udenlandsk baggrund, hvis netværk typisk forekom at være

mere spinkelt. Hvis de udenlandske kvinder havde et netværk, lå den kollektive solidaritet ikke nødvendigvis på kvindernes side. For det andet er det positivt at se, at der findes bekymrede (danske) pårørende, som har kendskab til mekanismerne omkring psykisk vold og stalking. Det vidner om, at viden om disse fænomener er blevet udbredt til befolkningen. I nogle tilfælde var de dog mere bekymrede end offeret selv, som ikke var bange for gerningspersonen og selv mente sig i stand til at håndtere ham.

4.8 Risikofaktorer og interventionsmuligheder

I Tabel 4.2 har vi oplistet de fem risikofaktorer, der hyppigst optræder i Type 1-sagerne. Det er først og fremmest samlivsbruddet, som i størstedelen af sagerne var triggeren til drabet (90 pct.) og dernæst partnervolden – både den psykiske vold (80 pct.) og den fysiske vold (57 pct.), som formodentlig har været medvirkende til, at offeret ville ud af forholdet. På fjerde og femte pladsen følger individuelle og indbyrdes beslægtede risikofaktorer hos gerningspersonen i form af tidligere selvmordstanker (53 pct.) og mentale helbredsproblemer (43 pct.).

Kan man ud fra oplysninger om partnernes kontaktflader iagttage, om der er indlysende interventionspunkter, hvor en forebyggelsesindsats kunne sætte ind? Både nej og ja.

Nogle har haft kontakt med politiet, andre med sundhedsvæsenet og atter andre med andre hjælpetjenester, fx kommune, Familieretshuset, flygtningecentre eller krisecentre. Men der er ingen af de her oplistede steder, hvor et flertal fra denne målgruppe kommer. Det peger på den ene side på, at en bred vifte af offentlige myndigheder og de tilhørende civilsamfundsorganisationer må være opmærksomme på, at partnervold kan få fatale konsekvenser. På den anden side kan det tænkes, at nogle instanser skal være ekstra opmærksomme: Den praktiserende læge, der opsøges af depressive eller mørkt tænkende familiefædre; politiet, der modtager anmeldelser om partnervold eller ansøgninger om tilhold; og Familieretshuset, der møder forældrepar med de mest komplekse skilsmisse- eller forældreansvarssager. Samtidig har vi i nogle af sagerne også set, at der har været vilje og handlekraft blandt de pårørende til at slå ring om og støtte de kvinder, der desværre endte med at blive drabsofre. Det kan tale for, at bystandere også inddrages som en del af en forebyggende indsats.

Tabel 4.2 De hyppigst forekommende risikofaktorer i Type 1 (N = 30). Procent og antal.

	pct.	N =
Bebudet eller effektueret brud	90	27
Psykisk vold/kontrol	80	24
Fysisk vold	57	17
Tidligere selvmordstanker/selvmoedsforsøg (gerningspersonen)	53	16
Mentale helbredsproblemer (gerningspersonen)	43	13

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

4.9 Opsamling

Kapitlet har fokuseret på den første af tre drabstyper og viser følgende:

I den største kategori, *Tab af kontrol og position* (30 sager), havde der været partner-vold eller stalking, og der kunne iagttages en begivenhedsrække forud for drabet.

I Type 1 var alle ofre kvinder og næsten alle gerningspersoner mænd, som gennemsnitligt var midt i 40'erne. Det store flertal havde haft et egentligt samliv i en kernefamilie med fællesbørn, og flertallet af ofre og gerningsmænd var i beskæftigelse, da drabet fandt sted. Som sådan lignede disse par alle andre familier, bortset fra at en ganske høj andel (ca. hvert tredje par) af både ofre og gerningspersoner havde rødder i andre lande end Danmark.

I mange tilfælde havde der været konflikter og vold i parrelationen og nogle gange også andre belastningsfaktorer (fx selvmordsadfærd), navnlig hos gerningspersonen. Drabet var uløseligt forbundet med et bebudet eller effektueret samlivsbrud, som næsten altid var initieret af kvinden. Man kunne i nogle sager iagttage en dynamik, der var præget af usamtidighed, idet gerningsmanden ikke kunne acceptere bruddets endelighed, mens offeret havde bevæget sig videre. I nogle sager, hvor parret måske havde lagt bruddet bag sig, materialiserede triggeren sig som familieretlige konflikter om børnene.

Personkredsen i Type 1 havde gennemgående ikke megen myndighedskontakt forud for drabet, selvom en del havde haft kontakt med politi og retsvæsen, fx i forbindelse med voldsanmeldelser, tilhold eller husspektakler. Ofrene forekom gennemgående til at have haft et godt netværk omkring sig i form af familie og venner, som kendte til deres situation og i nogle tilfælde kunne støtte offeret.

5 Type 2: Vedvarende vold og turbulens

5.1 Indledning

Type 2 – *Vedvarende vold og turbulens* – er dannet på baggrund af oplysninger om, at der havde været vold i parforholdet forud for drabet, men at denne vold ikke nødvendigvis kunne sættes i forbindelse med en begivenhedsrækkefølge, som før eller siden førte frem til drabet. Det er ikke ensbetydende med, at der var tale om en enkeltstående voldsepisode – tværtimod fremstod partnervolden som tilbagevendende hændelser i en del af sagerne.

13 af de 61 sager, som vi fik aktindsigt i – svarende til hvert femte partnerdrab – er inkluderet i grupperingen, men dertil kommer yderligere to sager, som var uafsluttede, da vi søgte om aktindsigt, og som vi derfor kun kender fra den efterfølgende offentlige omtale, fx fra mediebeskrivelse fra retssagen og domsresumet. Ud fra de tilgængelige oplysninger hører de to sager med meget stor sandsynlighed også til i denne gruppe, men uden kendskab til detaljerne kan vi ikke inkludere dem i alle analyserne.

5.2 Karakteristika ved gruppen

Som beskrevet i Kapitel 3 blev 9 af undersøgelsens 61 drab begået af en kvinde – eller havde en kvinde som hovedgerningsperson. To af drabene, som ligeledes blev kort beskrevet i Kapitel 3, tilhører den lille gruppe sager af outliers, som drejede sig om at score en gevinst. En tredje sag indgik i Type 1, *Tab af kontrol og position*, som er beskrevet i Kapitel 4. De resterende seks sager hører efter vores bedste skøn til i denne drabstype, *Vedvarende vold og turbulens*, selvom vi mangler detaljerede informationer om et par af sagerne. Det betyder, at over en tredjedel af de 13 drab i grupperingen er begået af kvinder, og at en tilsvarende andel af ofre er mænd.

Internationalt findes der ikke så mange studier, der har undersøgt, om partnerdrab med mandlige hhv. kvindelige gerningspersoner adskiller sig fra hinanden. I Skandinavien har flere undersøgelser dog fokuseret på denne problemstilling (Caman et al., 2017; Rasmussen, 2022; Rasmussen et al., 2016; Vatnar et al., 2018). Disse undersøgelser peger bl.a. på gerningskvindernes større risiko for at være socialt udsatte,

fx i relation til arbejdsløshed, alkohol- og stofmisbrug og voldsudsathed. Gerningskvinder har desuden sjældnere fællesbørn med den partner, de slår ihjel.

Som i drabstype 1, jf. Kapitel 4, er gerningspersonerne og ofrene typisk i første halvdel af 40'erne – gennemsnitligt er gerningspersoner 42,9 år og ofre 46 år. Ud fra de tilgængelige oplysninger har næsten alle ofre dansk baggrund, mens det samme kun gælder for halvdelen af gerningspersonerne. For gerningskvinderne har 5 ud af 6 rødder i et andet land end Danmark.

Relationen mellem offeret og gerningspersonen er desuden karakteriseret ved, at næsten alle var i et intakt parforhold på det tidspunkt, hvor drabet skete, selvom der i nogle tilfælde så ud til at være tale om on-off-forhold, hvor parret havde fundet sammen igen efter en pause. I en typisk sag har vi noteret:

Deres forhold var tumultarisk, og de var til og fra hinanden mange gange. De havde mange skænderier, som ofte udviklede sig til slagsmål mellem dem.

Gennemgående havde relationerne også en løsere karakter i forhold til, hvad vi ser i de to øvrige typer af drabssager, forstået på den måde, at parret hyppigt var kærestere (uden at bo sammen) eller samlevende (uden at være gift).

Enkelte var gift. Den gennemsnitlige varighed af parforholdet var 7,6 år, men det dækker over en betydelig spændvidde, idet enkelte par kun havde kendt hinanden i kort tid (uger eller måneder), mens andre havde været i on-off-forhold i op til 17 år – og i et enkelt tilfælde helt op til 30 år. Det var endvidere karakteristisk, at de fleste par ikke havde fællesbørn, men nogle havde særbørn fra tidligere forhold.

5.3 Risikofaktorer og stressorer hos ofre og gerningspersoner

Den overvejende del af parrene i denne kategori var socialt udsatte. Det gælder både ofre og gerningspersoner. Ingen af drabsofrene og næsten ingen af gerningspersonerne var i beskæftigelse, men på en eller anden form for overførselsindkomst, fx på førtidspension. Som følge heraf havde de fleste også problemer med økonomien. Flertallet – ca. to tredjedele – af gerningspersonerne og en del ofre havde desuden kognitive eller psykiatriske problemstillinger (fx adhd, autisme, borderline og depression), og mange af gerningspersonerne havde også haft selvmordstanker. Færre havde fysiske helbredsproblemer. Alle gerningspersonerne og ca. tre fjerdedele af ofrene havde misbrugsproblematikker, oftest med alkohol og nogle gange også med

stoffer. Dertil kom, at en stor andel af gerningspersonerne – omkring to tredjedele – havde en fortid, hvor de var involveret i kriminalitet og var blevet straffet.

Nogle ofre og gerningspersoner havde haft et liv, der lignede de fleste andres, hvor de havde været i beskæftigelse, fx som pædagog eller som ansat ved jernbanerne. Men livsbanen ændrede sig i en skæv retning, fordi de mistede deres job og begyndte at drikke, eller også udviklede de et alkoholforbrug, som førte til, at de blev fyret. De fleste – især gerningspersoner, men også ofre – havde fra den tidlige barndom haft en tilværelse, som var præget af alvorlige belastninger:

Om den 28-årige gerningsmand, Adam, får man fx at vide, at han kom fra en familie, hvor begge forældre drak. Faren forlod familien, da Adam var 7 år. De var fattige. En stedfar var voldelig over for moren. Adam havde et stort ansvar for de yngre søskende. Han drak med moren og klarede sig dårligt i skolen. Han sniffede lim, fra han var 12 år, og kom ud i kriminalitet. Han blev som 14-årig sendt til faren, der boede i anden landsdel. Han fik samlet set lige akkurat, hvad der svarer til FSA (folkeskolens afgangsprøve), men droppede ud af den maleruddannelse, han var startet på pga. hashmisbrug. Han var tilbage på sin hjemegn som 19-årig, da moren døde af cancer. Han fik gæld til kriminelle (nok narko) og tog tilbage til farens landsdel. Adam havde løst sort arbejde og tjente meget lidt – ca. 3.000 kr. om måneden. Han var boligløs og brugte heroin, fra han var 24 år – og også amfetamin.

Flere andre har som Adam levet under ustabile og omskiftelige forhold og har ikke haft egen bolig. Der er i materialet eksempler på par (eller enkeltindivider), som i perioder levede som nomader, som var knyttet til forsorgshjem, som op til drabshændelsen var stukket af fra en plads på en psykiatrisk afdeling eller som de facto optrådte som boligløse. Andre levede i socialt boligbyggeri på tidspunktet omkring drabet.

5.4 Partnervolden forud for drabet

Inden for voldsforskningen anvender mange en partnervoldstypologi, som er lanceret af sociologen, Michael P. Johnson (Johnson, 2006; Johnson et al., 2014). Johnsons teori er, at der eksisterer flere, relativt stabile typer af partnervold, hvor 'situationel partnervold' og 'intimterrorisme' er to væsentlige typer. Situationel partnervold refererer til forhold, hvor volden optræder episodisk, ofte er mindre alvorlig, ikke-eskalerende og kan være udøvet gensidigt, dvs. såkaldt håndgemæng eller klammeri. Intimterrorisme er mere eller mindre overlappende med det begreb, som på engelsk hedder 'coercive control' (tvingende kontrol), og er et aspekt af det fænomen, vi på dansk kalder 'psykisk vold'. Det refererer til forhold, hvor voldsmønstret er vedvarende og mere alvorligt, og hvor volden har tendens til at eskalere over tid.

Denne voldstype udøves fortrinsvist af mænd mod kvinder. Derudover opererer Johnson også med typerne 'voldelig modstand', dvs. en reaktion på den vold, man er udsat for, og 'gensidig voldelig kontrol', hvor partnerne holder hinanden i skak gennem bl.a. overvågning.

I virkelighedens verden er tingene ofte mere mudrede end i de teoretiske fremstillinger, hvilket også gør sig gældende i relation til, hvordan volden er beskrevet i politiets sagsakter. Der træder således ikke et klart billede frem af, hvornår det måtte være den ene eller den anden voldstype, der var på spil i de sager, der indgår i dette kapitels analyse. Men bundlinjen er, at der i et eller andet omfang havde været forudgående partnervold i alle de sager, som vi fik aktindsigt i.

I halvdelen af sagerne er der informationer om, at gerningspersonerne, der alle var mænd, havde udøvet partnervold over for en kæreste i et tidligere parforhold end det nuværende, der endte med et drab. Og i halvdelen af sagerne er der indikation på, at gerningspersonen (overvejende mænd) havde udøvet tvingende kontrol/psykisk vold. I hver tredje sag er der oplysninger om (drabs)trusler, seksuel vold eller drabs- og kvælningsforsøg. Og i 85 pct. af sagerne (N = 11) havde offeret været udsat for fysisk vold af gerningspersonen. Stalking, der typisk opstår i forbindelse med et bebudet eller effektueret brud, bliver kun nævnt i en enkelt sag.

Kriteriet for at blive inkluderet i denne gruppe er som nævnt, at den forudgående partnervold enten skulle være gentagende/vedvarende og/eller foregå under turbulens, uden at der kunne skimtes en fremadskridende begivenhedsrække. Hvor hyppigt og hvor meget er imidlertid svært at tilvejebringe et klart billede af, når offeret er død, og gerningspersonen har en oplagt interesse i at underspille sin andel. Informationerne kom ofte til at bero på, hvad offeret havde fortalt til pårørende (eller hvad disse selv havde observeret i form af fx blå mærker), hvad naboer havde hørt, eller hvad børn og andre vidner i hjemmet havde registreret. Nedenfor giver vi nogle eksempler på, hvordan volden var beskrevet.

En isoleret hændelse

I nogle sager fik vi indtryk af, at det var den første voldelige hændelse mellem parret, der endte med at få en dødelig udgang. Det gjorde sig fx gældende for et par, der var udskrevet fra et forsorgshjem for misbrugere og nu havde installeret sig på et hotel for deres sidste penge. De havde hygget sig på hotelværelset – havde drukket, røget og haft sex. Men da manden kom tilbage på hotelværelset efter at have hentet take-away til dem, opdagede han, at kvinden havde fundet og indtaget de sidste af hans piller. Det ophidsede ham i en sådan grad, at han over flere timer tæskede hende – også med genstande – så hun til sidst døde.

Flere eller mange voldsepisoder

I andre sager kunne naboer eller pårørende fortælle, at partnervolden ikke var en engangsepisode. Det gælder fx Dorthe, der kendte parret Anja (gerningskvinden) og Ejnar (offeret) fra sin hjemegn. Dorthe fortalte ved en afhøring, at parret havde kendt hinanden i mange år:

På hjemegnen havde de også haft uoverensstemmelser, som udmøntede sig i skænderier og slagsmål. Afdøde Ejnar var den mest voldelige. Ofte var det kombineret med alkoholindtagelse.

Et andet vidne, Bente, der var nabo til parret, blev også afhørt af politiet, og her kom det frem, at hun havde hørt tumult omkring drabstidspunktet: "Det var helt normalt, at der var skænderier og råb fra lejligheden". Bente kendte også til parret fra hjemegnen, og de var flyttet ind i lejligheden nogle måneder forinden drabet. Der var ballade og tumult næsten dagligt. Det kunne være alt fra møbler, der blev kastet rundt med, til gråd og slagsmål. Det var afhørtes indtryk, at det for det meste var Anja, der råbte: "Av, det gør ondt!".

I en anden sag blev Judith tæsket ihjel af sin mangeårige partner, Bobby. Han boede hos hende, når han var i Danmark, men opholdt sig ellers i udlandet, da han ikke havde opholdstilladelse her i landet. En række afhørte vidner, fx nuværende og tidligere naboer og en bekendt, fortalte samstemmende om, hvordan Judith kontinuerligt havde været udsat for vold, når hun og Bobby havde drukket. De havde set mærker på Judith og fortalte om en del episoder, som også involverede politiets ankomst, uden det havde ført til anmeldelse. En nær bekendt havde hørt fra Judith, at Bobby holdt hende indespærret og slog hende, hvis hun nægtede ham sex. Hun havde engang sparket ham over hans dårlige ben og havde dårlig samvittighed over det. Hun blomstrede op, når han var bortrejst, men hun var bange for, at han til sidst ville slå hende ihjel.

Mishandling gennem mange år

Nadia var midt i 30'erne, da hun døde, og en af de få, som havde hjemmeboende fællesbørn med gerningsmanden. Hendes mand, Rohan, havde gennem mange år haft problemer med stoffer og alkohol; det havde hun ikke. For hende startede volden kort efter, at hun som 17-årig mødte Rohan, som hun hurtigt fik flere børn med. Børnene havde oplevet volden på tæt hold og var derfor vigtige vidner til det, der foregik derhjemme. Et af børnene fortæller, at stemningen i familien afhang af farens humør. Der var vold og trusler, og der havde været voldsepisoder alle de steder, hvor de havde boet. Det var ikke altid, barnet havde set volden, men han havde set mærker på moren. Moren måtte aldrig gå ud alene. Der blev konstant holdt øje med hende. Det var helt galt kort før drabet. Barnet hørte forældrene tale om

utroskab og hørte knytnæveslag og slag med et bat. Faren tog kvælertag på hende – og skadede hende med forskellige genstande (bl.a. bagsiden af en økse) hen over 1-2 timer. Barnet havde også selv fået knytnæveslag i ansigtet. Der blev sagt bandeord. Det nyttede ikke noget at blande sig, for det gjorde det kun værre for den, det gik ud over. Barnet havde lært, at man skulle vente, til det stoppede. Barnet fortæller også om en episode, hvor han blev opfordret til at slå sin mor. Faren sagde også, hun havde været ham utro, men det benægtede hun, og så fik hun tæsk, indtil hun "indrømmede" det. Han havde også oplevet moren blive mishandlet med strømpi-stol. Det stod på 1 time.

Samlet set er det karakteristisk for sagerne i denne gruppe, at volden ikke så ud til at blive fremprovokeret af nogle bestemte begivenheder eller anledninger, men at den opstod i forbindelse med drikkelag, hvor gerningspersonen og i nogle tilfælde også offeret var påvirket af alkohol og/eller stoffer.

5.5 Drab og udfald

I de drabssager, vi beskrev i Kapitel 4, kunne man i de fleste tilfælde identificere en triggerbegivenhed, der udløste drabet (typisk jalousi/utroskab, samlivsbrud eller konflikt om børnene). I sagerne her er der – ligesom med parrets voldsepisoder – ikke altid nogen indlysende eller klare motiver. I en stor del af sagerne ser drabet ud til at være udløst af et skænderi, der eskalerede under indflydelse af – til tider store mængder – alkohol. Næsten alle gerningspersoner og halvdelen af ofrene var påvirkede af alkohol eller stoffer, da drabet fandt sted.

Drabsmåden blandt gerningsmændene var i de fleste tilfælde tæsk – slag og spark – mens gerningskvinderne i de fleste tilfælde brugte skarp vold – ofte den køkkenkniv, der var lige ved hånden. Og i de fleste tilfælde ser drabene ud til at være sket ud fra en spontan indskydelse, selvom der ved et par af drabene måske kan have været et element af planlægning¹².

Ved en af drabshændelserne, som måske var planlagt, blev sagen afsluttet med gerningsmandens selvmord. Ved de øvrige drab fulgte en straffesag, som førte til 6-7 års fængsel for dødsvold (fem sager) eller 10-14 års fængsel for drab (otte sager). I en af sagerne var det en formildende omstændighed, at det mandlige offer havde truet og slået gerningskvinden, inden hun stak ham to gange i brystet med en kniv.

¹² I en sag havde gerningspersonen anskaffet et remedie, som blev anvendt efter drabshændelsen, og i en anden sag havde gerningspersonen i kraftig alkoholpåvirket tilstand sagt følgende til et vidne dagen før drabet: "Jeg slår den narrøv ihjel".

I en sag (jf. ovenfor om drabet på Nadia) fik gerningspersonen tidsubestemt forvaring og blev udvist af landet til trods for, at parret havde fællesbørn.

En norsk undersøgelse, som er baseret på et større datasæt end vores, har ved at sammenligne gerningsmænd og -kvinder i *alle* partnerdrabssager fundet, at dommene til gerningskvinderne resulterede i kortere fængselsstraffe end dommene til mændene (Vatnar et al., 2018). I denne undersøgelse, hvor vi sammenligner blandt mænd og kvinder, der deler samme karakteristika, finder vi ingen indikation på, at gerningskvinderne hverken fik en mildere eller strengere straf end gerningsmændene.

5.6 Pårørende og bystandere

En del af de kvindelige ofre var bange for at blive slået ihjel af deres partner. Det ved vi, fordi nogle af kvinderne havde delt deres frygt med andre. Én havde fortalt det til en bekendt; en anden forsøgte at få hjælp under den fatale voldshandling ved at ringe til en veninde, der boede i en anden by; i flere andre sager forklarede pårørende, at alle i familien havde kendskab til offerets voldsudsathed, men det forlyder ikke, om de gjorde noget for at hjælpe hende eller ham. Der var også ofre, som ikke kunne kontakte familiemedlemmer, fordi deres partner isolerede dem, fordi de boede meget langt væk, eller fordi der ikke var noget familie tilbage. Sags gennemgangen efterlader det indtryk, at ofre såvel som gerningspersoner i mange tilfælde havde spinkle sociale netværk og skrøbelige familierelationer. Der forekom ikke at være de samme ressourcer til eller muligheder for, at de pårørende kunne slå ring om offeret, sådan som vi så det i nogle af sagerne i Kapitel 4.

Nogle af parrene levede i boliger, som lå tæt på naboerne, som vidste, hvad der foregik. For eksempel fortalte naboen Patricia, at hun tidligere på året var blevet opsøgt af Judith (casen ovenfor), der havde skader i ansigtet og virkede bange. Judith fortalte, at Bobby ville finde på at slå hende ihjel. Om aftenen hørte hun skrig fra Judith og antog, at det drejede sig om vold, men hun henvendte sig ikke, da hun troede, det ville forværre situationen for Judith, hvis hun greb ind, men hun var også bange for Bobby. Patricia og hendes samlever valgte i stedet at tilkalde politiet. Andre naboer var heller ikke i tvivl om, at Judith blev slået. De havde hørt klaskelyde, væltede møbler og råb som "don't hit me, dont hit me" om natten. De havde set Bobby jage Judith, og de havde set Judiths mærker. Frans, der også var nabo, førte dagbog over lydene fra den vold, han hørte. Han mente, at politiet havde været tilkaldt seks gange i løbet af det halve år, Judith boede i lejligheden.

Nabolarm om natten kan både virke intimiderende og også skræmmende, hvis man bevidner vold. Men andre faktorer spiller også ind på, om man er villig til at hjælpe et voldsoffer. For eksempel betyder den sociale distance til offeret noget. Det

fremmer ikke kun handlingsparathed hos bystandere, hvis dem, der er impliceret i partnervolden, er bekendte frem for fremmede; det influerer også på handlestrategien. Kender man de implicerede, er man som uformel aktør mere villig til at hjælpe (fx med praktisk hjælp eller støtte), mens man foretrækker at kontakte politiet (en formel aktør), hvis den vold, man overværer, foregår mellem fremmede (Ottosen et al., 2022). Om det er hensigtsmæssigt, at naboerne i det konkrete tilfælde valgte en relativt passiv bystander-strategi frem for at intervenere direkte, vil vi lade være usagt. Men den passive strategi gavtede ikke Judith i det lange løb.

I ca. halvdelen af sagerne (N = 7) er der information om, at politiet havde været kontaktet pga. partnervolden, fx i forbindelse med husspektakler eller et tilhold. I nogle tilfælde var det (som i sagen om Judith) naboerne, der stod bag en anmeldelse, men der er også et eksempel på, at den kom fra parret selv. I en sag havde en kvindelig gerningsperson i døgnnet op til drabet været i telefonkontakt med politiet otte gange: Hun forklarede senere i retten, at hun havde været fuld og meget gal på sin samlever, der havde forlist hendes scooter og i øvrigt havde klemmt hendes fingre, så de forstuede. Politiet kørte ud på adressen for at dæmpe gemytterne, men fjernede ikke samleveren fra adressen, som hun ønskede.

Der er også eksempler på, at hospitalssystemet, som havde behandlet en svært tilskadekommet kvinde, anmeldte partnervolden, men også eksempler på det modsatte: Efter sagens oplysninger lod en skadestue sig nøje med en forklaring om, at en kvindes alvorlige skader efter vold var opstået i forbindelse med sportsudøvelse. Ifølge vidners udsagn syede skadestuen hende sammen og sendte hende hjem igen uden tilsyneladende at foretage sig yderligere.

5.7 Risikofaktorer og forebyggelse

Den norske kriminolog, Niels Christie, har argumenteret for, at der eksisterer et offerhierarki (1986). Det ideelle offer, som man fatter sympati for, og som får spalteplass i medierne, er svagt (syg, gammel eller meget ung), befatter sig med et respektabelt projekt (fx omsorg for andre) og opholder sig et sted, hvor hun ikke kan blive beskyldt for noget – fx på gaden i dagtimerne. Forståede kvinder, der ikke kan finde ud af at forlade deres voldelige partner, som drikker for meget og medvirker til at lave larm om natten, befinder sig langt nede i offerhierarkiet og risikerer at blive udsat for 'victim blaming', dvs. at de selvforskyldt har bragt sig i den situation, der fik fatale konsekvenser. Nogle af de kvinder, der hører til i dette kapitels drabs-type, *Vedvarende vold og turbulens*, var bestemt ikke ideelle ofre, men sad fast i social udsathed.

Så meget desto mere har forskningen, der producerer viden om partnerdrab, et ansvar for at formidle viden om de socialt udsatte kvinder og mænd, der ender med at blive involveret i et partnerdrab. Det er et væsentligt budskab at få frem, at mange af de risikofaktorer, som vi har oplistet tidligere i rapporten (afsnit 1.3.2 og afsnit 3.4), var til stede i de cases, som er blevet beskrevet i dette kapitel. I Tabel 5.1 har vi summarisk oplistet, hvor hyppigt disse risikofaktorer forekom i de 13 sager, som dannede Type 2.

Tabel 5.1 De hyppigst forekommende risikofaktorer i Type 2 (N = 13). Procent og antal.

	pct.	N =
Alkoholmisbrug/stofmisbrug (gerningspersonen)	100	13
Socialt udsat (parret)	85	11
Fysisk vold (parret)	85	11
Potentielle barndomstraumer (ACE) eller andre traumer (gerningspersonen)	69	9
Tidligere sager om kriminalitet (gerningspersonen)	69	9

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

5.8 Opsamling

Type 2 er dannet ved, at der havde været partnervold, og at man ikke kunne iagttagte nogen tydelig række af begivenheder, som førte frem til partnerdrabet. Den består af 13 sager, der er karakteriseret ved social marginalisering og i nogle tilfælde også en langvarig voldshistorik.

Sociodemografisk adskiller Type 2 sig markant fra de øvrige drabstyper ved, at hverken ofre eller gerningspersoner var i beskæftigelse på drabstidspunktet, at næsten alle ofre, men kun halvdelen af gerningspersonerne, havde dansk baggrund og ved, at parforholdene ofte havde en løsere on-off-karakter. På gerningstidspunktet var forholdet intakt, men næsten ingen havde børn sammen. Type 2 markerer sig endvidere ved, at stort set alle undersøgelsens gerningskvinder og mandlige ofre befinder sig her.

Derudover var der en massiv forekomst af risikofaktorer, idet alle gerningspersoner og flertallet af ofrene havde misbrugsproblemer, og næsten alle var socialt udsatte. Flertallet af gerningspersonerne var belastet af svære opvækstvilkår og havde tidligere været involveret i kriminalitet.

I nogle tilfælde var den partnervold, som forekom i relationen, præget af massiv mishandling og et mønster af en form for systematisk, strategisk kontrol, som kaldes for intimterrorisme. I andre tilfælde kan volden måske bedst beskrives som "situationel partnervold", der er eksplosiv og knyttet til kaotiske livsomstændigheder. Det er svært at afgøre ud fra beskrivelserne, om noget af den vold har haft karakter af voldelig modstand, men ofte efterlader de indtryk af, at manden var den fysisk overlegne. Alkohol og stoffer ser i en række sager ud til at have fungeret som centrale katalysatorer for de spontane drabshandlinger. Drabene skete således ofte i forbindelse med skænderier i misbrugsmiljøer.

6 Type 3: Forfald og akutte stressorer

6.1 Indledning

Dette kapitel fokuserer på en mindre del af partnerdrabssagerne, som vi har givet betegnelsen *Forfald og akutte stressorer*. I gruppen indgår 11 sager (18 pct. af sagerne i datasættet). De er karakteriseret ved, at der ikke er rapporteringer om forudgående vold i parrelationen, men at der i tiden før drabet opstod en observerbar række af begivenheder, som kulminerede med, at gerningspersonerne, der alle var mænd, tog livet af deres partner og i de fleste tilfælde også af sig selv. Mønstret i flertallet af sagerne (N = 8), som ligger i hovedsporet *forfald*, drejer sig oftest om progredierende helbredsproblemer. I et sidespor har vi fundet et mindre antal sager (N = 3), hvor andre og mere *akutte stressorer* igangsatte det forløb, som førte frem til drabet.

Vores indtryk og påstand er, at den type partnerdrab, der indgår i drabstypens hovedspor, får mindre bevågenhed eller opmærksomhed end andre partnerdrabstyper i både den almindelige forebyggelsesdebat om partnervold og partnerdrab samt i forskningslitteraturen (Prat et al., 2013). Det kan der være flere forklaringer på. For det første er sager om drab-selv mord svære at få øje på, fordi de – helt berettiget – ofte bliver betegnet som "mistænkelige dødsfald" for offentligheden, lige når drabet bliver opdaget. For det andet får sagerne herefter minimal opmærksomhed i presse-dækningen – formodentlig ud fra et diskretionshensyn. For det tredje er der tale om relativt sjældne hændelser (Prat et al., 2013). Den manglende synlighed kan imidlertid også bero på andre omstændigheder, fx at disse drab, der i helt overvejende grad foregår blandt ældre mennesker, betragtes som mindre interessante end drab på yngre personer, der havde livet foran sig. Det kan også skyldes, at der er en stiltiende accept af medlidenhedsdrab¹³ eller mulige selvmordspagter (aftalte selvmord) ud fra en betragtning om, at individer selv bør bestemme, hvornår de vil gøre ende på livet eller lidelserne. Her kan problemstillingen være, at man hopper lidt for hurtigt til konklusionen. For er der altid sikker viden om, at begge parter har tilsluttet sig beslutningen om at ville dø?

¹³ Ifølge straffelovens § 239 er der en mildere straf, hvis drabet er foretaget på begæring af offeret (aktiv døds-hjælp): Den, som dræber en anden efter dennes bestemte begæring, straffes med fængsel i op til 3 år.

Den følgende gennemgang tager udgangspunkt i hovedsporet om forfald, mens sidesporet om akutte stressorer (de facto økonomiske problemer) beskrives kort i kapitlets slutning.

6.2 Hovedsporet: Forfald

6.2.1 Karakteristika ved gruppen

Med afsæt i 8 af gruppens i alt 11 sager tegner hovedsporet sig på følgende vis: Alle gerningspersoner er mænd, og alle ofre er kvinder. I forhold til de øvrige typer i materialet er gennemsnitsalderen høj: Gerningsmændene er mellem 63 og 84 år, mens de kvindelige ofre gennemsnitligt er et par år yngre (61-81 år). Alle gerningsmænd og ofre er af dansk oprindelse, og de var alle på pension eller efterløn, da drabet fandt sted – bortset fra en gerningsmand, der var sygemeldt.

Et enkelt par var samlevende, mens resten var gift. Der er tale om konsoliderede par, som havde kendt hinanden eller været gift i mange år, 25-55 år. Materialet efterlader et samlet indtryk af, at der var tale om velfungerende ægteskaber, og i ingen af sagerne er der efterretninger om tidligere historier med partnervold i forskellige afskygninger.¹⁴ For eksempel fortalte en 37-årig datter om sine forældre under en afhøring, at de: som par var meget kærlige, holdt meget af hinanden og støttede hinanden i alt. Datteren har aldrig oplevet store udsving i forholdet, og de skændtes sjældent. De virkede meget harmoniske og passede godt sammen.

Halvdelen af parrene havde fællesbørn, der for længst var flyttet hjemmefra og selv havde fået børn. Der var ægtepar, som havde haft et godt og aktivt liv sammen med fælles interesser, med et rigt socialt netværk og mange gode bekendtskaber. Andre var barnløse og – fornemmer man – havde levet et mere isoleret liv med et mindre socialt netværk.

6.2.2 Stressorer i sagerne om forfald

Ingen af hverken gerningspersonerne eller ofrene havde aktuelt problemer med alkohol eller stoffer, og der var heller ingen indikationer på andre risikofaktorer som fx social udsathed, økonomiske vanskeligheder eller tidligere kriminalitet.

¹⁴ Materialet til den og andre analyser i rapporten efterlader indtryk af, at politiet i hele perioden har spurgt ind til, om der har været partnervold, når de har afhørt familie og andre pårørende.

Det, der springer i øjnene i disse sager, er for det første, at der hos alle par, dvs. hos kvinden, manden eller dem begge, var et skrantende helbred – fysisk, psykisk eller kognitivt – og at det havde stået på i et godt tidsrum. Muskelsygdomme, gangbesvær, frakturer, vejrtrækningsbesvær, KOL, grå stær, fremskreden kræft, Parkinson, blodpropper, begyndende demens eller hjernesvind, udsigt til amputation, angst, depression, paranoia, søvndeprivation var nogle af de helbredsproblemer, som blev nævnt i sagsakterne. Det akutte element var, at denne skranten var blevet mærkbart forværret i tiden – ugerne eller månederne – op til drabet, eller at der var stødt flere problemer til. Ægtefællerne havde således problemer, som indskrænkede deres autonomi i hverdagslivet og gjorde tilværelsen mere pinefuld, også selvom de forsøgte at støtte hinanden.

Det andet fremtrædende kendetegn er, at det om alle gerningspersoner er oplyst i sagsakterne, at de aktuelt eller tidligere havde haft selvmordstanker eller -adfærd.

6.2.3 Drabene og udfald

De hyppigste drabsmåder i denne drabstype er kvælning eller skud; nogle af gerningsmændene havde været jægere og opbevarede stadig et gevær eller en riffel i hjemmet. En del af drabene forekom at være planlagte, men ikke alle. Et vigtigt kendetegn i sagerne er gerningsmandens selvmord i kølvandet på drabet. I et par tilfælde lykkedes selvmordet ikke, eller der var ikke forsøg derpå. I de tilfælde, hvor gerningsmændene overlevede et selvmordsforsøg, erkendte de deres skyld og hjalp politiet med at kortlægge hændelsesforholdet; en samarbejdsvilje, der langt fra ses i alle øvrige partnerdrabssager, der indgår i undersøgelsen.

Den ene af de overlevende gerningsmænd hævdede, at der var tale om et medlidenhedsdrab, men han døde, inden der blev rejst tiltale. To gerningsmænd blev idømt en anbringelsesdom, hvilket indikerer, at retten fandt dem utilregnelige i gerningsøjeblikket.

6.2.4 Casebeskrivelser

I det følgende gengiver vi i kort form, hvordan forløbene kunne tage sig ud med afsæt i oplysningerne om, hvem der havde helbredsproblemer:

Manden havde helbredsproblemer

Sag nr. 7: Parret havde været gift i ca. 35 år og havde to voksne børn. De havde altid haft et godt ægteskab og familieliv og to gode karrierer, men året forinden fik manden hudkræft. Selvom kræften blev fjernet og yderligere undersøgelser viste, at han

nu var rask, troede han stadig selv, at der sad noget i kroppen. I kølvandet på sygdommen havde han udviklet angst og depression og havde bl.a. svært ved at sove. Alle i omgangskredsen havde bemærket, hvordan hans psykiske tilstand blev forværret i måneden op til drabet, og hans støttende hustru, de voksne børn og en privatpraktiserende psykolog var bekymret for, om han ville skade sig selv. Selv ville han gerne indlægges på en psykiatrisk afdeling, men inden behandlingstilbuddet nåede at komme i stand, havde han slået hustruen ihjel og begået selvmord.

Kvinden havde helbredsproblemer

Sag nr. 10: Parret havde været gift i 40 år, og de havde begge voksne sørbørn, som der vist ikke var så meget kontakt til. Kvinden havde gennem flere år haft KOL og dårligt hjerte og havde tidligere været selvmordstruet. I de sidste måneder var det gået stærkt ned ad bakke både fysisk og psykisk; hun var blevet tiltagende dement og aggressiv og var nu sengeliggende. Ægtefællen, der ellers var rask, men førhen havde været depressiv, stod for det meste af plejen. Han var udmattet og fik næsten ingen søvn. Der kom hjemmehjælp dagligt, selvom den faglige vurdering var, at kvinden burde have været indlagt til aflastning. Da hjemmehjælperen kom en morgen, fandt hun dem begge skudt med et af mandens geværer.

Begge havde helbredsproblemer

Sag nr. 52: Parret, der havde haft guldbryllup, var barnløse og havde et lille – men godt – socialt netværk. Kvinden havde i en årrække haft en muskelsygdom, som kunne holdes i ro, men på det seneste var hendes tilstand forværret med balanceproblemer og smerter, og hun havde udsigt til at sidde i kørestol. Mandens helbreds-situation var heller ikke god. Han havde en historik med depression, som havde ført til indlæggelser, sidste gang et år forinden. Nu var sygdommen brudt ud igen, og han stod over for en indlæggelse. Dagen før indlæggelsen kvalte han hustruen og sig selv. I et efterladt afskedsbrev, som han havde affattet på begge vegne, takkede han af og forklarede, at livet kørte i tomgang, og at det var trist, når der ikke var børn og børnebørn. Desuden ville konen få svært ved at klare sig uden hjælp under hans indlæggelse. De blev fundet døde i huset af en bekendt.

6.2.5 Drab og/eller selvmord?

Som nævnt er det påfaldende, at langt de fleste gerningsmænd i udvalget var eller havde været selvmordstruet, og at nogle var depressive eller psykotiske på gerningstidspunktet. Det rejser spørgsmålet om, hvorvidt disse drab-selv-mord var tænkt som selvmordspagter (aftalte selvmord) eller som selvmord? Eller om nogle af hændelserne var ment som medlidenhedsdrab?

I de sager, hvor manden havde helbredsproblemer, kunne man antage, at det primære motiv var selvmord; i sager, hvor kvinden havde helbredsproblemer, kunne der måske være tale om et medlidenhedsdrab, og i sager, hvor de begge havde helbredsudfordringer, var der måske indgået en selvmordspagt?

Vi har belyst, om der kunne være holdepunkter for sådanne hypoteser. Det korte svar er, at sådanne mønstre ikke gennemgående kan genfindes i data. Det fremstår som uforklarligt, at hustruerne til de helbredsudfordrede mænd skulle dø, og der er ikke tegn på, at kvinderne selv har afgivet samtykke dertil. På samme vis forelå der heller ikke et udtrykkeligt samtykke til medlidenhedsdrab i to sager, hvor hustruen havde helbredsudfordringer. Endelig var der tre sager, hvor begge havde tiltagende helbredsproblemer, og man kunne antage, at parret havde indgået en selvmordspagt (aftalt selvmord). Det er der relativt klare indikationer på i en af sagerne, idet hjemmet var grundigt opryddet, og der var efterladte afskedsbreve fra både manden og hustruen. I en anden sag, hvor hustruen blev fundet iført sit pæne tøj, kunne det ligeledes se ud til, at parret havde en indbyrdes aftale om at dø sammen. I den tredje sag, hvor manden efterlod et afskedsbrev, der var affattet i vi-form, fremstår det uklart, om hustruen tog aktivt del i planlægningen. Politiets efterforskningsrapport, som er kortfattet, finder ikke tegn på, at hustruen havde gjort modstand mod at blive kvalt. Den omstændighed kan imidlertid næppe føres som bevis for, at hun havde samtykket til handlingen. I så fald ville der være lempeligere samtykkekriterier ved drab end ved voldtægt.

Alt i peger gennemgangen på, at det kun er i 1-2 af de otte sager, at der er forholdsvis tydelige tegn på hustruens sandsynlige samtykke til det dyadiske dødsfald. Men selv i disse sager er det ikke til at afgøre, om kvinden har været presset af manden.

6.2.6 Reaktioner fra pårørende

Som en kort note til beskrivelsen ovenfor vil vi også berøre de pårørendes rolle og reaktioner på drabet i nogle af sagerne. Selvom nogle var rystede over, at det skete, var der i andre sager også pårørende, som ikke var så chokerede. Det skyldtes, at de havde været vidner til den gradvise helbredsmæssige forværring hos ægteparret, som i nogen tilfælde ikke havde fået den nødvendige hjælp. Andre forklarede til politiet, at hændelsen ikke var overraskende, fordi "det lå til familien". Der var således flere af gerningsmændene, der havde haft forældre, som selv havde begået selvmord. For eksempel fortalte datteren til et af de par, hvor der sandsynligvis var tale om et aftalt selvmord, at hændelsen ikke kom bag på hende, selvom det var uventet. Hendes farfar havde gjort det samme, og hun vidste, at hendes forældre havde den grundholdning, at man kan træffe et valg om at afslutte livet, selvom hun ikke havde hørt om deres aktuelle planer.

6.3 Sidesporet: Mere akutte stressorer

Hvis vores datasæt havde været større, ville der muligvis være grundlag for at udskille dette sidespor i en særskilt kategori, men inden for rammerne af det aktuelle datasæt giver det bedst mening at behandle de tre sager i sidesporet som en undervariant fra det beskrevne hovedmønster ovenfor. Som i hovedsporet er gerningspersonerne også her mænd, og ofrene er kvinder. Næsten alle er af dansk oprindelse, men de adskiller sig ved at være yngre (gerningspersoner: 45-54 år; ofre: 42-44 år) og derfor i arbejdsstyrken, selvom de fleste var uden beskæftigelse på drabstidspunktet. Et par havde flere børn, der blev dræbt ved hændelsen ligesom deres mor, mens parret i de to øvrige sager var barnløse.

I en af sagerne¹⁵ var en far med flere børn sygemeldt pga. en arbejdsulykke, der bl.a. gav ham koncentrationsbesvær og gjorde ham opfarende. Han gik derhjemme uden at tage del i husarbejdet, hvilket frustrerede hustruen. Under sygemeldingen blev han tillige fyret af grunde, der ikke skyldtes arbejdsulykken. Efterforskningen viste, at faren var bekymret for familiens økonomi og for, at huset skulle gå på tvangsauktion. Hustruen havde ikke kendskab til parrets økonomiske situation. En dag blev hele familien fundet dræbt i hjemmet.

Den lurende – eller muligt indtrædende – katastrofe hang i alle tre sager sammen med stigende økonomiske problemer. I den anden sag var manden ludoman og havde både taget kviklån og sat sig i gæld hos private lånehajer på Facebook, der nu truede med at komme efter ham. I den tredje sag kunne manden ikke længere betale huslejen og ville snart blive boligudsat. Samtidig havde begge disse mænd også flere andre stressorer eller ophobede problembelastninger i deres liv, som kunne være vanskelige at mestre (jf. Eriksson & Mazerolle, 2013), bl.a. fordi de havde mistet deres arbejde, fordi de var psykisk skrøbelige, og fordi de var i skænderier med deres ligeledes psykisk skrøbelige samlever – om bl.a. økonomien. Formodentlig var det i forbindelse med et sådant skænderi, at drabene blev udløst.

Opsummeret er de væsentlige belastnings- eller risikofaktorer, som triggede/udløste disse tre drab, økonomiske problemer, som i kombination med andre sociale belastninger udgjorde en nedadgående spiral.

¹⁵ Sagen er gennemgået mere udførligt hos Ottosen et al. (2022).

6.4 Risikofaktorer og interventionsmuligheder i hovedsporet

I forhold til sagerne i hovedsporet ser vi to væsentlige risikofaktorer:

- Et i forvejen skrantende helbred, der er under forværring
- Labilitet i forhold til selvmordsadfærd, som kan være udløst af fx depression.

Selvom de par, der er blevet beskrevet i dette kapitel, havde lagt de flest leveår bag sig, havde de som andre borgere haft ret til at blive taget alvorligt og få den nødvendige hjælp, så de kunne leve deres sidste år så godt som muligt. Denne hjælp har tydeligvis manglet i nogle af de sager, der indgår i materialet. Kapitlet har vist eksempler på ægtefæller og pårørende, som har råbt om hjælp til deres paranoide eller depressive mand; vi har set en ægtemand, som undlod at lade sig indlægge, fordi hustruen ikke kunne klare sig selv, og en anden stærkt udmattet mand, der gav sig selv og sin hustru en uværdig død, fordi han stod alene med en uoverskuelig plejeopgave. I disse tilfælde kan man stille spørgsmålet, om der er sket et systemsvigt, eller i det mindste har været en manglende ansvarstagen fra myndighedernes side, fordi der blev begået drab, som måske kunne være undgået med den rette hjælp.

I modsætning til mønstrene hos de gerningspersoner og ofre, som vi har beskrevet i rapportens to forrige kapitler, er parterne i Type 3 ikke kendte af politiet, og de ser heller ikke i videre udstrækning ud til at være i kontakt med det, vi kalder "andre hjælpetjenester". Til gengæld forekommer sundhedsvæsenet at være et væsentligt interventionspunkt for denne målgruppe, fordi de fleste – pga. den svækkede helbredstilstand – kommer i kontakt med egen læge, psykiater eller hospitaler, hvor de modtager behandlinger. Personalet i forskellige dele af sundhedsvæsenet, der i forvejen er trænet til at spotte patienter i kriser, kan være en vigtig opsporingskilde til de selvmordstruede ældre og deres måske drabstruede ægtefæller. Det forudsætter dog, at klinikerne erkender, at selvmordstruede personer også kan være til fare for andre. Salari (2007) har beskrevet, hvordan klinisk personale kan gennemføre opsporende undersøgelser inden for denne patientgruppe. Det kliniske personale kan imidlertid ikke kun opspore, men vil i mange tilfælde også have mulighed for at intervenere, så den selvmordstruede patient og ægtefællen kan få den rette behandling og aflastning.

Tabel 6.1 De hyppigst forekommende risikofaktorer i Type 3 (N = 10). Procent og antal.

	pct.	N =
Tidligere selvmordstanker/selvmordsforsøg (gerningsperson)	73	8
Kontakt med sundhedsvæsenet (gerningsperson/offer)	55	6

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

6.5 Opsamling

I de sager, der danner Type 3 (11 sager), er der ingen oplysninger om partnervold, men der kan iagttages et begivenhedsforløb, som førte frem til drabet. Vi har inddelt sagerne i et hovedspor (8 sager), som er præget af helbredsbetiget udmatelse, og et sidespor med akutte økonomiske stressorer som ludomani eller boligudsættelse (3 sager).

Sagerne i hovedsporet foregår blandt ældre mennesker, der gennem mange år havde levet i et godt ægteskab, men som nu oplevede, at deres skrantende helbredstilstand var blevet mærkbart forværret.

Parrene var typisk på pension og børnene for længst flyttet hjemmefra. I alle tilfælde var det manden, som begik drabet, og i de fleste af sagerne begik han efterfølgende selvmord.

Analysen diskuterer, om disse dødsfald skal forstås som drab-selv mord, som medlidenhedsdrab eller som selvmordspagter. Det er svært at vurdere, når begge døde. Kun i 1-2 sager findes tydelige tegn på offerets samtykke; i de øvrige sager kan der være tale om ensidige beslutninger truffet af manden.

Sagerne efterlader i nogle tilfælde et indtryk af et forløb, hvor det offentlige system har fejlet i at tilbyde den nødvendige aflastning eller psykiatrisk støtte til en plejende ægtefælle, hvilket kan have efterladt gerningsmanden i en følelse af total isolation og håbløshed.

7 Par med migrationserfaringer

7.1 Indledning

Datamaterialet til denne rapport udgøres af 61 partnerdrab. En del af variationen i materialet handler om tilknytning til andre lande end Danmark. Denne diversitet muliggør en empirisk funderet analyse af, hvilke dynamikker der ser ud til at gøre sig gældende i drabssager blandt par med migrationserfaringer. Analysen kan dermed bidrage til at øge forståelsen for sådanne drab såvel som for den vold, der ofte er gået forud.

I Norden har et lille antal såkaldte "æresdrab" i familier med etnisk minoritetsbaggrund gennem tiden fået meget stor opmærksomhed. Et svensk eksempel er en ung kurdisk-tyrkisk kvinde, som i 2002 blev dræbt af sin far (Mojab & Hassanpour, 2003). Et dansk eksempel er en ung afghansk kvinde, som i 2005 blev dræbt af sin bror, som handlede i forening med både deres far og med andre familiemedlemmer (Strand, 2022). Begge drab – der var inden for den biologiske familie frem for imellem partnerne – handlede i høj grad om to unge ofres brud på normer omkring seksualitet – normbrud, der blev set som noget, der krænkede hele familiens ære. I indværende datamateriale indgår én sag, der bredt har været omtalt netop som et "æresdrab". Det drejer sig om en afghansk kvinde, som i 2020 blev dræbt af sin mand og 17-årige søn i forening (Danneskiold-Samsøe & Kjær, 2024)¹⁶.

Modsat en tendens til fokus på spektakulære enkeltsager, som de ovenstående tre drab kan karakteriseres som, vil vi i dette afsnit søge at opnå en bredere og mere empirisk funderet forståelse af partnerdrab i etniske minoritetsmiljøer med reference til et bredere sagsmateriale. Kapitlet bygger på en analyse af 13 udvalgte sager. I forhold til kategorier tilhører 11 af sagerne Type 2: *Tab af kontrol og position*, mens to sager er Type 2: *Vedvarende vold og turbulens*. Der er ingen sager i hhv. Type 3: *Forfald og akutte stressorer* eller Type 4: *Forsøg på berigelse*.

7.2 Udvalgelse af sager til delanalyse

I udvælgelsen af de 13 sager har et kriterie været, at en eller begge personer i et par har en historik med migration over længere afstand. Et andet kriterie har været, at

¹⁶ I dommen indgik straffelovens §81, nr. 6. Denne passus tilsiger, at gerningen "helt eller delvis har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende".

det var et drab i et relativt veletableret parforhold. Ud af de 61 drabssager omhandler 35 sager udelukkende personer med rødder i Danmark. Af de tilbageværende 26 sager fjernes yderligere otte sager, fordi migrationselementet handler om bånd til Danmarks umiddelbare nabolande (landene Grønland, Island, Storbritannien og Polen). Ydermere fjernes fire sager, fordi de ikke omhandler regulære, længerevarende parforhold, men fx forhold imellem meget unge personer. Endelig bortsorteres én sag pga. manglende oplysninger. Denne delanalyse bygger derved på i alt 13 sager, som alle omhandler længerevarende parforhold, og hvori der i en eller begge parter livs- eller familiehistorier er mere omfattende migrationserfaringer. De fleste af de involverede personer er født og opvokset i udlandet, men i tre sager har gerningsperson og/eller offer efterkommerbaggrund.

I disse 13 partnerdrabssager er alle voksne ofre kvinder, og i 12 af sagerne er der kun mandlige gerningspersoner. Alle 13 sager rummer enten fællesbørn under 18 år eller – i to tilfælde – ufødte børn. Med hensyn til herkomst spænder oprindelseslande fra vestlige lande som Bosnien-Herzegovina, Ungarn og Grækenland til ikke-vestlige lande som Tyrkiet, Pakistan, Afghanistan og Eritrea. Parrene har i otte tilfælde rødder i samme land. I de resterende fem sager drejer det sig i tre tilfælde om etniske danske ofre og i to tilfælde om par med forskellige oprindelseslande.

7.3 "Almindelig" vs. "anderledes" vold (og drab)

Analysen i dette kapitel må ses i sammenhæng med en længerevarende debat om, hvordan man skal forstå forekomsten af vold og drab i etniske minoritetsfamilier sammenlignet med vold og drab i familier med majoritetsbaggrund. Med den norske forsker Anja Bredals ord skelner man i denne debat ofte mellem "almindelig" vold i majoritetsfamilier og en "anderledes" minoritetsvold (Bredal, 2014). I forhold til den almindelige vold (eller – i indeværende undersøgelse – drab), som forekommer i en majoritetskontekst, spiller individuelle forklaringer som psykopatologi ofte en vigtig rolle. Modsat kan der være en tendens til, at vold/drab i etniske minoritetsfamilier ses som et bredere udtryk for en fælles "(æres)kultur" (Keskinen, 2009; Korteweg & Yurdakul, 2009). Det er dermed en anderledes form for vold, der kan få meget stor synlighed i bl.a. medierne (Bredal, 2014). Et sådan fokus på forskelle kan dog gøre, at ligheder mellem mænds drab på kvinder på tværs af forskellige grupper ikke får tilstrækkelig opmærksomhed. Endvidere vil en forudfattet forståelse af, at vold imod etniske minoritetskvinder nødvendigvis er "æresrelateret", være faktisk forkert. Endelig kan en binær konstruktion af radikalt forskellige former for vold/drab heller ikke rumme det faktum, at æresrelaterede (og "anderledes") motiver i mange tilfælde sameksisterer med andre (og mere "almindelige") forhold (Bastianstovu & Strid, 2024). Psykisk sygdom og misbrug kan fx bidrage til forekomsten af drab i alle grupper i samfundet. Der er dermed behov for en mere sensitiv og

mangefacetteret forståelse af vold og drab i et etnisk mangfoldigt samfund. På baggrund af den udvalgte empiri i 13 drabssager undersøger analysen derfor tre temaer, der tager afsæt i centrale problematikker fra forskning omkring vold/drab og migration. Det drejer sig om følgende:

- Forekomsten af kollektive dynamikker i drabene
- Migration og social udsathed som forklarende elementer
- Betydningen af destabiliseret kønsmagt for partnerdrab.

7.4 Forskellige kollektive dynamikker i nogle drab

Et centralt element i "æresrelateret" (og "anderledes") vold/drab omhandler involvering af familie (Kripos, 2025). Et dansk eksempel er det ovenfor nævnte drab i 2005 på en ung afghansk kvinde, hvor i alt ni personer (hovedparten medlemmer af kvindens familie) modtog en dom. Et drab som dette – udført af bl.a. kvindens bror og far, fordi hun var stukket af med en mand, hun havde forelsket sig i – kan betegnes som et "æresdrab". Dette defineres gerne som et drab begået af familiemedlemmer for at genoprette en families krænkede ære. Ifølge nogle forskere kan kun drab begået af biologisk familie (fx en bror eller far) betegnes som "æresdrab" (Hasan, 2002). Begrebet anvendes dog tit bredere, hvilket kan gøre brugen mere uklar. I en undersøgelse af voldssager, som britisk politi og hjælpetjenester havde kategoriseret som "æresrelaterede", fandt forskeren Lis Bates (2021) således tre typer af sager baseret på relationen imellem ofre og gerningsmænd. Den største gruppe var vold fra en enkelt gerningsmand – kvindens (eks)partner. Den næststørste gruppe var vold fra såvel (eks)partnere som andre familiemedlemmer (fx svigerfamilie). Og den mindste gruppe var kvinder udsat for vold fra sin egen biologiske familie (og ikke fra en partner). I forhold til førstnævnte gruppe (kun partnervold) fremhæver Bates, at en betragtelig del af det, som fx politi betegner som "æresrelateret" vold, dermed meget ligner det, man kan kalde "almindelig" vold i nære relationer, uanset om et begreb som "ære" eventuelt italesættes i sagerne. Bates påpeger, at et sådan fokus bl.a. er problematisk, fordi det både flytter opmærksomheden fra lighederne til majoritetskvindens erfaringer og fra de store forskelle, der er imellem forskellige etniske minoritetskvindens oplevelser (Bates, 2021, p. 1788).

Som tidligere nævnt er der i materialet én sag, hvor et biologisk familiemedlem medvirker til drabet. Denne medvirken er dermed et klart kollektivt element. Man kan se bredere på sådanne kollektive elementer i forhold til, om enten familien eller netværket ser ud til at billige gerningsmandens handlinger. Her ses, at der i nogle sager er megen kommunikation med familiemedlemmer, også uden for Danmark, eventuelt fordi hver af de to ægtefæller søger at samle støtte i en konflikt. Et andet udtryk for betydningen af et publikum kan handle om rygter og sladder i etniske

minoritetsmiljøer, som udpeges som en faktor i et senere drab. En sådan sladder kan have stor betydning for par med fx flygtningebaggrund, som ikke har meget familie med sig, befinder sig i meget isolerede positioner i Danmark og taler dårligt dansk.

Et eksempel på et minoritetsmiljøes betydning kommer fra en sag med to flygtninge i 50'erne. Her dræbte manden sin hustru et par år efter, at de – efter længere tids konflikt – var flyttet fra hinanden. Ifølge et lægenotat 1 år før drabet følte offeret sig presset af sin eksmands venner, som provokerede hende ved at kalde hende "luder". Hun fortalte også, at manden drev hetz på hende ved at ringe til hendes familie i oprindelseslandet. Modsat fortalte gerningsmanden efter drabet, at der gik historier blandt hans landsmænd om, at hans ekshustru havde været i seng med flere mænd. Han følte, at dette "gjorde ham til grin", selvom parret ikke længere var sammen. Dette etniske minoritetsmiljø, som var af en begrænset størrelse, og landsmændene, der pustede til mandens vrede imod hans ekshustru, så dermed ud til at spille en rolle i det efterfølgende drab.

Når en fraskilt kvinde kaldes "luder", peger det på, at der i nogle etniske minoritetsmiljøer er stærke normer imod skilsmisse. Dette kan både gøre det svært for kvinder at blive skilt og begrænse den støtte, kvinder kan få fra familie og netværk, hvis de forlader deres ægtemænd. Sådanne dynamikker kan øge kvinders sårbarhed (Liversage, 2025b). I 2 af de 13 sager ses en direkte familiemæssig opbakning til en mand, der ender med at dræbe sin hustru. Det gælder dels den afghanske kvinde, der blev dræbt af sin ægtemand og søn i forening. Andre familiemedlemmer stod dog chokerede tilbage efter dette drab, der skete efter en ganske kompleks familiekonflikt (Danneskiold-Samsøe & Kjær, 2024).

En anden form for familieopbakning ses i en sag, hvor gerningsmanden voksede op i en migrantfamilie i Danmark. Det var en barndom præget af vold og ustabile forhold og et voksenliv med kriminalitet og misbrug. Han giftede sig med en socialt udsat kvinde med majoritetsdansk baggrund, som han isolerede, nedbrød og mishandlede i mange år, så hun til sidst afgik ved døden. I forløbet havde manden omfattende kontakt med sin familie, som utvivlsomt kendte til volden. Efter drabet søgte familien endvidere at undskylde for og dække over hans gerninger.

Endelig er der et kollektivt element i nogle gerningsmænds kommunikation i et sagsforløb. Det kan fx handle om at få opbakning som den "berettigede" part i en konflikt. Sådanne forsøg på at "vinde narrativet" indebar i to sager, at gerningsmænd lavede falske profiler på sociale medier for at få det til at se ud som om, at deres hustruer, som var ved at forlade dem, havde kontakt til fremmede mænd. En sådan kontakt ville stille disse kvinder i et dårligt lys i deres etniske minoritetsmiljø. Det kan også handle om, at mænd forud for et drab – måske i vrede over, at kvinder var ved at forlade dem – involverede forskellige personer.

Et eksempel herpå er en sag, hvor en kvinde, opvokset i Danmark, forlod en familiesammenført mand efter et ca. 5 år langt forhold, hvor der havde været meget vold. Kort efter fandt hun en kæreste, hvilket ægtemanden reagerede meget voldsomt på. Han nøjedes ikke med at true både kvinden og kvindens nye kæreste for at få dem til at bryde deres forhold. Han skrev også til den nye kærestes ældre mor i oprindelseslandet, at hvis ikke hendes søn brød kontakten med hans kone, "så sender jeg ham retur i en pose og i småstykker". To dage før drabet kontaktede manden også sin hustrus svoger. Her skulle han efter sigende havde truet med at slå sin hustru ihjel, uden at svogeren dog kontaktede politiet. På dette tidspunkt var kvinden også selv i kontakt med politiet. Kort efter blev hun dræbt.

En sidste observation i forhold til kollektive processer og kommunikation i forbindelse med drab handler om offentliggørelse. Et aspekt ved såkaldte "æresdrab" kan være, at drabet gøres offentligt kendt, da en familie dermed kan vise, at den har "renset sin ære". Dette knytter sig til det "billigende publikum", der bakker op om drabsmandens handlinger (Black, 1983; Ermers, 2018). I en enkelt sag er der informationer om, at en drabsmand sendte billeder til to bekendte, efter han havde knivstukket sin partner, med ord som "har slået horeungen ihjel – endeligt" (Ritzau & Fischer, 2019).

7.5 Migrationsrelateret udsathed

Et andet element i de udvalgte 13 sager handler om udsathed. Nogle internationale studier finder, at etniske minoriteter er overrepræsenterede som gerningspersoner (fx Koureta et al., 2025), hvilket også er tilfældet i indeværende undersøgelse. Dette mønster handler ikke kun om kulturelle forskelle, men også om forskellige former for udsathed og marginalisering (Edelstein, 2013). I forlængelse heraf behandler dette afsnit den migrationsrelaterede udsathed i de udvalgte drabssager.

I de 13 sager findes mange af de udsathedsfaktorer, som er beskrevet tidligere i denne rapport. Det handler fx om arbejdsløshed, manglende uddannelse og om forskellige fysiske og psykiske helbredsproblemer. Migration kan væve sig ind i sådanne forhold på mange måder: For en del af såvel ofre som gerningspersoner har en opvækst fjernt fra Danmark fx resulteret i enten analfabetisme eller meget begrænset skolegang, hvilket udfordrer ens muligheder i det danske samfund.

En anden faktor handler om krig. Over halvdelen (8) af de 13 sager involverer flygtningefamilier, der har krigserfaringer i bagagen. Mange af mændene har været igennem en årelang og belastende militærtjeneste og/eller aktive krigshandlinger. Sådanne krigserfaringer kan øge forekomsten af vold i nære relationer (Montgomery et al., 2018; Timshel et al., 2017). Faktisk viser studier, at blot kontakt med miljøer, hvor der

forekommer aggressiv nationalistisk retorik og væbnet konflikt, øger forekomsten af partnervold (Cesur & Sabia, 2016). I flere tilfælde er flugten til Danmark sket efter tortur og foregået under usikre forhold, ligesom flere familier undervejs har været adskilt i årevis. Sådanne erfaringer kan udfordre det efterfølgende familieliv (Liversage & Petersen, 2020). Også den marginaliserede og isolerede position, som en del etniske minoriteter befinder sig i, kan både øge forekomsten af vold og gøre det vanskeligere for udsatte at søge hjælp (Baianstovu et al., 2025; Strid et al., 2021).

Misbrug og dårligt psykisk helbred spiller også centrale roller. Sagsmaterialet viser, at gerningspersonerne i 12 af de 13 cases enten havde et misbrug (fx af hash, kokain og/eller alkohol) og/eller blev karakteriseret som psykisk ustabile eller karakterafvigende, eventuelt med et større medicinforbrug. Den omfattende forekomst af sådanne udfordringer synes dermed at være et centralt aspekt ved denne underkategori af partnerdrab og peger på utilstrækkeligheden af udelukkende at fokusere på et eventuelt bagvedliggende "æres"-motiv.

Et yderligere migrationsrelateret aspekt handler om ulige magtforhold knyttet til opholdsgrundlag. Her viser forskning, at det øger kvinders udsathed for vold, når deres opholdsgrundlag er knyttet til deres ægteskab (Del Real, 2019; Hasager, 2024). Denne udsathed kan gøre det svært for kvinder at forlade deres ægtemænd (Liversage, 2022b, 2025a; Slot et al., 2023). Familiesammenførte mænd kan dog også befinde sig i sårbare positioner. Ét af drabene udføres således af en mand, der som voksen gifter sig med en kvinde med samme etniske baggrund, men opvokset i Danmark. Kvinden står på flere måder stærkere end ham: Hvor hun har familie i Danmark, taler sproget og har sikkert ophold, er han ikke lykkedes med at få en dansk opholdstilladelse og kan fx ikke lovligt søge arbejde. Da kvinden bebuder, at hun vil skilles og flytte deres fællesbørn til en ny by, kan manden forvente at blive udvist af Danmark. Kort efter dræber han sin tidligere partner¹⁷.

En anden form for udsathed hos en familiesammenført partner handler om den store afstand til nær familie. Dette ses i en sag, hvor en veluddannet kvinde familiesammenføres til en flygtning bosat i Danmark. Parret har mødt hinanden online. I Danmark oplever kvinden sig hurtigt kontrolleret og isoleret. Hun får fx ikke lov til at arbejde eller køre bil. Kvinden er bange for sin mand, men har svært ved at forlade ham. Dette lykkes dog efter nogle år, hvorefter manden begynder at true og stalke hende. I hele forløbet støtter kvindens far hende så godt, han kan. Han bor dog i hjemlandet, og har derved svært ved at yde støtte. Tidligere i denne rapport har vi hørt om, hvordan familie og netværk i Danmark kan være med til at slå ring om en kvinde, der har forladt sin mand. Offeret i denne sag har ikke en sådan støttende familie i nærheden. Uanset, at hun har både tilhold og overfaldsalarm og er flyttet

¹⁷ For mere om udsathed hos familiesammenførte mænd, se Charsley & Liversage (2015).

langt væk fra sin eksmand, opsøges hun og bliver skudt foran sin bolig i overværelse af parrets børn.

7.6 Destabiliseret kønsmagt og partnerdrab i minoritetsfamilier

Som diskuteret tidligere i rapporten spiller mænds kontrol med kvinder – herunder reaktioner på tab af en sådan kontrol – en central rolle i mange partnerdrab. En sådan kontrol kan spille en særlig rolle for drab begået i en migrationskontekst pga. en kontrast imellem såvel samfundsforhold som normer og værdier i de lande, man hhv. har forladt og er ankommet til. Hvor kvinder i mange af verdens lande er meget afhængige af deres familie og ægtemænd for økonomisk overlevelse, har kvinder i Danmark en meget høj beskæftigelsesgrad såvel som mulighed for støtte fra staten, hvis de har behov for hjælp. Begge køn har også lige adgang til fx at søge om skilsmisse – noget, som ikke er tilfældet i en del oprindelseslande (Liversage, 2022a; Liversage & Petersen, 2020). Disse forandringer kan udfordre mænds positioner i familien.

I en mindre del af de 13 sager er mønstret, at mænd syntes nærmest besatte af at fastholde en gennemgribende kontrol med og dominans over deres hustruer, selvom disse kvinder ikke så ud til at udfordre deres ægtemænd. Denne kontrol (med vold, overvågning og adfærdsregulering) kunne være en strategi til at fastholde kvinder i en underordnet position. Det drejer sig fx om kvinder, der ikke måtte se andre personer i øjnene eller ikke måtte bevæge sig uden for boligen uden mandens tilladelse. Vidner beskriver endvidere flere mænd som "sygeligt jaloux". Nogle hustruer, som stod meget svagt efter mange år med vold og kontrol, så ikke ud til at søge at ændre på deres vanskelige livsomstændigheder og udfordre deres mænds dominans. I sådanne sager kunne drabet eventuelt ske i et særligt alvorligt anfald af jalousi, som var udløst af en ganske betydningsløs begivenhed.

Modsat sådanne sager med underkuede kvinder er der i hovedparten af de 13 sager tydelige tegn på kvinder, der gør oprør – en dynamik, der også ser ud til at være impliceret i partnerdrab i oprindelseslande (Cetin, 2015). I nogle tilfælde ser den udløsende faktor i et efterfølgende drab ud til at være hustruer, der – med reference til kvinders gode muligheder for at blive skilt i Danmark – har fortalt deres mænd, at de ikke længere vil underordne sig. I andre tilfælde har kvinder allerede forladt deres ægteskab, og drabet er sket eventuelt efter lange stalkningforløb. I alle 13 sager har der været vold forud for drabet – i en del tilfælde i en grad, så politiet har været tilkaldt.

Blandt flere par ses også et mønster, hvor kvinden klarede sig bedre end manden, hvilket også bidrog til at udfordre hans position. Det kan fx være par, hvor kvinden lærte dansk, knyttede sociale relationer uden for familien og eventuelt kom ud på arbejdsmarkedet, mens manden havde psykiske problemer og et tiltagende misbrug. En høj tærskel for skilsmisse i mange etniske minoritetsmiljøer kan bidrage til, at sådanne asymmetriske forhold kan bevæge sig meget langt ud, før den mere vel-fungerende kvinde endegyldigt vælger at sige stop (se også Helseth & Bjørnholt, 2023). En dynamik synes dermed at være mænd, der både oplever, at de marginaliseres i samfundet og er ved at miste den familie, de troede, de skulle være overhoved for. Her kan drabet fortolkes som en destruktiv måde, hvorpå mænd søger at fastholde deres maskuline magtposition.

Et eksempel på et sådant forløb ses i en sag om et kristent par med flygtningebaggrund. Vidner beskrev manden som "meget jaloux" og med ry for at være "aggressiv", ligesom han havde det svært med, at hans hustru gerne ville "ud og integreres". Efter nogle år med alvorlige konflikter fraflyttede manden hjemmet. På grund af fællesbørn blev han dog ved med at komme i hjemmet. En dag førte et skænderi under et besøg til, at han knivdræbte offeret.

I en stor del af de 13 sager har kvinder haft forudgående kontakt med de danske myndigheder. I nogle tilfælde har de søgt rådgivning om deres rettigheder i Danmark og fx kort inden drabet fået viden om, hvordan man konkret indgiver en skilsmissebegæring eller ansøger om boligstøtte som enlig. Andre kvinder havde en retssag om fx forældremyndighed i gang. Denne myndighedskontakt illustrerer støttemuligheder, som kvinder ofte ikke ville have haft samme adgang til i deres oprindelseslande.

7.7 Sameksistens af forskelligartede dynamikker

Til slut i dette kapitel vender vi tilbage til sagen om drabet på en afghansk kvinde¹⁸, der tydeligvis havde en "anderledes" (og mere kollektiv) karakter (Bredal, 2014), da hun blev dræbt af såvel sin mand som sin søn. Det er også en sag med en omfattende kommunikation forud for drabet imellem offer, gerningsmand og en lang række familiemedlemmer i bl.a. Afghanistan. Her indgår bl.a. referencer til "krænket ære". Disse "anderledes" elementer ændrer dog ikke ved, at dette drab *også* i høj grad ser ud til at være "almindeligt" ved at handle om en ægtemands voldsomme reaktion på, at hans kontrol over hans hustru var ved at glide ham af hænde. Den udløsende "trigger-begivenhed" ser således ud til at have været, at offeret aftenen

¹⁸ Gennemgangen af sagen her bygger på mediedækningen såvel som på Sofie Danneskiold-Samsøes og Sofia Kjærs gennemgang af drabet (2024).

inden drabet i et videoopkald havde fortalt sin søster, at hun havde besluttet sig for at ville skilles.

Et yderligere element i ovennævnte sag handler om de udfordringer, som mange flygtninge- og migrantfamilier (i særlig grad mænd) kan leve med. Ved sin ankomst til Danmark få år tidligere mistede ægteanden således ikke kun den generelle kønsmagt, han havde i Afghanistan, hvor hustruer er meget afhængige af deres mænd. Han måtte også forlade en betydningsfuld post i det afghanske samfund til fordel for et liv, hvor han stod uden for arbejdsmarkedet. Hans svækkede position som familieoverhoved efter ankomsten til Danmark ses også i hans mislykkede forsøg på at tvangsgifte sin 17-årige datter få år før drabet, da kommunen greb ind. Uanset, at manden søgte at kontrollere og overvåge sin hustru, kunne han også se, hvordan hun i stigende grad satte sig op imod ham: I månederne op til drabet nægtede hun fx at aflevere et skøde, han krævede af hende, ligesom hun anklagede ham for utroskab. I denne ægteskabelige konflikt søgte manden at lægge pres på familiens store børn for at få dem til at isolere og presse deres mor til at underordne sig hans ønsker. Strategien med at få sin hustru "under kontrol" lykkedes dog ikke, og da hun i stedet så ud til at ville forlade ægteskabet, endte det i et drab, som ægteanden involverede en af deres fælles sønner i.

Som i alle sagerne belyst i dette afsnit er der dermed også i dette drab en sameksistens af forskellige dynamikker, som alle kan tilskrives samtidig betydning. Helt centrale elementer er således dels kontrasten imellem de to køns strukturelle positioner i hhv. oprindelseslandet og i Danmark – hvor kvinder bl.a. støttes i at forlade deres mænd. Og i mange tilfælde også livsvilkår, hvor udsathed og isolation ser ud til at være medvirkende faktorer, når nogle etniske minoritetsmænd tager livet af deres (eventuelt tidligere) partnere.

7.8 Opsamling

Der er meget stor variation i de 13 udvalgte sager, som dette kapitel bygger på. I nogle sager er der kollektive elementer og fx referencer til krænket ære, mens dette er helt fraværende i andre sager. Analysen viser også, hvordan migration i et samspil med forskellige former for udsathed kan medvirke til forekomsten af drab. Det kan være isolerede ofre uden adgang til familiemedlemmer, der kan "slå ring om dem", eller kvinder, som har dårlig adgang til støtte, fordi de mangler viden om deres rettigheder, og deres danskundskaber er begrænsede. Sladder i isolerede etniske minoritetsmiljøer kan også være en faktor, der spiller en medvirkende rolle i forhold til drab. Også stærke normer imod skilsmisse kan medføre, at kvinder forbliver i forhold, selvom de udsættes for omfattende og eskalerende partnervold.

I mange sager synes den store kontrast imellem kønsnormer såvel som strukturelle forhold i hhv. oprindelseslandene og i Danmark at spille ind. Sammenlignet med oprindelseslandene har kvinder i Danmark generelt gode muligheder for skilsmisse. Mænd kan opleve det som et tab af kontrol, hvis deres hustru ønsker at forlade dem – en dynamik, som er involveret i en stor del af de drab, der indgår i kapitlets migrationsrelaterede sager. Det er dog også en vigtig observation, at gerningspersonerne i 12 af de 13 drabssager havde mentale problemer og/eller udfordringer med stimulanser. Sådanne udfordringer ser altså ud til at spille en væsentlig rolle i denne underkategori af partnerdrab.

8 Mentale og emotionelle udfordringer hos gerningspersonerne

8.1 Indledning

Som beskrevet i de foregående kapitler er der i nogle af sagerne et overlap mellem de tre partnerdrabstyper, som vi har gennemgået i kapitlerne 4, 5 og 6. Samtidig med at sagerne fx blev trigget af et samlivsbrud (Type 1), kunne nogle dem også rumme andre problemstillinger, der fx var relateret til psykisk sygdom, selvmordstanker eller andre mentale helbredsudfordringer.

I dette korte kapitel fokuserer vi på individuelle risikofaktorer hos gerningspersonerne, som vedrører deres mentale, emotionelle eller "sjælelige" forhold. Det gør vi ikke ud fra en hensigt om at undskylde den skade, som gerningspersonernes handlinger forvoldte, men snarere for at undersøge, om forskellige udfordringer, som angår gerningspersonens mentale eller emotionelle tilstand, kunne påvirke deres handlekraft på en negativ måde.

8.2 Drab-selv mord

Som beskrevet tidligere var der i kølvandet på de 61 partnerdrab 11 fuldbyrdede selvmord og syv selvmordsforsøg, svarende til en selvmordsadfærd i mere end hver fjerde sag (N = 18). I alle sager med drab-selv mord(sforsøg) er gerningspersonen en mand.

I omkring halvdelen af sagerne med drab-selv mord(sforsøg) er der samtidigt oplysninger om, at gerningspersonen enten havde mentale (N = 7) eller kognitive helbredsudfordringer (N = 3). Mentale helbredsproblemer var ikke sjældent angst og/eller depression, mens kognitive problemer fx kunne være opstået som følge af en blodprop i hjernen eller begyndende demens. En endnu stærkere sammenhæng er, at der om 14 ud af de 17 gerningsmænd er oplysninger om, at de tidligere havde udvist selvmordsadfærd (tanker eller forsøg på selvmord), og ni af gerningsmændene – især blandt dem, der fuldbyrdede selvmordet – havde været i kontakt med sundhedsvæsenet om det. Observationen tyder således på, at forudgående selvmordstanker/-adfærd er en væsentlig risikofaktor.

Fordeler man drab-selvordssagerne ud på de typer, som undersøgelsen opererer med, finder vi dem helt overvejende blandt sagerne i Type 1 om *Tab af kontrol og position* (N = 9) og i Type 3 om *Forfald og akutte stressorer* (N = 3). Blandt Type 2-sagerne er der kun ét eksempel på drab-selvord.

Andre studier (fx Liem, 2010; Liem & Koenraadt, 2018; Salari & Sillito, 2016) peger – som vores undersøgelsesfund også indikerer – på, at der er aldersspecifikke variationer i fænomenet 'drab-selvord'.

Blandt yngre par er drab-selvord ofte forbundet med *frygten for at blive forladt*, hvorved de i høj grad ligner andre partnerdrab, der ikke efterfølges af et selvord. Ifølge Liem & Koenraadt (2018) har partnerdrabsundersøgelser på tværs af forskellige geografiske områder vist, at der var en høj forekomst af forudgående fysisk partnervold i sagerne med drab-selvord, som kan forbindes med, at disse gerningsmænd i højere grad var kontrollerende og dependente, snarere end de var drevet af rasende jalousi. I en tidligere undersøgelse baseret på retsmedicinske psykologiske rapporter fandt Liem & Roberts (2009) fx, at det var et fællestræk ved disse mænd, at de følte sig dybt følelsesmæssigt afhængige af deres partner, som de betragtede som fundamentet for deres eksistens. Når forholdets fortsatte eksistens bliver truet, kan den aggressive reaktion tage form som et drab-selvord.

Den anden dominerende partnerdrab-selvordstype omhandler *syge ægtefæller*, som svarer til de sager, der konstituerer denne undersøgelses Type 3, der foregår blandt ældre par. Andre undersøgelser peger tilsvarende på økonomisk stress og forværret helbred hos den ene eller begge partnere som motiver og fremhæver, at drab-selvordet forekommer typisk, når den ægteskabelige enhed trues af opløsning. Eksempler på sådanne udløsende faktorer kan være anbringelse på et plejehjem, diagnose af en dødelig sygdom eller en hurtig forværring af helbredet.

Overordnet set er der god overensstemmelse mellem fundene om drab-selvord i vores undersøgelse, og hvad andre udenlandske undersøgelser har vist, dvs. at der kan iagttages flere undertyper af drab-selvord, og at disse typer varierer med alder. I vores undersøgelse er det dog snarere en tidligere selvmordsadfærd end depression, der synes at være den væsentlige risikofaktor.

Vi skal tilføje, at undersøgelser (se fx Liem & Koenraadt, 2018) om drab-selvord også drøfter, om – eller under hvilke betingelser – den primært drivende kraft bag dette drabsfænomen er drabet *eller* selvmordet. På baggrund af de danske data, vi har haft til rådighed, er det vanskeligt for os at drage sikre konklusioner om dette emne.

8.3 Overordnet om mentalundersøgelser

Ifølge retsplejeloven (§ 809, stk. 1) skal en sigtet i en straffesag underkastes en mentalundersøgelse, hvis det antages at have betydning for sagens afgørelse. I strafferetssager med grov kriminalitet som drab eller drabsforsøg er det normalt at iværksætte en mentalundersøgelse, hvilket typisk sker på foranledning af anklagemyndigheden (Justitsministeriet, 2025c). Mentalundersøgelsen skal bidrage til at afklare, om den sigtede vurderes at være utilregnelig pga. sindssygdom eller mentalt retarderet i højere grad mv. (straffelovens § 16), eller om den sigtede på gerningstidspunktet befandt sig i en tilstand, der var betinget af mangelfuld udvikling, svækkelse eller forstyrrelse af de psykiske funktioner (straffelovens § 69). I så fald kan foranstaltninger frem for straf komme på tale. Undersøgelsen udføres af en psykiater – ofte med bistand fra en socialrådgiver og en psykolog – og resulterer i en mentalerklæring, der bruges i retten.

Blandt de 61 sager, som udgør vores datasæt, var der mentalerklæringer i to tredjedele af sagerne (N = 40), som var tilgængelige for os, jf. Tabel 8.1. 13 sager rummede ingen mentalerklæring, fordi der ingen strafferetssag havde været, da den formodede gerningsperson var forsvundet eller død (oftest selvmord i forbindelse med drabshændelsen). I yderligere otte sager havde vi enten ikke adgang til politiets efterforskningsmateriale (fire sager), eller der lå ingen resultater fra en mentalundersøgelse i de sagsakter, vi fik adgang til.

Tabel 8.1 Mentalundersøgelser i datasættet

	Antal sager
Irrelevant: Sagen afsluttet med selvmord, gerningspersonen er forsvundet mv.	13
Ikke adgang til evt. mentalundersøgelse (i fire tilfælde, fordi vi ikke havde adgang til politisagen)	8
Mentalundersøgelse: Anbringelsesdom	5
Mentalundersøgelse: Almindelig straf	35
Antal sager i alt	61

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

Vi har fordelt de tilgængelige mentalerklæringer blandt de tre drabstyper, som undersøgelsen har beskrevet i kapitlerne 4, 5 og 6. Vi har haft adgang til mentalerklæringer i størstedelen af sagerne i Type 1 og Type 2, men kun et mindretal i Type 3-sagerne, hvilket skyldes de mange selvmord.

8.4 Sager med andre foranstaltninger end straf

I fem af undersøgelsens sager førte mentalundersøgelsen til, at gerningspersonen modtog end anden foranstaltning end straf. I fire tilfælde var der tale om anbringelser på en psykiatrisk afdeling, fx fordi gerningspersonen på drabstidspunktet led af progredierende skizofreni, var alvorligt kognitivt udfordret efter en blodprop i hjernen eller led af tiltagende paranoia (stemmehøring), der muligvis skyldtes et overforbrug af alkohol. I en sag besluttede retten efter Retslægerådets anbefaling, at gerningspersonen, der var lettere mentalt retarderet, skulle anbringes på en institution for personer med vidtgående psykiske handicap.

Materialet rummer også eksempler på gerningspersoner, der prøvede at snyde sig til en anbringelsesdom eller måske til en frifindelse: Et eksempel herpå er en sag, hvor gerningspersonen havde mishandlet sin hustru i årevis og desuden havde et omfattende misbrug af kokain og piller. Efter drabet på hustruen blev han varetægtsfængslet i surrogat på en psykiatrisk afdeling og hævdede her at høre stemmer, der påbød ham at begå selvmord. En psykologisk test vurderede ham dog ikke til at være psykotisk, og personalet fandt ham relevant normal og samlet i kontakten samt uden symptomer på mani, depression eller hallucinationer. Ifølge den senere udarbejdede mentalundersøgelse fremstod han som karakterafvigende med en høj grad af psykopatiske træk, bl.a. i form af selvoptagethed, følelseskulde og samvittighedsløs brug af andre. Han blev beskrevet som ikke i udpræget grad impulsiv, tværtimod var hans beslutninger baseret på en rationel vurdering af, hvad der talte til hans fordel. Mentalerklæringen fremhævede, at de hævdede hørehallucinationer fremstod utroværdige og dramatiserende. Han havde bevidst forsøgt at fremmane et billede af et massivt nedsat funktionsniveau, men der var ikke behov for behandling i psykiatrisk regi. Gerningspersonen endte i stedet med at få en lang fængselsstraf.

8.5 Personlighedsforstyrrelser

Mentalundersøgelser er opbygget efter en fast skabelon, der starter med den formodede gerningspersons ('observandens') levnedsbeskrivelse. Den bevæger sig herefter gennem beskrivelser af dennes fysiske og psykiske tilstand og evt. misbrug, psykologiske undersøgelser og kliniske vurdering for til sidst at munde ud i en begrundet konklusion. Undersøgelsen kan være ganske omfangsrig, men i visse situationer kan den retspsykiatriske klinik eller afdeling, der udfører undersøgelsen, anvende et mere kortfattet format (Justitsministeriet, 2025a).

Det er velkendt, at nogle former for karakterafvigelser eller personlighedsforstyrrelser, herunder ikke mindst antisocial personlighedsforstyrrelse (også kendt under den ældre betegnelse 'psykopati'), er forbundet med en øget risiko for kriminalitet

(Malt, 2026). Karakterafvigelser eller personlighedsforstyrrelser er ikke psykiske lidelser, men psykologiske tilstande med forstyrrelser i aspekter af selvet og den interpersonelle funktion. De kan vise sig som mønstre i tænkning, følelsesliv, impuls-kontrol og behovstilfredsstillelse, som afviger fra det kulturelt accepterede.

Vi gennemgik konklusionerne fra de 35 mentalerklæringer for at afdække forekomsten af karakterafvigelser i materialet, men uden fagspsykologisk specialviden er det udfordrende at lave en koncis afdækning og systematik. Det hænger dels sammen med, at personlighedsforstyrrelser dækker over et spektrum, der strækker sig over forskellige sværhedsgrader, og derfor er svære at afgrænse; dels at de retspsykiatriske undersøgere gennemgående virker tilbageholdende med at påføre "håndfaste" diagnoser på observanderne. Vi har derfor valgt at give eksempler på, hvordan observanderne er beskrevet i de tre drabstyper, som undersøgelsen opererer med.

8.5.1 Type 1: Tab af kontrol og position

De gerningspersoner, som hører til i Type 1, *Tab af kontrol og position*, blev oftest beskrevet som normalt begavede, men følelsesmæssigt umodne. De kunne fx være sårbare for kritik og have tendens til at devaluere andre, være selvusikre, være ego-centriske, primært med tanke for egne behov, mangle evne til skyld og anger, have tendens til at give andre skylden, være uempatiske og have begrænset indlevelse i andre. Nogle havde en forvrænget virkelighedsopfattelse, i andre tilfælde var der tale om en "ukonventionel fortolkning af omverdenen". Karakteristika som "let krænkelig", "bortforklaring" og "ansvarsfralæggelse" optrådte i flere beskrivelser. Nogle erklæringer nævnte "karakterafvigende" eller "personlighedsstruktur med narcissistiske træk". Et par konkrete eksempler, baseret på forskernes noter fra gennemgangen af mentalerklæringerne, følger her:

Eksempel 1:

Ikke sindssyg; normalt begavet; ikke epilepsi eller påvirket af alkohol og rusmidler. Han har formodentlig haft en længerevarende depressiv reaktion, men er primært præget af en personlighedsstruktur med narcissistiske træk. Er følelsesmæssigt umoden i en sådan grad, at risiko for ukontrollerede følelsesudbrud er forøget, såfremt han oplever sig svigtet, krænket, såret eller oplever tab. Har ringe selvindsigt og hans evne til at indleve sig i andres følelser, tanker og forhold er kompromitteret (...) Risikoen for ligeartet kriminalitet i fremtiden vurderes at være høj pga. hans personligheds-mæssige konstitution, hvorfor fremtidige partnere vil være i risiko. Der er dermed nærliggende fare for andres liv og helbred.

Eksempel 2:

Ikke sindssyg, normalt begavet, kognitive forstyrrelser, men ikke tegn på

demens, ikke epilepsi, ikke alkohol og andre rusmidler. Opvækst med begge forældre og to søskende. Far var dominerende/kontrollerende, og observanden var udsat for psykisk og fysisk vold (...) Har aldrig modtaget psykiatrisk/psykologisk behandling, er ikke tidligere straffet for kriminalitet. Har gennemgående en afvigende personlighed med histrioniske og narcissistiske personlighedstræk. En vis kognitiv svækkelse, men ikke mistanke om fremadskridende demens.

8.5.2 Type 2: Vedvarende vold og turbulens

Mentalerklæringerne om gerningspersonerne i Type 2 beskrev ofte, at observanderne hørte til i den nedre ende af normalområdet rent begavelsesmæssigt. I flere udtalelser nævnes karakteristika som "impulsivitet", "et umodent følelsesliv", "belastede opvækstbetingelser" samt "kognitive udfordringer som følge af misbrug". Et par konkrete eksempler baseret på forskernes note følger her:

Eksempel 1:

Klinisk psykisk såvel som testpsykologisk personlighedsforstyrret, præget af lidt tung, men normal begavelse, umodenhed og kompromitteret affektregulering. Der var ikke mistanke om alvorligere psykisk sygdom.

Eksempel 2:

Lidt under middel begavelse (IQ 85). Ifølge den retspsykiatriske undersøgelse er han afhængig af velstrukturerede snævre rammer. Ellers kan han miste overblik og ikke styre sine følelser. Instrumentel tilgang til andre mennesker. Ingen dybere psykopatologi, men svært personlighedsforstyrret primært af dyssocial art, hvor han skønnes stærkt eksponeret for blandingmisbrug. Bruger ikke meget tid på selvindsigt.

8.5.3 Type 3: Forfald og akutte stressorer

Det beskedne antal metalerklæringer i denne drabstype gør det ikke muligt at give en tværgående beskrivelse, endsige drage konklusioner, men vi bringer nedenfor et eksempel fra vores noter:

Eksempel 1:

Observanden er en tidligere psykisk rask mand uden misbrug eller næneværdige sociale problemer, som var primært normalt begavet. Lider ikke af epilepsi, med har kognitive følger og en svær depression efter en blodprop i hjernen, der medførte forskellige motoriske og kognitive funktionsnedsættelser. Har aldrig haft længere kriser eller behov for behandling. Er

under varetægtssurrogat blevet diagnosticeret med en depression med psykotiske symptomer.

8.6 Opsamling

I dette kapitel har vi beskæftiget os med en tværgående problemstilling: Den mentale eller emotionelle tilstand hos gerningspersonen forud for drabet. I det – alt andet lige – begrænsede datasæt, som indgår i undersøgelsen, havde en del af de drabsmænd, der begik drab-selv mord, haft mentale helbredsudfordringer forud for drabet. Men endnu mere udtalt er det, at de tidligere havde haft selvmordstanker eller havde gjort forsøg på at begå selvmord.

Blandt de overlevende gerningspersoner har vi gennemgået mentalerklæringerne fra strafferetssagen – hvor de var tilgængelige for os. I en håndfuld af sagerne blev udfaldet, at gerningspersonerne fik en anden foranstaltning end straf, fordi deres mentale tilstand tilsagde det. Der var oftest tale om en dom til anbringelse på en psykiatrisk afdeling.

Mentalerklæringerne for de resterende overlevende gerningspersoner fordelte vi efter undersøgelsens tre drabstyper. I Type 1 (*Tab af kontrol og position*) var gerningspersonerne ofte normalt begavede, men følelsesmæssigt umodne og havde tendens til at tænke på egne behov og lægge ansvaret fra sig. I Type 2 (*Vedvarende vold og turbulens*) var gerningspersonerne ofte tungere begavelsesmæssigt og præget af impulsivitet og et umodent følelsesliv. Deres belastede opvækstvilkår og misbrugsproblemer blev ofte fremhævet. Vi drager ingen konklusioner om Type 3 (*Forfald og akutte stressorer*), hvor der kun var få observationer.

9 Forebyggelsesperspektiver

9.1 Indledning

Den grundlæggende baggrund for at frembringe systematisk viden frem om partnerdrab er for at undersøge, om disse sager har nogle karakteristika, som vi kan lære af for at forebygge, at tilsvarende hændelser sker i fremtiden. Det kan – som vi har beskrevet i de foregående kapitler – være sociodemografiske karakteristika og de såkaldte risikofaktorer, der knytter sig til offeret, gerningspersonen og deres indbyrdes parrelation. Men det kan også være forhold, som knytter sig til omgivelserne, fx pårørende eller professionelle, der – trods visse advarselssignaler – måske ikke har været opmærksomme på, at et potentielt drabsoffer havde brug for hjælp til at blive afskærmet fra en gerningsperson.

Dette kapitel fokuserer på forebyggelsesstrategier – og indsatser, som kan bidrage til at forebygge partnerdrab. I kapitlets indledende dele beskriver vi på baggrund af litteraturen, hvordan forebyggelsestiltag kan tænkes på et generelt såvel som et mere specifikt plan. I kapitlets senere dele afrapporterer vi resultaterne fra en række fokusgruppeinterview med fagpersoner fra politi, kommuner, sundhedsområdet, voldsfaglige organisationer mv., som vi har udført til denne specifikke undersøgelse. Formålet med fokusgruppeinterviewene har været at tage hul på en diskussion om, hvorvidt man kan gøre noget for at forbedre en forebyggende indsats mod partnerdrab. Vi skal understrege, at der er tale om en tentativ – og langt fra udtømmende – liste af forslag, der ligger uden for rammerne af undersøgelsen.

9.2 Datagrundlag

Som et led i undersøgelsen har vi gennemført fire fokusgruppeinterview med relevante fagpersoner. Formålet var at indsamle praksisnær viden om muligheder og begrænsninger i den eksisterende forebyggelsesindsats mod partnervold og -drab.

Fagpersonerne blev rekrutteret gennem 'Partnerskabet mod vold i nære relationer og partnerdrab', som blev etableret som led i 'Handlingsplanen mod partnervold og partnerdrab 2023–2026' (Digitaliserings- og Ligestillingsministeriet, 2023). Herigenem fik VIVE kontakt med fagpersoner fra social-, sundheds- og civilsamfundsområdet samt politiet, som arbejdede inden for området om partnervold og partnerdrab. De fire fokusgruppeinterview, som blev gennemført i maj 2025, omfattede 13 fagpersoner.

Interviewguiden var struktureret omkring følgende temaer: forebyggelsesmuligheder og -begrænsninger, tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde, anvendelse af eksisterende indsatser og risikovurderingsværktøjer samt eventuelle barrierer for en styrket indsats.

9.3 Tilgang til forebyggelsestankegang – eksempler fra Danmark

For at operationalisere forebyggelsestankegangen tager vi udgangspunkt i en klassisk model, der oprindeligt blev udviklet inden for området om folkesundhedsinterventioner, og som senere også er fundet anvendelig i forhold til at begrebsliggøre kriminalitetsforebyggelse (fx Brantingham & Faust, 1976; Liem & Koenraadt, 2018). Modellen opererer med, at forebyggelse foregår på tre niveauer: Primær forebyggelse henviser til bestræbelser, der skal forhindre, at et problem overhovedet opstår i første omgang. Sekundær forebyggelse drejer sig om tidlig indgriben, dvs. at forhindre, at et problem etablerer sig, når det begynder at dukke op. Tertiær forebyggelse handler om at sikre, at igangværende problemer håndteres på en ordentlig måde, og undgå, at de gentager sig.

9.3.1 Eksempler på primær forebyggelse

Generelt refererer 'primær forebyggelse' til universelle indsatser, der retter sig mod hele befolkningen. Det kan i bred forstand dreje sig om, at velfærdssamfundet spænder et socialt sikkerhedsnet under befolkningen, så ingen fristes til begå kriminalitet. I forhold til partnervolds- og drabskriminalitet kan primære forebyggelsesindsatser fx være oplysningskampagner om partnervold, der kan være med til at sætte normative signaler om, at vi bor i et land, hvor vold i nære relationer betragtes som uacceptabelt. Bystanderprogrammer er, som anført hos Minke og Keller (2024), også et redskab i den primære forebyggelse og et tiltag, der har mødt opbakning gennem de senere år. Sådanne programmer giver almindelige mennesker (fx pårørende, venner, naboer og kolleger til voldsudsatte) færdigheder i at opdage, hvordan partnervold kan ytre sig, og de uddanner os i, hvordan man bedst kan gribe ind, hvis man bevidner partnervold (Ottosen, 2022). Informationerne er i flere tilfælde blevet formidlet i kampagnevideoer på de sociale af medier, fx af Mary Fonden. Samme normative signalkraft har straffelovens bestemmelser om forbrydelser mod liv og legeme. Her har nyere bestemmelser, som kriminaliserer stalking (§ 242) og psykisk vold (§ 243) – to risikofaktorer for partnerdrab – bidraget til at øge den offentlige bevidsthed om, at disse adfærdsmønstre er forkastelige i samfundets øjne. I forlængelse heraf bør man også nævne, at Danmarks ret restriktive lovgivning om adgang til våben formentlig bidrager til at forhindre et ukendt antal årlige

drab på partnere eller børn. Våbenejerskab ser således ud til at være forbundet med en øget drabsrisiko, som særligt begås af et familiemedlem eller en nær bekendt (Liem & Koenraadt, 2018).

9.3.2 Eksempler på sekundær forebyggelse

'Den sekundære forebyggelse' handler om tidlig indgriben, inden problemet vokser sig for stort. I forhold til forebyggelse af partnervold er den opsporingsindsats, der nu foregår i svangreambulatorier i nogle regioner, et godt eksempel. Fordi graviditet er en fase, der kan gøre kvinder sårbare over for parforholdskonflikter eller partnervold, bliver alle gravide kvinder screenet ved en af jordemoderkonsultationerne. Dem, der findes udsatte, bliver derefter tilbudt rådgivning. Herved forsøger man at tage fat om nældens rod, inden problemet vokser sig for alt for stort og bliver skadeligt for mor og barn.

9.3.2.1 Dødsfaldsudredninger mv.

Den anden del af målgruppen er dem, der enten er i risiko for at blive ofre for partnerdrab, eller som kan blive gerningspersoner. Et eksempel på sådanne forebyggelsestiltag kan være forskning og udredninger, herunder de såkaldte 'dødsfaldsudredninger', som det bliver kaldt i Sverige. De bidrager til at gøre fagpersoner og myndigheder klogere på risikofaktorer og triggere for partnerdrab eller tilvejebringer indsigt om, hvorvidt der forud for drabet foregik evt. myndighedssvigt, som ellers kunne have forhindret drabet. Sådanne granskninger/udredninger findes nu i forskellige lande og i forskellige udformninger. For eksempel har England og Wales siden 2011 udarbejdet såkaldte 'Domestic Homicide Reviews' (DHRs), hvor lokalt etablerede udvalg indhenter informationer fra pårørende og instanser, der har været i kontakt med gerningsmanden og/eller offeret for at etablere en kronologi af begivenheder, der giver evidens for risikomønstre og de måder, hvorpå disse kan eskalere (Home Office, 2024). Der er eksempler på, at disse resultater kan føre til konkrete forebyggelsestiltag¹⁹. Domestic Homicide Reviews anvendes også i andre lande, herunder i USA, Canada, Australien, New Zealand, Portugal, Nordirland og Skotland (Jones et al., 2024).

I den skandinaviske kontekst har den svenske socialstyrelse siden 2008 udgivet udredninger med tilbagevendende mellemrum, hvis overordnede formål er at forhindre visse skader og dødsfald. Fokuset i udredningerne er i vid udstrækning tunet ind på, om der er brister i samfundets sikkerhedsnet (dvs. 'systemfejl'), og derfor ser

¹⁹ Et eksempel på et sådant review er den offentligt tilgængelige udredning om drabet på en ung britisk kvinde fra Gateshead, Alice Ruggles, som blev dræbt af en ekskæreste i 2016. I kølvandet på udredningen blev indsatsen mod stalking forstærket i hendes lokalområde (Gateshead Community Safety Board, 2018).

man på ofres og gerningsmænds myndighedskontakt til sociale myndigheder, politi, sundhedsvæsen mv. Udredningerne inkluderer både børn og voksne i nære relationer, og betegnelsen 'visse dødsfald' omfatter ikke kun drab og dødelig vold, men også drabsforsøg og mishandling. Udredningerne har således ikke udelukkende fokus på partnerdrab, selvom de fleste dødelige hændelser omhandler voksne kvinder, der er slået ihjel af en ekspartner (Socialstyrelsen, 2026). I Norge besluttede regeringen i 2024 at oprette en permanent partnerdrabskommission, der skal gennemgå alle partnerdrab for at identificere systemiske fejl, lære af fejl og videreudvikle indsatsen for at forebygge partnervold og partnerdrab (Regjeringen, 2024). Medlemmerne af Partnerdrabskommissionen, som er eksperter i vold i nære relationer, skal granske enkeltsager, bl.a. på baggrund af politiets strafferetsdokumenter. I Danmark blev partierne bag strafreformen i efteråret 2025 tilsvarende enige om at etablere en national partnerdrabskommission (Justitsministeriet, 2025d).

9.3.2.2 Risikobedømmelsesværktøjer

Som beskrevet i de foregående kapitler er det veldokumenteret, at forudgående partnervold eller stalking kan være en risikofaktor for partnerdrab (Matias et al., 2020; Spencer & Stith, 2020). I det perspektiv kan indsatser til bekæmpelse af partnervold betragtes som midler, der også kan være med til at foregribe partnerdrab.

Screenings- og risikobedømmelsesværktøjer indgår i den professionelle vurdering af, hvilken form for støtte den voldsudsatte bør tilbydes, herunder om der er behov for at udarbejde en sikkerhedsplan. En udredning fra Lev Uden Vold (Weih et al., 2019) viser, at der anvendes et antal forskellige værktøjer i Danmark, herunder også internationalt validerede risikobedømmelsesredskaber, som vurderer risikoen for gentagen partnervold ('SARA'), stalking ('SAM') og æresrelateret vold ('PATRIAK'). Til problemstillingen om de nævnte risikobedømmelsesværktøjer har vi to bemærkninger.

For det første: Efter vores bedste kendskab er redskaberne (efter deklARATIONEN) ikke udviklet til at vurdere, om der er risiko for partnerdrab, eller om offerets børn også vil være i risiko for at blive slået ihjel (jf. også Liem & Koenraadt, 2018). For det andet skal man være opmærksom på, at grundlaget for de risikofaktorer, som værktøjerne fremhæver, hviler på analyser om statistiske sammenhænge og sandsynligheder – ikke på kausale årsags-virkningsforhold. En undersøgelse har fx dokumenteret (Trood et al., 2026), at det kun er få af de mest kendte risikomarkører, der er i stand til at forudsige et partnerdrab. Det skyldes bl.a., at partnerdrab – alt andet lige – er en meget sjælden hændelse. Hvis man fx forestiller sig, at man inddæmmer alle individer, som udviser stalkeradfærd, vil man ende med et stort antal fejlklassificeringer (falsk positive), da det alt andet lige er få stalkere, der ender med at slå deres partner ihjel. Det betyder ikke, at man skal ignorere stalking som risikomarkør, som på mange punkter kan vække alvorlig frygt hos offeret. Men måske skal man sætte

de identificerede risikofaktorer for partnerdrab i samme kategori som de risici og sandsynligheder, som vi i øvrigt håndterer i tilværelsen. Vi ved fx godt, at det er fornuftigt at bruge sikkerhedssele i bilen eller gå til brystkræftscreeninger, selvom der ikke er nogen særlig stor sandsynlighed for, at ulykkerne rammer netop os.

9.3.2.3 Beskyttelses- og behandlingstiltag

Krisecenterophold, tilhold, voldsalarmer eller ordninger med en såkaldt omvendt fodlænke er beskyttelsestiltag, som kan skærme voldsofferet fra udøveren og forhindre, at volden gentager sig (dvs. tertiær forebyggelse). Samme effekt har behandlingstilbud til voldsudøvere ideelt set. Sådanne ordninger kan måske også være med til at dæmme op for, at volden ikke udvikler sig til partnerdrab eller dødelig vold. Den omvendte fodlænke er iværksat på forsøgsbasis i Danmark efter norsk inspiration og fungerer som en voldsalarm. Hvis en person, som er underlagt et opholdsforbud, nærmer sig den zone, hvor offeret har ophold, bliver politiet alarmeret via fodlænkens GPS-mobilsignaler og kan rykke ud for at stoppe den pågældende (Dullum, 2020). En omvendt fodlænke adskiller sig fra en almindelig fodlænke ved, at den dømte ikke skal holde sig *inden for* et område, men i stedet holde sig *uden for* en angivet zone omkring offeret; deraf 'omvendt'. Formentlig kunne et par af de drab, der indgår i undersøgelsens Kapitel 4, være undgået, hvis gerningspersonen havde haft en omvendt fodlænke.

9.3.3 Eksempler på tertiær forebyggelse

'Tertiær forebyggelse' søger at forhindre recidiv, dvs. at begivenheden eller adfærd opstår (igen). I vores data var der én – muligvis to – gerningspersoner, som tidligere havde begået et partnerdrab. I denne kontekst, hvor offeret er dræbt, må den tertiære forebyggelse omfatte gerningspersonen, der idømmes frihedsberøvelse for sin forbrydelse. I nogle tilfælde kan rehabiliteringstiltag desuden komme på dagsordenen. For eksempel har Kriminalforsorgen i 2024 iværksat behandlingsprogrammet 'Predov', der er målrettet indsatte, der har dræbt eller udøvet vold mod en partner. Predov består af 22 sessioner og er tilrettelagt som et individuelt forløb for den indsatte. Manglende medvirken i programmet kan få negative konsekvenser for prøveløsladelsesmulighederne (Danmarks Fængsler, 2024).

Man kan argumentere for, at tertiær forebyggelse ikke alene handler om at undgå recidiv, men også om at håndtere de igangværende problemer på en ordentlig måde. I relation til såvel drabsofferet som de efterladte kan det være ved at sikre, at oplysninger om drabshændelsen og det efterfølgende retlige efterspil bliver formidlet til offentligheden på en respektfuld måde.

Drab i familien er en tragisk hændelse for alle efterladte og ikke mindst for de børn, der bliver forældreløse, fordi den ene forælder er blevet dræbt af den anden forælder, som nu er fængslet. Disse traumatiserede børn, som i nogle tilfælde også har oplevet familievold forud for drabet, eller som var til stede, da drabet fandt sted, har et ekstraordinært behov for omsorg og behandling (Ottosen, 2022). I Danmark har Social- og Boligstyrelsen taget skridt til at udarbejde en vejledning, der klæder kommunale medarbejdere på til at håndtere situationen, når mindreårige børn oplever, at den ene forælder forvolder den anden forælders død (Social- og Boligstyrelsen, 2025).

Den ovennævnte beskrivelse indeholder konkrete eksempler på forebyggende myndighedstiltag i forhold til borgere, som er i risiko for at blive involveret i et partnerdrab. Men andre faktorer, som knytter sig til myndighedsniveauet, er også væsentlige for, om iværksatte forebyggelsestiltag får den ønskede virkning. For eksempel er det væsentligt, at de frontmedarbejdere, som er i kontakt med målgruppen, har den fornødne viden om risiko for partnerdrab og dødelig vold; om de formår at kommunikere med borgeren på en relevant måde, herunder tolkebistand (opsporing); om de handler rettidigt og ud fra korrekte retningslinjer om risikohåndtering; og om videregivelse af væsentlige oplysninger inden for en myndighed eller på tværs af myndigheder bliver efterfulgt (håndtering).

Tabel 9.1 Eksempler på tiltag for at forebygge partnerdrab

Forebyggelsesniveau	Målgruppe	Eksempler på indsatser i forhold til partnervold og -drab
Primær	Hele befolkningen	<ul style="list-style-type: none"> • Opbygge viden om vold i nære relationer (fx gennem oplysningskampagner eller uddannelse) • Straffelovsbestemmelser om psykisk vold og stalking • Lovgivning om restriktiv våbenadgang.
Sekundær	Dem, der i risiko for partnervold/partnerdrab	<ul style="list-style-type: none"> • Forskning/udredninger om partnerdrab, fx dødsfaldsudredninger, der giver viden om fænomenet, risikofaktorer og triggere med henblik på at forebygge fremtidige hændelser • Risikobedømmelsesværktøjer (fx opsporing af gravide udsat for partnervold) • Tiltag for at beskytte ofre, fx krisecentre, tilhold, voldsalarmer, omvendte fodlænker • Behandlingstiltag til voldsudøvere.
Tertiær	Forhindre, at en tilsvarende hændelse sker igen	<ul style="list-style-type: none"> • Straf og rehabilitering af udøvere (fx Predov) • Anger management-forløb til indsatte voldsforbrydere.

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

9.4 Fagpersoners erfaringer med forebyggelsesindsatser

Effektive forebyggelsesindsatser drejer sig ikke kun om konkrete tiltag, men også om, hvordan myndigheder og organisationer arbejder med dem i praksis. I de fokusgruppeinterview, som blev gennemført til undersøgelsen, fortalte fagpersonerne om en bred vifte af eksisterende forebyggelsesindsatser, opsporings- og risikovurderingsværktøjer samt om lokale, nationale og internationale samarbejdsmodeller. Nogle af disse indsatser og modeller er udviklet specifikt med henblik på at forebygge partnervold, mens andre er kendt fra andre kriminalpræventive områder og indsatser. Nogle af de nævnte indsatser og tiltag er beskrevet i Bilagstabel 1.2, mens Bilagstabel 1.3 oplister forskellige samarbejdsmodeller.

Fagpersonerne fremhævede især betydningen af, at der var formaliserede samarbejdsmodeller med klare rammer for tværgående informationsdeling mellem myndigheder og sektorer. På tværs af interviewene efterlystes også en tydeligere og mere ensartet anvendelse af retsplejelovens § 115, som giver politiet og andre myndigheder mulighed for at udveksle oplysninger om private forhold, bl.a. når det er nødvendigt af hensyn til kriminalitetsforebyggelse (Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, 2020).

Samtidig vurderede flere fagpersoner, at der var et betydeligt udviklings- og forbedringspotentialer i mange af de eksisterende tiltag. De pegede fx på et behov for at styrke og systematisere arbejdsgange, tydeliggøre ansvarsfordeling og i højere grad formalisere det tværprofessionelle og tværsektorielle samarbejde. Et gennemgående tema var ønsket om at modvirke silotænkning og styrke en helhedsorienteret indsats, så relevante aktører kunne dele viden og koordinere indsatser tidligere og på tværs. Også de eksisterende opsporings- og risikovurderingsværktøjer blev fremhævet som områder, hvor der var behov for opkvalificering og videreudvikling. Flere mente, at internationale risikovurderingsværktøjer kunne være til inspiration til at styrke arbejdet med at identificere risikofaktorer (jf. Bilagstabel 1.4).

Det skal understreges, at indsatser rettet mod forebyggelse af partnerdrab i vidt omfang overlapper med indsatser mod vold i nære relationer. Forebyggelse af partnerdrab forudsætter i høj grad en tidlig, koordineret og effektiv indsats mod partnervold. Dette afspejles både i de beskrevne tilbud og i fagpersonernes gennemgående vurderinger.

9.4.1 Behov for at styrke behandlingstilbud til voldsudsatte og især - udøvere

For at styrke forebyggelsesindsatsen pegede flere på et behov for at udbygge og intensivere behandlingstilbuddene – både til voldsudsatte og især til voldsudøvere.

I et fokusgruppeinterview pointerede en fagperson, at kommunernes ansvar efter servicelovens §109 primært retter sig mod at beskytte voldsudsatte personer og deres børn, og der efterlyses derfor en tydeligere forpligtelse i lovgivningen til også at tilbyde hjælp til den udøvende part som led i forebyggelse af partnervold og partnerdrab. Flere mente således, at et stærkere fokus på voldsudøvere er afgørende for at forebygge både partnervold og partnerdrab, men de fremhævede også, at der fortsat mangler viden om de voldsudøvere, som ikke i forvejen er kendt i systemet gennem fx jobcenter, rusmiddelbehandling eller psykiatri. Sådanne udøvere går nemt under radaren og er vanskelige at opspore.

Opsporing og risikovurderinger kan ikke stå alene, hvis der ikke findes relevante tilbud at henvise til. For eksempel fremhævede flere fagpersoner, at den såkaldt omvendte fodlænke er et vigtigt beskyttelsestiltag, bl.a. fordi den retter opmærksomheden mod gerningspersonens adfærd. Dog bør dette tiltag ikke stå alene uden behandlingstilbud, der adresserer de bagvedliggende voldsmønstre. Når sådanne tilbud mangler, eller der er lange ventetider, står fagpersonerne i praksis uden handlemuligheder. Flere fremhævede, at mange voldsudøvere først henvises til behandling efter alvorlig eskalering i volden, fx i forbindelse med trusler, halsgreb eller selvmords- og drabsforsøg – noget, som en fagperson beskrev som "brandslukning". Et andet problem er, at der er lange ventelister og begrænset kapacitet i de behandlingstilbud, der findes til voldsudøvere.

Flere bemærkede i den sammenhæng, at voldelig adfærd ofte fortsætter, selv når den voldsudsatte har forladt parrelationen eller har opholdt sig på krisecenter. Hvis indsatsen alene retter sig mod den voldsudsattes sikkerhed, risikerer man derfor – ifølge fagpersonerne – kun at behandle symptomerne, mens volden kan fortsætte i nye relationer.

9.4.2 Manglende struktur for tværgående vidensdeling

Et gennemgående tema på tværs af fokusgrupperne var, at fagpersonerne oplevede uklarhed om rammerne for videregivelse af oplysninger efter retsplejelovens § 115. Bestemmelsen giver som nævnt politiet og andre myndigheder adgang til at

udveksle oplysninger om rent private forhold, under visse betingelser (Justitsministeriet, 2020b; Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, 2020).

Fagpersoner pegede på, at der i praksis herskede usikkerhed om, hvilke oplysninger der lovligt kan deles med hvem og i hvilke situationer. Usikkerheden knyttede sig især til fortolkningen og anvendelsen i konkrete sager og førte ifølge flere interviewpersoner til tilbageholdenhed – og i nogle tilfælde uenighed – om, hvilke oplysninger, der kan indgå i det tværgående samarbejde.

De fremhævede desuden, at retsplejelovens §115 blev fortolket forskelligt på tværs af sektorer. Kommuner og psykiatri blev beskrevet som mere restriktive af hensyn til tavshedspligt og databeskyttelse, mens politiet i højere grad efterspurgte sociale og sundhedsfaglige oplysninger for at kunne kvalificere risikovurderinger og forebyggende indsatser. Samlet pegede fagpersonerne på behovet for klarere fælles retningslinjer for informationsdeling i det tværgående samarbejde. Flere bemærkede, at personer, der begår partnervold, ofte allerede er kendt i flere systemer, herunder hos politi, kommune, psykiatri eller misbrugsbehandling. Oplysningerne eksisterer således på tværs af sektorer, men er ikke samlet eller systematisk tilgængelige. Udfordringen er derfor ikke primært manglende viden, men fravær af klare strukturer og procedurer for rettidig deling og anvendelse af den eksisterende viden.

På tværs af fokusgrupperne efterspurgte fagpersoner derfor en tydeligere operationalisering af §115 og en mere ensartet praksis for anvendelsen af den. Ifølge flere er klare rammer, fælles retningslinjer og et delt fagligt udgangspunkt centrale forudsætninger for, at eksisterende viden kan bringes i spil rettidigt og indgå i en sammenhængende forebyggelsesindsats mod vold i nære relationer.

9.4.3 Eksisterende tværgående samarbejdsmodeller

I forlængelse af drøftelserne om rammerne for vidensdeling (jf. retsplejelovens §115) pegede flere fagpersoner på fraværet af en formaliseret samarbejdsstruktur, hvor bekymringer og viden systematisk kunne drøftes på tværs af myndigheder og omsættes til koordinerede indsatser. Det handlede ikke kun om fælles retningslinjer for brugen af retsplejelovens §115. Som eksempel henviste fagpersonerne til andre kriminalpræventive områder, som har udviklet veletablerede samarbejdsmodeller, fx SSP-samarbejdet og Infohusene. Her mødes de relevante aktører systematisk, og udveksling af nødvendige oplysninger er en integreret del af arbejdsgangene. SSP-samarbejdet – mellem skole, sociale myndigheder og politi – har i mange år fungeret som en central ramme for den lokale kriminalitetsforebyggelse, mens Infohusene samles i en kommune, når der er bekymring for, om en borger er i risiko for over tid at begå kriminelle handlinger med ekstremistisk motiv. De respektive myndigheder

iværksætter efterfølgende foranstaltninger og tiltag i eget regi (Center for Dokumentation og Indsats mod Ekstremisme, 2025b, 2025a).

Samlet set fremhævede fagpersonerne SSP-samarbejdet og Infohusene som veletablerede samarbejdsmodeller for et tværgående, struktureret samarbejde, mens retsplejelovens § 115 danner rammen for at dele nødvendige oplysninger. Tilsvarende fremhævedes Infohusene som et eksempel på en model, hvor faste mødefora og en koordineret indsats gør det muligt at drøfte bekymringer på tværs af myndigheder.

Flere fagpersoner fortalte imidlertid også, at der allerede eksisterer en lokal forankret samarbejdsmodel, Frederikssundmodellen, som har indgået et formaliseret samarbejde med Nordsjællands Politi og Danner om at bekæmpe partnervold. Desuden samarbejder kommunen med foreningen Medusa om frivillig rådgivning og voldsforebyggelse. Indsatsen fokuserer på at opspore volden tidligt for at forhindre eskalering. Kommunen arbejder aktivt med retningslinjer for håndtering af vold, trusler og chikaner, hvilket indgår i forebyggelsesarbejdet (Frederikssund Kommune, 2016; Sjællandske Nyheder, 2024). Ifølge fagpersonerne er Frederikssundmodellen det samarbejdsfora, der læner sig mest op ad SSP-samarbejdet, da det er et formaliseret, velkoordineret samarbejde, som med fordel kan udbredes til andre kommuner.

Samlet set pegede fagpersonerne på, at indsatsen mod partnervold og partnerdrab i mindre grad er understøttet af en tilsvarende formaliseret samarbejdsstruktur, men at der kan være behov for at etablere en lignende model på partnervoldsområdet for at skabe sammenhæng og styrke forebyggelsen.

9.4.4 Behov for at styrke opsporings- og risikovurderingsværktøjer

Flere fagpersoner mente, at de eksisterende opsporings- og risikovurderingsværktøjer på partnervoldsområdet opleves som omstændelige og ressourcetunge. Det kan medføre, at værktøjerne ikke altid bliver anvendt konsekvent eller efter hensigten. Nogle fremhævede desuden, at det i praksis kan være uklart, hvad risikovurderinger, sikkerhedsplaner og opfølgning konkret skal bruges til i det videre arbejde. Bilagstabell 1.4 rummer en oversigt over nogle af de værktøjer, som blev nævnt i interviewene.

Et centralt opmærksomhedspunkt blandt flere var, at værktøjerne ikke altid identificerer risici i tilstrækkelig grad, og at indsamlede oplysninger ikke systematisk deles eller anvendes på tværs af enheder. Flere mente, at arbejdet var præget af manglende systematik og efterlyste klare retningslinjer for, hvem der skal risikovurderes, og hvordan sager skal kategoriseres og efterfølgende håndteres. En fagperson foreslog fx, at der skal være en fast screenings- og monitoreringspraksis, hvor sagerne bliver inddelt i risikoniveauer, og hvor vurderinger automatisk bliver videreføret til relevante enheder, som fx forebyggelsesenheder eller kommuner.

Nogle fagpersonerne mente også, at manglende systematik kunne få konsekvenser i sager om partnerdrab, fx fordi oplysninger om tidligere vold, trusler eller parforholds konflikter ikke altid bliver samlet eller delt på tværs af myndigheder. Dermed risikerer væsentlige oplysninger (fx om partnervold) at stå isoleret i enkeltsager frem for at indgå i en samlet risikovurdering.

Andre fagpersoner pegede på, at Danmark ikke gennemfører systematiske gennemgange af drabssager (fx Domestic Homicide Reviews eller andre tilsvarende udredninger, jf. afsnit 9.3.2), som ellers kunne indgå i en styrket forebyggelsesindsats. Samlet set efterlyste fagpersonerne en styrket, mere ensartet og nationalt forankret tilgang til opsporing og risikovurdering.

9.4.5 Risikovurderinger skal løbende holdes opdateret med ny viden

Flere mente, at de risikovurderingsværktøjer, der anvendes i dag, løbende bør opdateres, i takt med at der genereres ny viden om risikofaktorer. Værktøjerne afspejler ifølge disse fagpersoner ikke altid den nyeste forskningsbaserede viden om risikofaktorer for alvorlig vold og partnerdrab, fx om betydningen af kvælningsforsøg, halsgreb, selvmordsforsøg eller selvmordstanker.

Fagpersonerne understregede dog samtidig, at udfordringen ikke kun handler om selve værktøjerne, men også om at få ny viden omsat i praksis. Forskningsresultater og anbefalinger får ikke altid gennemslag i en hverdag præget af mange sager og omfattende dokumentationskrav. En fagperson foreslog derfor, at arbejdet med screening og risikovurdering i højere grad burde forankres som en specialistfunktion i politikredsene, som løbende kan gennemgå sager og sikre, at risikovurderinger ikke blot registreres, men også drøftes og følges op.

Flere fagpersoner mente, at forebyggelse af partnerdrab hænger uløseligt sammen med det bredere arbejde mod vold i nære relationer. I sager med komplekse problemstillinger – fx psykisk sygdom eller drab på ældre ægtefæller – har der ofte været begrænset kontakt til fx politiet og voldsorganisationerne forud for hændelsen. Her kan tidlig opmærksomhed på tegn på psykisk sygdom, mistriivsel eller alvorlig belastning hos familie, sundhedspersonale og andre fagprofessionelle være afgørende.

På tværs af fokusgrupperne fremhævede flere, at der var behov for et stærkt socialfagligt arbejde og et tæt tværfagligt samarbejde, hvor bekymringer tages alvorligt, og hvor relevante indsatser iværksættes i tide.

Samlet peger interviewene på, at effektiv forebyggelse af partnerdrab forudsætter systematisk risikovurdering, systematisk brug af ny viden samt klare rammer for samarbejde og opfølgning på tværs af myndigheder.

Dokumentation

Litteratur

- Alisic, E., Groot, A., Snetselaar, H., Stroeken, T., & Van De Putte, E. (2017). Children bereaved by fatal intimate partner violence: A population-based study into demographics, family characteristics and homicide exposure. *PLoS ONE*, *12*(10), 1–13.
- Anklagemyndigheden. (2016). *Samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser*. Anklagemyndigheden.
- Baianstovu, R., Lundqvist, M., & Håkansson, S. Y. (2025). *Honour, Violence and Gender: An international research review*. Swedish Secretariat for Gender Research.
- Baianstovu, R., & Strid, S. (2024). Complexities facing social work: Honor-based violence as lived reality and stereotype. *Journal of Social Work*, *4*(24), 552–570.
- Bates, L. (2021). Honor-based abuse in England and Wales: Who does what to whom? *Violence Against Women*, *27*(10), 1774–1795.
- Bengtsson, T. T., & Mølholt, A.-K. (2020). Anonymisering i kvalitative undersøgelser. In K. E. Petersen & L. Ladefoged (Eds.), *Forskning med børn og unge: Etik og etiske dilemmaer* (pp. 193–210). Hans Reitzels Forlag.
- Berger, N. P., Olsen, L., Schmidt, A., Jepsen, H., & Andersen, H. L. (2020). *Ny model for modtagelse af indsatte i danske fængsler – Procesevaluering af implementeringen*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Black, D. (1983). Crime as social control. *Sociological Review*, *48*(1), 34–45.
- Boxall, H., Doherty, L., Lawler, S., Franks, C., & Bricknell, S. (2022). *The “Pathways to intimate partner homicide” project: Key stages and events in male-perpetrated intimate partner homicide in Australia*. Australia’s National Research Organisation for Women’s Safety Limited (ANROWS).
- Brantingham, P. J., & Faust, F. L. (1976). A conceptual model of crime prevention. *Crime & Delinquency*, *22*(3), 284–296.
- Bredal, A. (2014). Ordinary v. other violence? Conceptualising honour-based violence in Scandinavian public policies. In A. K. Gill, C. Strange, & K. Roberts (Eds.), *“Honour” Killing and Violence - Theory, Policy and Practice* (pp. 135–155). Palgrave Macmillan.

- Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, *7*, 513–531.
- Caman, S., Howner, K., Kristiansson, M., & Sturup, J. (2017). Differentiating intimate partner homicide from other homicide: A Swedish population-based study of perpetrator, victim, and incident characteristics. *Psychology of Violence*, *7*(2), 306–315.
- Campbell, J. C., Glass, N., Sharps, P. W., Laughon, K., & Bloom, T. (2007). Intimate partner homicide: Review and implications of research and policy. *Trauma, Violence, & Abuse*, *8*(3), 246–269.
- Campbell, J. C., Webster, D., Koziol-McLain, J., Block, C., Campbell, D., Curry, M. A., Gary, F., Glass, N., McFarlane, J., Sachs, C., Sharps, P., Ulrich, Y., Wilt, S. A., Manganello, J., Xu, X., Schollenberger, J., Frye, V., & Laughon, K. (2003). Risk factors for femicide in abusive relationships: Results from a multisite case control study. *American Journal of Public Health*, *93*(7), 1089–1097.
- Campbell, J. C., Webster, D. W., & Glass, N. (2009). The danger assessment: Validation of a lethality risk assessment instrument for intimate partner femicide. *Journal of Interpersonal Violence*, *24*(4), 653–674.
- CDC. (2002). *The Social-Ecological Model: A Framework for Violence Prevention*. National Center for Injury Prevention and Control (DHHS/CDC), Division of Violence Prevention.
- Center for Dokumentation og Indsats mod Ekstremisme. (2025a). *Hvem gør hvad i Danmark?* <https://stopekstremisme.dk/forebyggelsesindsats-1/hvem-gor-hvad-i-danmark>
- Center for Dokumentation og Indsats mod Ekstremisme. (2025b). *Samarbejdsmodel for infohuse og vejledning om udveksling af personoplysninger*. <https://stopekstremisme.dk/tilbud-og-vaerktojer/samarbejdsmodel-for-infohuse-og-vejledning-om-udveksling-af-personoplysninger>
- Cesur, R., & Sabia, J. J. (2016). When war comes home: The effect of combat service on domestic violence. *Review of Economics and Statistics*, *98*(2), 209–225.
- Cetin, I. (2015). Defining recent femicide in modern Turkey: Revolt killing. *Journal of International Women's Studies*, *16*(2), 346–360.
- Charsley, K., & Liversage, A. (2015). Silenced husbands: Muslim marriage migration and masculinity. *Men and Masculinities*, *18*(4), 489–508.

- Chatzinikolaou, F., Vavoulidis, E., Tsiapla, T., Margioulas-Siarkou, C., Dinas, K., & Petousis, S. (2025). Overkill in forensic medicine: A systematic review. *Acta Psychologica*, 259, 1–14.
- Christie, N. (1986). The ideal victim. In E. Fattah (Ed.), *From Crime Policy to Victim Policy: Reorienting the Justice System* (pp. 17–30). Palgrave Macmillan.
- Danmarks Fængsler. (2017). *Kriminalforsorgen afprøver GPS-fodlænker*. <https://danmarksfaengsler.dk/om-os/nyt-og-presse/nyheder/kriminalforsorgen-afproever-gps-fodlaenker>
- Danmarks Fængsler. (2024). *Kriminalforsorgen målretter indsats mod partnerdrab og partnervold*. <https://danmarksfaengsler.dk/om-os/nyt-og-presse/nyheder/kriminalforsorgen-maalretter-indsats-mod-partnerdrab-og-partnervold>
- Danmarks Statistik. (2022). *Fakta om arbejdsmarked*. <https://www.dst.dk/da/Statistik/udgivelser/bagtal/2022-06-24-fakta-arbejdsmarked>
- Danner. (2022). *Voldsfaglig rådgivning uden for krisecentrene hjælper en ny gruppe kvinder*. <https://danner.dk/voldsfaglig-radgivning-uden-for-krisecentrene-hjaelper-en-ny-gruppe-kvinder>
- Danner. (2025). *Tidslinje: Den omvendte fodlænke i Danmark*. <https://danner.dk/fodlaenke/tidslinje-den-omvendte-fodlaenke-i-danmark>
- Danneskiold-Samsøe, S., & Kjær, S. (2024). Partnervold og æreskultur. In T. Baumach, L. K. Minke, & T. Søberg (Eds.), *Partnerdrab og partnervold: Samfundets blinde vinkel* (pp. 341–364). Djøf Forlag.
- Dansk Stalking Center. (2021). *Tilbageblik: Det skete i 2021*. <https://danskstalking-center.dk/aaret-der-gik-2021>
- Del Real, D. (2019). Toxic ties: The reproduction of legal violence within mixed-status intimate partners, relatives, and friends. *International Migration Review*, 53(2), 548–570.
- Det Kriminalpræventive Råd. (2012). *SSP - en guide til samarbejdet*. Det Kriminalpræventive Råd.
- Det Kriminalpræventive Råd. (2024). *Lev Uden Vold og Politiet vinder Den Kriminalpræventive Pris 2024*. <https://dkr.dk/nyheder/2024/nov/lev-uden-vold-og-politiet-vinder-den-kriminalpraeventive-pris-2024>

- Digitaliserings- og Ligestillingsministeriet. (2023). *Handlingsplan mod partnervold og partnerdrab 2023-2026*. Digitaliserings- og Ligestillingsministeriet.
- Dixon, L., Hamilton-Giachritsis, C., & Browne, K. (2008). Classifying partner femicide. *Journal of Interpersonal Violence, 23*(1), 74–93.
- Dobash, R. E., & Dobash, R. P. (2015). *When Men Murder Women*. Oxford University Press.
- Dobash, R. E., Dobash, R. P., & Cavanagh, K. (2009). "Out of the Blue" men who murder an intimate partner. *Feminist Criminology, 4*(3), 194–225.
- Dobash, R. E., Dobash, R. P., Cavanagh, K., & Lewis, R. (2004). Not an ordinary killer—Just an ordinary guy: When men murder an intimate woman partner. *Violence Against Women, 10*(6), 577–605.
- Dullum, J. (2020). «Omvendt voldsalarm» En evaluering av kontaktforbud med elektronisk kontroll (straffeloven § 57) i saker om vold i nære relasjoner. Velferdsforskningsinstituttet NOVA.
- ECOSOC. (2013). *Vienna declaration on femicide (E/CN.15/2013/NGO/1)*. United Nations Economic and Social Council.
- Edelstein, A. (2013). Culture transition, acculturation and intimate partner homicide. *SpringerPlus, 2*(1), 1–12.
- EIGE. (2021). *Defining and identifying femicide: a literature review*. The European Institute for Gender Equality (EIGE).
- EIGE. (2022). *Måling af kvindedrab i Danmark*. Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE).
- Elisha, E., Idisis, Y., Timor, U., & Addad, M. (2010). Typology of intimate partner homicide: Personal, interpersonal, and environmental characteristics of men who murdered their female intimate partner. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 54*(4), 494–516.
- Eriksson, L., & Mazerolle, P. (2013). A general strain theory of intimate partner homicide. *Aggression and Violent Behavior, 18*(5), 462–470.
- Ermers, R. (2018). *Honor Related Violence: A New Social Psychological Perspective*. Routledge.

- Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D., & Williamson, D. F. (1998). Adverse childhood experiences and health outcomes in adults: The Ace study. *Journal of Family and Consumer Sciences*, 90(3), 31.
- Fläder, T., Mellgren, C., & Ivert, A. K. (2025). Implementing focused deterrence for intimate partner violence: The SRFV project in Malmö. *Nordic Journal of Studies in Policing*, 12(2), 1–21.
- Frederikssund Kommune. (2016). *Retningslinje: Vold, trusler og chikane*. Frederikssund Kommune.
- Garcia-Vergara, E., Almeda, N., Martin Rios, B., Becerra-Alonso, D., & Fernandez-Navarro, F. (2022). A comprehensive analysis of factors associated with intimate partner femicide: a systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(12), 7336.
- Gateshead Community Safety Board. (2018). *Domestic homicide review. Miss Alice Ruggles. Final overview report*. Gateshead Community Safety Board.
- Graham, L. M., Macy, R. J., Rizo, C. F., & Martin, S. L. (2022). Explanatory theories of intimate partner homicide perpetration: A systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 23(2), 408–427.
- GREVIO. (2024). *First thematic evaluation report. Building trust by delivering support, protection and justice: Denmark*. GREVIO - Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence.
- Hansen, S. B., & Okholm, M. M. (2024). *Drab i Danmark 2017-2021*. Justitsministeriet.
- Harden, J., Du, J., Spencer, C. M., & Stith, S. M. (2019). Examining attempted and completed intimate partner homicide: A qualitative synthesis. *Violence and Victims*, 34(6), 869–888.
- Hasager, L. (2024). Does granting refugee status to family-reunified women improve their integration? *Journal of Public Economics*, 234, 1–11.
- Hasan, M. (2002). The politics of honor: Patriarchy, the state and the murder of women in the name of family honor. *Journal of Israeli History*, 21(1–2), 1–37.
- Helseth, H., & Bjørnholt, M. (2023). Ordinær møter ekstraordinær: Voldsutsattes forståelser, mestringsstrategier og frigjøring fra voldelige partnere. *Tidsskrift for Samfunnsforskning*, 64(3), 187–205.

- Holst, J., & Rask, H. N. (2024). *Partnerskab Mod Vold: Erfaringsopsamling 2024*. Lev Uden Vold.
- Home Office. (2022). *Tackling Domestic Abuse Plan - Command paper 639 (accessible)*. <https://www.gov.uk/government/publications/tackling-domestic-abuse-plan/tackling-domestic-abuse-plan-command-paper-639-accessible-version>
- Home Office. (2024). *Key findings from analysis of domestic homicide reviews: October 2019 to September 2020 (accessible)*. <https://www.gov.uk/government/publications/key-findings-from-analysis-of-domestic-homicide-reviews/key-findings-from-analysis-of-domestic-homicide-reviews>
- Johnson, M. P. (2006). Conflict and control: Gender symmetry and asymmetry in domestic violence. *Violence Against Women, 12*(11), 1003–1018.
- Johnson, M. P., Leone, J. M., & Xu, Y. (2014). Intimate terrorism and situational couple violence in general surveys: Ex-spouses required. *Violence Against Women, 20*(2), 186–207.
- Jones, C., Bracewell, K., Clegg, A., Stanley, N., & Chantler, K. (2024). Domestic homicide review committees' recommendations and impacts: A systematic review. *Homicide Studies, 28*(1), 78–98.
- Justitsministeriet. (2020a). *Ny og fælles ramme for SSP-samarbejdet*. <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/ny-og-faelles-ramme-for-ssp-samarbejdet>
- Justitsministeriet. (2020b). *Vejledning om udveksling af personoplysninger som led i indsatsen mod radikalisering og ekstremisme. Med særligt fokus på infohusene*. Justitsministeriet.
- Justitsministeriet. (2025a). *CIR1H nr 10075 af 01/04/2025. Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Psykisk afvigende kriminelle*. <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2025/10075>
- Justitsministeriet. (2025b). *Den første omvendte fodlænke er nu taget i brug i Danmark*. <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/den-foerste-omvendte-fodlaenke-er-nu-taget-i-brug-i-danmark>
- Justitsministeriet. (2025c). *Kortlægning af retspsykiatrien. Sagsnr.: 2022-0039-0657*. Justitsministeriet.

- Justitsministeriet. (2025d). *Partierne bag straffereformen afsætter stort millionbeløb til at styrke indsatsen over for bl.a. partnervold og partnerdrab*.
<https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/partierne-bag-straffereformen-afsætter-stort-millionbeløb-til-at-styrke-indsatsen-over-for-bl-a-partnervold-og-partnerdrab>
- Kent and Medway Violence Reduction Unit. (2024). *Focused Deterrence What is it?*
<https://kentandmedwayvru.co.uk/project/focused-deterrence>
- Keskinen, S. (2009). 'Honour'-related violence and Nordic nation-building. In S. Keskinen, S. Tuori, S. Irni, & D. Mulinari (Eds.), *Complying with Colonialism: Gender, Race and Ethnicity in the Nordic Region* (pp. 257–272). Routledge.
- Kim, B., & Merlo, A. V. (2023). Domestic homicide: A synthesis of systematic review evidence. *Trauma, Violence, and Abuse, 24*(2), 776–793.
- Kivisto, A. J. (2015). Male perpetrators of intimate partner homicide: A review and proposed typology. *Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law Online, 43*(3), 300–312.
- Københavns Kommune. (2022). *Sikker By Strategi 2022-2025*. Københavns Kommune.
- Korteweg, A., & Yurdakul, G. (2009). Islam, gender, and immigrant integration: Boundary drawing in discourses on honour killing in the Netherlands and Germany. *Ethnic and Racial Studies, 32*(2), 218–238.
- Koureta, A., Gaganakis, M., Georgiadou, E., Bozikas, V. P., & Agorastos, A. (2025). Heterosexual intimate partner femicide: A narrative review of victim and perpetrator characteristics. *Brain Sciences, 15*(6), 1–23.
- Kriminalforsorgen, & Justitsministeriet. (2024). *Mål- og Resultatplan for kriminalforsorgen 2024*. Kriminalforsorgen og Justitsministeriet.
- Kripos. (2025). *Æresdrap i Norge 2000 - 2022: Strategisk etterretningsrapport fra Kripos*. Kripos.
- Leth, P. M. (2009). Intimate partner homicide. *Forensic Science, Medicine, and Pathology, 5*(3), 199–203.
- Lev Uden Vold. (2025). *Projekter og partnerskaber*. <https://levudenvold.dk/om-lev-uden-vold/projekter-og-partnerskaber>

- Liem, M. (2010). Homicide followed by suicide: A review. *Aggression and Violent Behavior, 15*(3), 153–161.
- Liem, M. (2019). *European Homicide Monitor: Coding Manual*. Universiteit Leiden.
- Liem, M., Aarten, P., Granath, S., Kivivuori, J., Langlade, A., Larchet, K., Markwalder, N., Suonpää, K., Thomsen, A., & Walser, S. (2024). Patterns of female homicide victimization in Western Europe. *International Criminology, 4*(2), 177–190.
- Liem, M., & Koenraadt, F. (2018). *Domestic Homicide: Patterns and Dynamics*. Routledge.
- Liem, M., & Roberts, D. W. (2009). Intimate partner homicide by presence or absence of a self-destructive act. *Homicide Studies, 13*(4), 339–354.
- Liversage, A. (2022a). Experiencing 'nikah captivity' in the West: Gendered conflicts over ending Muslim marriages. *Journal of Muslims in Europe, 11*(1), 215–239.
- Liversage, A. (2022b). Having the lower hand—Investigating interaction in the life course narratives of immigrant women exposed to partner abuse. *Journal of Interpersonal Violence, 37*(15–16), 13203–13225.
- Liversage, A. (2025a). The Danish “paradigm shift”—Consequences for female refugees and marriage migrants. In J. Schwörer (Ed.), *New Danish Paradigms on Asylum and Integration. Effects and Challenges* (pp. 28–40). Friedrich-Ebert-Stiftung.
- Liversage, A. (2025b). Transnational barriers to national support - how power dynamics distance abused ethnic minority women from access to formal help. *European Journal of Social Work, 28*(5), 1027–1038.
- Liversage, A., & Petersen, J. (2020). *Etniske minoritetskvinder og skilsmisse – med fokus på muslimske praksisser*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Lokalpolitiet i Faxe Kommune. (2024). *DIAlogen. December 2024*. Lokalpolitiet i Faxe Kommune.
- MÆRK. (2024). *I dag åbner Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (MÆRK): Det skal sikre en samlet og styrket indsats*. <https://nc-maerk.dk/nyheder/2024/i-dag-aabner-maerk>
- Malt, U. (2026). *Antisocial personlighedsforstyrrelse*. https://lex.dk/antisocial_personlighedsforstyrrelse

- Matias, A., Gonçalves, M., Soeiro, C., & Matos, M. (2020). Intimate partner homicide: A meta-analysis of risk factors. *Aggression and Violent Behavior, 50*, 101358.
- Minke, L. K., & Keller, K. A. (2024). Forebyggelse af partnervold og partnerdrab. In T. Baumbach, L. K. Minke, & T. Søberg (Eds.), *Partnerdrab og partnervold: Samfundets blinde vinkel*. Djøf Forlag.
- Mojab, S., & Hassanpour, A. (2003). The politics and culture of "honour killing": The murder of Fadime Sahindal. *Atlantis: Critical Studies in Gender, Culture & Social Justice, 9*(2), 56–70.
- Monckton Smith, J. (2020). Intimate partner femicide: Using Foucauldian analysis to track an eight stage progression to homicide. *Violence against Women, 26*(11), 1267–1285.
- Montgomery, E., Just-Østergaard, E., & Jervelund, S. S. (2018). Transmitting trauma: a systematic review of the risk of child abuse perpetrated by parents exposed to traumatic events. *International Journal of Public Health, 64*(2), 241–251.
- Morgan, A., Boxall, H., Dowling, C., & Brown, R. (2020). Policing repeat domestic violence: Would focused deterrence work in Australia? *Trends and Issues in Crime and Criminal Justice, (593)*, 1–20.
- Moxnes, K. (1985). Hans og hennes skilsmisse. *Tidsskrift for Samfunnsforskning, 26*, 419–436.
- Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme. (2020). *Samarbejdsmodel for infohuse*. Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, PET og Rigspolitiet.
- NNEDV. (2020). *Key Considerations: Use of the Danger Assessment by Domestic Violence Programs in the Housing Advocacy Context*. National Network to End Domestic Violence.
- NOU. (2020). *Varslede drap? Partnerdrapsutvalgets utredning*. Norges offentlige utredninger.
- Okholm, M. M. (2020). *Typer af drab i Danmark*. Justitsministeriet.
- Ottosen, M. H. (2022). *Drab i familien: Når børn bliver ofre*. Djøf Forlag.
- Ottosen, M. H., Frederiksen, S., & Henze-Pedersen, S. (2020). *Psykisk vold mod børn i hjemmet: Et vidensgrundlag*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

- Ottosen, M. H., Liversage, A., & Olsen, R. F. (2014). *Skilsmissebørn med etnisk minoritetsbaggrund*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Ottosen, M. H., Østergaard, S. V., Bom, L. H., & Poulsen, J. B. (2022). *Danskeres kendskab til partnervold*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Prat, S., Rérolle, C., & Saint-Martin, P. (2013). Suicide pacts: six cases and literature review. *Journal of Forensic Sciences*, 58(4), 1092–1098.
- Rasmussen, N. (2022). Partnerdrab blandt par uden mindreårige fællesbørn. In M. H. Ottosen (Ed.), *Drab i familien: Når børn bliver ofre*. Djøf Forlag.
- Rasmussen, N., Nørregård-Nielsen, E., & Westermann-Brændgaard, N. (2016). *Forebyggelse af drab og dødelig vold i nære relationer. Samlet version*. Rådgivende sociologer.
- Region Hovedstadens Psykiatri. (2024). PSP. <https://www.psykiatri-regionh.dk/fag-folk/tvaersektorielt-samarbejde/psp>
- Regjeringen. (2024). *Mehl oppretter partnerdrapskommisjon*. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/mehl-oppretter-partnerdrapskommisjon/id3052577>
- Rigspolitiet, Det Kriminalpræventive Råd, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Danske Regioner, & KL. (2019). *PSP: Et tværsektorielt samarbejde mellem politi, sociale myndigheder og psykiatri - inspiration til organiseringen*. Rigspolitiet, Det Kriminalpræventive Råd, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Danske Regioner og KL.
- Risk Management Authority. (2019). *Spousal Assault Risk Assessment Guide Version 3 (SARAV3)*. Risk Management Authority.
- Ritzau, & Fischer, L. (2019). *Tiltalt for drab: Sendte fotos af døende ekskone*. <https://www.tv2ostjylland.dk/aarhus/tiltalt-drab-sendte-fotos-af-doende-eks-kone>
- Roberts, A. L., McLaughlin, K. A., Conron, K. J., & Koenen, K. C. (2011). Adulthood stressors, history of childhood adversity, and risk of perpetration of intimate partner violence. *American Journal of Preventive Medicine*, 40(2), 128–138.
- Robinson, A. L., & Clancy, A. (2016). *All-Wales Implementation Testing of the Priority Perpetrator Identification Tool (PPIT) for Domestic Abuse*. Cardiff University.

- Rye, S., & Angel, C. (2019). Intimate partner homicide in Denmark 2007–2017: Tracking potential predictors of fatal violence. *Cambridge Journal of Evidence-Based Policing*, 3(1), 37–53.
- Salari, S. (2007). Patterns of intimate partner homicide suicide in later life: Strategies for prevention. *Clinical Interventions in Aging*, 2(3), 441–452.
- Salari, S., & Sillito, C. L. (2016). Intimate partner homicide–suicide: Perpetrator primary intent across young, middle, and elder adult age categories. *Aggression and Violent Behavior*, 26, 26–34.
- Sechrist, S. M., & Weil, J. D. (2018). Assessing the impact of a focused deterrence strategy to combat intimate partner domestic violence. *Violence Against Women*, 24(3), 243–265.
- Sheehan, B. E., Murphy, S. B., Moynihan, M. M., Dudley-Fennessey, E., & Stapleton, J. G. (2015). Intimate partner homicide: New insights for understanding lethality and risks. *Violence against Women*, 21(2), 269–288.
- Simanovic, T., McFarlane, P., Brennan, I., Graham, W., & Sutherland, A. (2024). Focused deterrence: A protocol for a realist multisite randomised controlled trial for evaluating a violence prevention intervention in the UK. *PLoS ONE*, 19(3), 1–15.
- Sjællandske Nyheder. (2024). *Kommune i partnerskab om bekæmpelse af partner vold*. <https://www.sn.dk/art1426001/frederikssund-kommune/kommune-i-partnerskab-om-bekaempelse-af-partnervold>
- Slot, L. V., Thomsen, T. B., Laursen, S., & Hansen, T. O. (2023). *Udenlandske kvinder fastholdt i voldelige ægteskaber: Når høje krav til dokumentation af vold får utilsigtede konsekvenser*. Institut for Menneskerettigheder.
- Social- og Boligstyrelsen. (2023a). *Sig det til nogen (SDTN)*. <https://www.social.dk/tvaergaaende/sociale-indsatser/sig-det-til-nogen-sdtn>
- Social- og Boligstyrelsen. (2023b). *Spousal Assault Risk Assessment Version 3 (SARA-V3)*. <https://www.social.dk/tvaergaaende/sociale-indsatser/spousal-assault-risk-assessment-version-3-sara-v3>
- Social- og Boligstyrelsen. (2025). *Støtte til børn efter partnerdrab i familien: En guide til kommuner. Version 2*. Social- og Boligstyrelsen.
- SocialRespons. (2019). *Projekt Stop Stalking: Slutevaluering 2019*. SocialRespons.

- Socialstyrelsen. (2019). *Voldsudsatte familier: Registeranalyse af Dialog mod Volds behandlingstilbud marts 2020*. Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2022). *Anbefalinger til en kommunal indsats mod vold i nære relationer*. Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2026). *Vuxna personer som utsatts för dödligt våld eller försök till dödligt våld av närstående: Skade- och dödfallsutredningar 2024-2025*. Socialstyrelsen.
- Spencer, C. M., & Stith, S. M. (2020). Risk factors for male perpetration and female victimization of intimate partner homicide: A meta-analysis. *Trauma, Violence, & Abuse, 21*(3), 527–540.
- Stöckl, H., Devries, K., Rotstein, A., Abrahams, N., Campbell, J., Watts, C., & Moreno, C. G. (2013). The global prevalence of intimate partner homicide: a systematic review. *The Lancet, 382*(9895), 859–865.
- Strand, F. (2022). Æresdrabet på Ghazala Khan. *Dansk Politi, 42–44*.
- Strid, S., Baianstovu, R. í, & Enelo, J.-M. (2021). Inequalities, isolation, and intersectionality: A quantitative study of honour-based violence among girls and boys in metropolitan Sweden. *Women's Studies International Forum, 88*, 1–9.
- The Alberta Council of Women's Shelters. (2012). *Walking the Path Together Tools: Danger Assessment*. The Alberta Council of Women's Shelters.
- Thomsen, A. H., Leth, P. M., Hougen, H. P., & Villesen, P. (2023). Intimate partner homicides in Denmark 1992–2016. *Forensic Science International: Synergy, 6*, 100337.
- Thomsen, A. H., Leth, P. M., Hougen, H. P., Villesen, P., & Brink, O. (2019). Homicide in Denmark 1992–2016. *Forensic Science International: Synergy, 1*, 275–282.
- Timshel, I., Montgomery, E., & Dalgaard, N. T. (2017). A systematic review of risk and protective factors associated with family related violence in refugee families. *Child Abuse & Neglect, 70*, 315–330.
- Trood, M. D., Spivak, B. L., Ogloff, J. R. P., & McEwan, T. E. (2026). The limits of predicting near lethal and lethal family and intimate partner violence. *Journal of Family Violence, 1–16*.

- TV2 Kosmopol. (2026). *Ny kommunal indsats vil tilbyde hjælp til voldsudøvere*. <https://www.tv2kosmopol.dk/koebenhavn/ny-kommunal-indsats-vil-tilbyde-hjaelp-til-voldsudoevere>
- UNODC, & UN Women. (2024). *Femicides in 2023: Global estimates of intimate partner/family member femicides*. United Nations.
- Vatnar, S. K. B. (2015). *Partnerdrap i Norge 1990-2012: En mixed methods studie av risikofaktorer for partnerdrap*. OUS, Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri for Helseregion Sør-Øst.
- Vatnar, S. K. B., Friestad, C., & Bjørkly, S. (2018). Differences in intimate partner homicides perpetrated by men and women: evidence from a Norwegian National 22-year cohort. *Psychology, Crime & Law, 24*(8), 790–805.
- Vatnar, S. K. B., Friestad, C., & Bjørkly, S. (2019). The influence of substance use on intimate partner homicide: Evidence from a Norwegian national 22-year cohort. *International Journal of Forensic Mental Health, 18*(2), 99–110.
- Vatnar, S. K. B., Friestad, C., & Bjørkly, S. (2021). A comparison of intimate partner homicide with intimate partner homicide-suicide: Evidence from a Norwegian national 22-year cohort. *Journal of Interpersonal Violence, 36*(17–18), 8231–8256.
- Visionsudvalget. (2005). *Fremtidens politi*. Justitsministeriet.
- Weih, N., Johansen, K. B. H., & Oldrup, H. (2019). *Risikovurdering af vold i nære relationer: Et inspirationshæfte til fagpersoner*. Lev Uden Vold.
- Wilson, M., & Daly, M. (1993). Spousal homicide risk and estrangement. *Violence and Victims, 8*(1), 3–16.
- WomanACT. (2020). *Issue Brief: Information Sharing and Intimate Partner Violence in Canada*. WomanACT – Woman Abuse Council of Toronto.
- Youth Endowment Fund. (2026). *Focused deterrence*. <https://youthendowmentfund.org.uk/toolkit/focused-deterrence>

Bilag 1

Bilagstabel 1.1 Skematisk oversigt over karakteristika og risikofaktorer for partnerdrab, baseret på fem reviews

Forfatter (år)	Målgruppe for partnerdrab	Omfang	Sammenligningsgruppe	Sociodemografiske karakteristika (hovedfund)	Risikofaktorer (hovedfund)
Campbell et al. (2007) (review)	Såvel mandlige som kvindelige ofre, men fokuserer især på kvindelige ofre. Inkluderer også drab-selv mord.	35 væsentlige enkeltstudier fra de foregående 10-30 år fra især USA, Canada, Storbritannien og Australien.	Forskellige sammenligningsgrupper, herunder kvinder udsat for ikke-dødelig vold (kontrolgrupper), andre typer drabsofre og sammenligninger mellem mænd og kvinder.	GP'er er ofte unge, fattige, tilhører etniske minoriteter og har en historik med stofmisbrug. Arbejdsløshed er den vigtigste demografiske risikofaktor frem for race, når der kontrolleres for økonomiske faktorer. Ofre: Øget risiko, hvis født i udlandet eller har mindreårige børn fra tidligere forhold.	Den vigtigste faktor er tidligere partnervold. Andre centrale faktorer inkluderer GP's adgang til skydevåben, samlivsbrud, dødstrusler, ikke-dødelig strangulering, tvungen sex samt et stedbarn i hjemmet.
Spencer & Stith (2020) (Metaanalyse)	Mandlige gerningsmænd hhv. kvindelige ofre.	17 unikke studier med 148 effektstørrelser fra 1980 til 2017, der kommer fra USA, Canada, Portugal, Spanien og Storbritannien.	Udelukkende grupper, der har oplevet partnervold for at identificere, hvad der adskiller dødelig vold fra ikke-dødelig vold.	GP'er: ung alder, lav uddannelse og arbejdsløshed (eller manglende beskæftigelse) er centrale træk. Ofre: Især lav uddannelse og børn fra tidligere forhold er væsentlige faktorer.	Stærkeste risikofaktor er GP's direkte adgang til skydevåben. Andre vigtige faktorer er tidligere strangulering, våbentrusler, tvungen sex, kontroladfærd og jalousi.
Matias et al. (2020) (Metaanalyse)	Både mandlige, kvindelige og blandede stikprøver i såvel heteroseksuelle som homoseksuelle forhold. Flertallet (to tredjedele) fokuserer dog specifikt på drab på kvinder	28 empiriske artikler fra perioden 1998-2018. Halvdelen af studierne er fra USA, næsten halvdelen er fra Europa, og enkelte er fra Mexico og Sydafrika.	Udøvere af ikke-dødelig vold, GP'er til andre typer drab og sager om partnerdrab efterfulgt af selvmord.	Ofre og GP'er tilhører oftere etniske minoriteter og er lavt uddannede. I forhold til andre drabsmænd er de oftere gift, i arbejde og bedre uddannede.	Stærkeste prædiktor er en forudgående parforholdshistorik med voldsdynamikker. Specifikke faktorer inkluderer trusler med våben (øger risikoen 18,5 gange), enhver anden form for trusler,

Forfatter (år)	Målgruppe for partnerdrab	Omfang	Sammenligningsgruppe	Sociodemografiske karakteristika (hovedfund)	Risikofaktorer (hovedfund)
					herunder om drab, strangulering, stalking og kontrollerende adfærd, overgreb under graviditet og fysisk vold.
Garcia-Vergara et al. (2022) (systematisk review)	Kvindelige ofre i heteroseksuelle forhold dræbt af nuværende eller tidligere mandlige partnere.	24 empiriske studier uden tidsmæssig begrænsning fra lande som USA, Storbritannien, Portugal, Spanien, Norge, Sverige, Finland, Brasilien og Canada	Flere grupper: Mænd, der udøver mindre alvorlig vold, mænd, der er dømt for andre typer drab, samt kvindelige ofre for ikke-dødelig partnervold	GP'er: ofte lavt uddannelsesniveau, lav socioøkonomisk status samt arbejdsløshed. Immigrationsstatus er en væsentlig faktor, ofte pga. medfølgende stressfaktorer. Ofre: ofte yngre end gerningsmanden og lever socialt isoleret.	Eskalerende vold (fysisk, seksuel og psykisk), separation (eller ønske herom), sygelig jalousi, selvmordstanker og/eller psykisk sygdom hos GP og adgang til våben (især skydevåben).
Kim & Merlo (2023) ("Umbrella review": (syntese af systematiske reviews)	Inkluderer ikke kun partnerdrab, men også reviews om filicide og familicide.	25 systematiske reviews (publiceret 2010-2020), hvor de bagvedliggende studier især dækker USA og Vesteuropa.	Varierende sammenligningsgrupper, men inkluderer typisk partnerdrabsgerningsmænd vs. partnervoldsgerningsmænd og partnerdrabsmænd vs. gerningsmænd til andre drabs typer.	GP'er: har ofte etnisk minoritetsstatus, arbejdsløshed og lav uddannelse. Ofre: oftere udlændinge/immigranter eller tilhører minoritetsgrupper.	Reviewet bekræfter, at adgang til våben, historik med fysisk vold, separation, kontroladfærd og børn fra tidligere forhold er de mest konsistente risikofaktorer på tværs af litteraturen.

Note: GP = gerningsperson.

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

Bilagstabel 1.2 Eksisterende forebyggelsesindsatser og initiativer mod partnervold (og partnerdrab)

Forebyggelsesindsatser – og initiativer	Indhold	Koordinering på tværs af myndigheder/ Tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde	Lokalt, nationalt, internationalt indsats/initiativ
Enhed for Kriminalpræventive Indsatser i Københavns Kommunes (EKI)	EKI tilbyder hjælp til voldsudøvere og personer uden børn under 18 år, der har begået alvorlig personfarlig kriminalitet. Indsatsen indeholder et terapeutisk forløb, hvor der konkret arbejdes med vredeshåndtering og adfærd. Indsatsen er desuden en helhedsorienteret, socialfaglig indsats, som opererer inden for servicelovens rammer (TV2 Kosmopol, 2026).	EKI samarbejder med Opsporings- og Forebyggelsessektionen (OFS) under Københavns Politi, som opsporer sager om vold i nære relationer. OFS underrettes ved anmeldelser, fx om uro i hjemmet. Sagerne screenes og risikovurderes og drøftes herefter med EKI på et ugentligt opsporingsmøde. På baggrund heraf afdækker en medarbejder fra EKI, om gerningspersonen (GP) er registreret i andre relevante kommunale systemer. Hvis GP har igangværende sager i andre forvaltninger, fremsendes en bekymringshenvendelse til den pågældende instans. Modtager GP ikke allerede relevant støtte, tilbydes vedkommende et forløb i EKI.	Lokalt forankret indsats under Københavns Kommunes Socialforvaltning. Projektmidlerne kommer fra Københavns Kommunes Sikker By Strategi (2022-2025) (Københavns Kommune, 2022). Strategien skal sikre, at alle dele af Københavns bydele, og i samarbejde med politi og SSP, trækker i samme retning i det kriminalpræventive arbejde og øger trygheden i Københavns Kommune (Københavns Kommune, 2022).
Dialog mod Vold (DMV)	DMV tilbyder ambulante forløb til udøvere af vold i nære relationer og deres voldsudsatte partnere og børn. Tilbuddet tilbyder bl.a. gratis, specialiseret psykologbehandling, der er bygget på evidensbaserede metoder (Socialstyrelsen, 2019).	DMV har en lang række samarbejdspartnere, som kan henvise til et forløb hos DMV. Det kan være politiet eller kommunen, fx via borgere på krisecentre som led i barnets lovs §50-undersøgelser, eller Børnehuset. Derudover kan Danmarks Fængsler henvise klienter, som er dømt for partnervold eller partnerdrab, til DMV (Socialstyrelsen, 2019).	Et landsdækkende behandlingstilbud med afdelinger i København, Aarhus, Odense, Esbjerg og Slagelse (Socialstyrelsen, 2019).
Lev Uden Vold (LUV)	LUV tilbyder gratis, anonym rådgivning døgnet rundt. De hjælper voldsudsatte, voldsudøvende, pårørende og fagpersoner med rådgivning om fysisk, psykisk og seksuel vold. LUV tilbyder også juridisk rådgivning og arbejder for at bryde voldsspiraler (Lev Uden Vold, 2025).	LUV samarbejder bredt med offentlige myndigheder, fonde og civilsamfundsorganisationer for at bekæmpe vold i nære relationer (Lev Uden Vold, 2025).	Et landsdækkende tilbud i Danmark. LUV driver den nationale hotline, som tilbyder anonym, gratis og døgnåben rådgivning til voldsudsatte, voldsudøvere, pårørende og fagpersoner i hele landet (Lev Uden Vold, 2025).
Sig det til nogen (SDTN)	SDTN er et ambulant, gratis rådgivningstilbud til voldsudsatte kvinder og deres pårørende. Formålet er at hjælpe kvinder med at bryde med volden (Social- og Boligstyrelsen, 2023a).	Sig det til nogen er et samarbejde mellem Danner, Ringsted Krisecenter og Randers Krisecenter, og tilbuddet har rådgivere tilknyttet Storkøbenhavn, Randers, Ringsted, Kolding og Holstebro. Rådgiverne har alle en socialfaglig baggrund og erfaring med at rådgive og støtte voldsudsatte kvinder og deres pårørende (Danner, 2022).	SDTN tilbydes flere steder i Danmark. Danner har det overordnede programejerskab for SDTN, men driver det i samarbejde med en række krisecentre rundt om i landet (Social- og Boligstyrelsen, 2023a).

Forebyggelsesindsatser – og initiativer	Indhold	Koordinering på tværs af myndigheder/ Tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde	Lokalt, nationalt, internationalt indsats/initiativ
Partnerskab Mod Vold (PMV)	PMV er en tidlig, opsøgende indsats mod partnervold. I samarbejde med 10 af landets politikredse tilbyder Lev Uden Vold telefonrådgivning til både voldsudsatte og voldsudøvere. Her kan man få anonym vejledning, afklaring og henvisning til relevante tilbud, fx krisecentre. Projektet skaber en tryk og hurtig vej til hjælp, som ellers kan være svær at opsøge (Det Kriminalpræventive Råd, 2024; Holst & Rask, 2024).	PMV fungerer som en formaliseret, tværsektorielt samarbejdsmodel mellem LUV og politikredse, som bygger bro mellem flere led – fra politiet til Lev Uden Vold og herfra til mange af landets voldsfaglige tilbud (Holst & Rask, 2024).	Partnerskabet mellem politiet og Lev Uden Vold tilbydes i flere politikredse i Danmark og implementeres i samarbejde mellem organisationen og politiet. Indsatsen har fokus på tidlig opsøgende rådgivning til både voldsudsatte og voldsudøvere med henblik på at forebygge voldens eskalation og gentagelse.
Specialiserede enheder hos politiet med fokus på Stalking, Vold i nære relationer, Æresrelaterede konflikter og Voldtægt (SVÆV).	SVÆV er en specialenhed bestående af tværfaglige polititeams, som har til formål at opspore sager tidligt og forebygge eskalering — herunder vold, trusler og mønstre, som kan føre til partnerdrab (Lokalpolitiet i Faxe Kommune, 2024).	I alle SVÆV-sager er der fokus på tværfagligt og tværsektorielt samarbejde. Gennem tryghedsopfølgninger vejledes både den forurettede og, når det er relevant, udøveren om relevante hjælpeorganisationer, såsom Lev Uden Vold, Dansk Stalkingcenter, Dialog mod Vold, Center for Voldtægtsofre og RED Center. I komplekse sager samarbejdes tæt med kommunerne for at finde de bedst mulige løsninger (Lokalpolitiet i Faxe Kommune, 2024).	Et landsdækkende indsatsområde i politiet, som er placeret i alle landets 12 politikredse (Lokalpolitiet i Faxe Kommune, 2024).
Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (MÆRK)	MÆRK har ansvaret for den overordnede koordinering og udvikling af indsatser på nationalt niveau. Det er MÆRKs ansvar at opbygge og løbende understøtte et tæt samarbejde med de relevante ministerier og øvrige myndigheder (MÆRK, 2024).	MÆRK har ansvar for at opbygge og løbende understøtte et tæt samarbejde med de relevante ministerier og øvrige myndigheder (MÆRK, 2024).	MÆRK er forankret i Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) under Udlændinge- og Integrationsministeriet (MÆRK, 2024).
Preventing Domestic Violence (Predov)	Predov er Danmarks Fængslers eget behandlingsprogram. Programmet har til formål at forebygge partnervold og partnerdrab og henvender sig til indsatte, der er dømt for at have dræbt eller begået vold mod en partner (Danmarks Fængsler, 2024; GREVIO, 2024; Kriminalforsorgen & Justitsministeriet, 2024).	Danmarks Fængsler har gennem Predov mulighed for at henvise til eksterne samarbejdspartnere såsom Dialog mod Vold ved prøveløsladelse eller ved udgang (Danmarks Fængsler, 2024; Kriminalforsorgen & Justitsministeriet, 2024).	Predov er et landsdækkende tilbud i det danske fængselssystem. Indsatsen er implementeret i hele fængselssystemet i Danmark til indsatte dømt for vold i nære relationer, som ikke har mulighed for at deltage i behandling uden for fængslet (fx hos DMV) (Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence, 2024).
Omvendt fodlænke	En forsøgsordning, der trådte i kraft den 1. juli 2025, og som har til formål at forebygge	De centrale aktører i samarbejdet er først og fremmest Danmarks Fængsler, som er ansvarlig for selve overvågningen	Forsøgsordningen har tidligere været testet i udvalgte politikredse og udvides fra

Forebyggelsesindsatser – og initiativer	Indhold	Koordinering på tværs af myndigheder/ Tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde	Lokalt, nationalt, internationalt indsats/initiativ
	<p>stalking, chikane, partnervold og -drab. Den omvendte fodlænke giver politiet mulighed for at påbyde en person at bære en GPS-fodlænke som supplement til et opholdsforbud. Fodlænken registrerer den kontrollerede persons færden og udløser en alarm, hvis personen nærmer sig en forbudt geografisk zone – fx offerets hjem eller arbejdsplads. Dermed får myndighederne et nyt redskab til at sikre, at opholdsforbud rent faktisk bliver overholdt (Justitsministeriet, 2025b).</p>	<p>(GPS-sporing) af personen med fodlænke og modtagelse af alarmer, hvis forbudte zoner overtrædes. Forsøgsordningen er herudover iværksat i tæt samarbejde med lokale politikredse, herunder Nordsjællands Politi, Københavns Politi og Københavns Vestegns Politi. De vurderer trusselsbilledet og håndterer akutte overtrædelser af opholdsforbuddet (Danmarks Fængsler, 2017).</p>	<p>2025/2026, så den bliver landsdækkende og kan benyttes i alle landets politikredse (Danner, 2025).</p>

Anm.: GP = gerningsperson.

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

Bilagstabel 1.3 Lokale, nationale og internationale tværgående samarbejdsmodeller

Lokale, nationale og internationale samarbejdsmodeller	Indhold	Koordinering på tværs af myndigheder/ Tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde
Retsplejelovens §115, i forhold til deling af oplysninger (RPL §115)	RPL §115 giver mulighed for, at politiet og en række andre myndigheder kan udveksle oplysninger om rent private forhold, når det er nødvendigt af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde, samarbejdet om indsatsen over for socialt udsatte og indsatsen over for personer, der løslades efter at have været frihedsberøvet (Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, 2020). RPL §115 fungerer som en undtagelse til den forvaltningsretlige tavshedspligt (forvaltningslovens § 27). I sager om fare for liv eller vold vil pligten til at afværge fare ofte gå forud for tavshedspligten (Anklagemyndigheden, 2016; Justitsministeriet, 2020b).	Politiet og andre offentlige myndigheder kan udveksle oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold – herunder om enkeltpersoner, der skønnes at være i risiko for at begå kriminelle handlinger med ekstremistisk motiv – efter retsplejelovens §115, når det er nødvendigt af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSP-samarbejdet), samarbejdet om indsatsen over for socialt udsatte (PSP-samarbejdet) og samarbejdet om indsatsen over for personer, der løslades efter at have været frihedsberøvet (KSP-samarbejdet).
Specialiserede enheder hos politiet med fokus på Stalking, Vold i nære relationer Æresrelaterede konflikter og Voldtægt (SVÆV)	SVÆV består af tværfaglige polititeams, som inddrages i sager om Stalking, Vold i nære relationer, Æresrelaterede konflikter og Voldtægt. Disse enheder er oprettet i alle Danmarks 12 politikredse og har til formål at opspore sager tidligt og forebygge eskalering — herunder vold, trusler og mønstre, som kan føre til partnerdrab (Lokalpolitiet i Faxe Kommune, 2024).	I alle SVÆV-sager er der fokus på et tværfagligt og tværsektorielt samarbejde. Gennem tryghedsopfølgninger vejledes både den forurettede og, når det er relevant, udøveren om relevante hjælpeorganisationer, såsom Lev Uden Vold, Dansk Stalkingcenter, Dialog mod Vold, Center for Voldtægtsofre og RED. I komplekse sager samarbejdes tæt med kommunerne for at finde de bedst mulige løsninger (Lokalpolitiet i Faxe Kommune, 2024).
Frederikssundmodellen	Frederikssund Kommune har arbejdet målrettet med en model for at forebygge og bekæmpe partnervold og partnerdrab (Frederikssund Kommune, 2016; Sjællandske Nyheder, 2024).	Frederikssund Kommune har indgået et formaliseret samarbejde med Nordsjællands Politi og Danner om at bekæmpe partnervold. Desuden samarbejder kommunen med foreningen Medusa om frivillig rådgivning og voldsforebyggelse. Indsatsen fokuserer på at opspore volden tidligt for at forhindre eskalering. Kommunen arbejder aktivt med retningslinjer for håndtering af vold, trusler og chikaner, hvilket indgår i forebyggelsesarbejdet (Frederikssund Kommune, 2016; Sjællandske Nyheder, 2024).
Infohusene	Infohusene udgør et tværgående samarbejdsforum/samarbejdsmodel mellem en borgers bopælskommune og den relevante politikreds. Infohusenes opgave er bl.a. at sikre, at borgere i risiko for at begå kriminelle handlinger med ekstremistisk motiv bliver identificeret i tide, så der kan iværksættes forebyggende indsatser eller foranstaltninger (Center for Dokumentation og Indsats mod Ekstremisme, 2025b, 2025a; Justitsministeriet, 2020b).	Et infohus samles i en kommune, når der er bekymring for, om en borger er i risiko for over tid at begå kriminelle handlinger med ekstremistisk motiv. Formålet er at vurdere bekymringen på tværs af kommune, politi og andre relevante myndigheder. De respektive myndigheder iværksætter efterfølgende foranstaltninger og tiltag i eget regi (Center for Dokumentation og Indsats mod Ekstremisme, 2025b, 2025a).

Lokale, nationale og internationale samarbejdsmodeller	Indhold	Koordinering på tværs af myndigheder/ Tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde
Forebyggende samarbejde mellem skolen, socialvæsenet og politiet (SSP-samarbejde)	SSP udgør et samarbejde mellem skole, sociale myndigheder og politi, der har til formål at forebygge kriminalitet blandt børn og unge. Samarbejdet er etableret i langt de fleste danske kommuner, og SSP udgør oftest omdrejningspunktet i det udførende kriminalpræventive arbejde (Det Kriminalpræventive Råd, 2012; Justitsministeriet, 2020a).	Skole, socialforvaltning og politi er de tre centrale aktører i netværket, og samarbejdsfladerne er udvidet betydeligt gennem årene. Jobcentret, Ungdommens Uddannelsesvejledning, det lokale erhvervsliv, idrætsorganisationer, Danmarks Fængsler m.fl. er også blevet en del af netværkets mange aktører. SSP-netværket bidrager på den måde til at kunne handle tværsektorielt og helhedsorienteret i den forebyggende indsats over for børn og unge (Det Kriminalpræventive Råd, 2012; Justitsministeriet, 2020a).
Samarbejde mellem politi, sociale myndigheder og psykiatri (PSP-samarbejde)	Formålet med PSP-samarbejdet er at koordinere indsatsen i forhold til socialt udsatte. PSP-sager vil typisk handle om borgere, som har brug for hjælp, men som hører til flere myndighedsområder, fx patienter i psykiatrien, lovovertredere og/eller brugere i socialektoren. PSP-samarbejdet skal sikre, at disse særligt udsatte borgere får den nødvendige støtte og bedst mulig hjælp til at forbedre deres situation (Region Hovedstadens Psykiatri, 2024).	PSP er et samarbejde mellem politiet, socialforvaltningen i kommunerne og psykiatrien, som er lokalt forankret i de forskellige politikredse i Region Hovedstaden. PSP-samarbejdet inkluderer også Danmarks Fængsler. Der skabes et forum, hvor deltagerne kan koordinere indsatsen over for særligt udsatte og psykisk syge borgere, der er i risiko for at havne i et tomrum mellem forskellige myndigheders ansvarsområder, og at de dermed ikke får den nødvendige støtte (Rigspolitiet et al., 2019).
Focused Deterrence (FD)	FD er en strategisk samarbejdsmodel, der bruger risikovurdering til at målrette indsatsen mod de farligste voldsudøvere. I forbindelse med partnervold analyseres gerningsmændene, hvorefter man i fællesskab (politi og sociale myndigheder) kontakter dem og giver dem en advarsel og tilbud om hjælp (Kent and Medway Violence Reduction Unit, 2024; Youth Endowment Fund, 2026). FD er mest udbredt i USA (Sechrist & Weil, 2018), mens det i Sverige, Australien og England/UK primært er igangsat som pilotprojekter (Flåder et al., 2025; Morgan et al., 2020; Simanovic et al., 2024).	FD kombinerer politiindsats, sociale indsatser (støtte/behandling) og inddragelse af lokalsamfundet for at påvirke de mest voldelige partnere. Målet er at kommunikere klart, at volden skal stoppe, og tilbyde hjælp – kombineret med en tydelig forventning om adfærdændring og konsekvenser ved manglende efterlevelse (Kent and Medway Violence Reduction Unit, 2024; Youth Endowment Fund, 2026).
Multi-Agency Risk Assessment Conference (MARAC-modellen)	MARAC, som er udviklet i Storbritannien, er en tværfaglig risikovurderings- og samarbejdsmodel, der har til formål at forebygge alvorlig partnervold og partnerdrab. Modellen samler relevante aktører omkring personer, som vurderes at tilhøre de 10 pct. med højest risiko for grov vold eller drab, for at sikre målrettet beskyttelse og koordineret indsats (Home Office, 2022). MARAC er sidenhen bl.a. blevet implementeret i Finland, Schweiz og Australien (WomanACT, 2020).	MARAC samler relevante myndigheder og aktører for hurtigt og koordineret at håndtere sager, hvor der er akut risiko for grov vold eller drab i nære relationer. Der afholdes regelmæssige lokale møder, hvor fagpersoner deler viden og planlægger konkrete tiltag for at styrke sikkerheden for ofre og overlevere af vold i nære relationer (Home Office, 2022).

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026.

Bilagstabel 1.4 Udvalgte opsporingsrisikoværktøjer, som anvendes af praksis i Danmark eller andre lande

Opsporings- og risikovurderingsværktøjer	Indhold	Anvendelse
Assessment of Honour Based Violence, Version 2 (PATRIARCH-V2)	PATRIARCH er et evidensbaseret, struktureret vurderingsværktøj, der anvendes i Danmark til at vurdere risikoen for æresrelateret vold og konflikter. Redskabet er til politiet og andre fagpersoner, der arbejder med og skal beskytte risikogrupper (Weih et al., 2019).	Værktøjet indeholder 10 risikofaktorer, bl.a. om der har været brugt fysisk vold mod offeret eller andre i familien, eller om der tidligere har været æresrelateret vold i familien. Værktøjet inkluderer også fem sårbarhedsfaktorer hos offeret, fx om offeret ser ud til at være inkonsekvent i sine handlinger eller har problemer af juridisk, økonomisk eller psykisk art (Socialstyrelsen, 2022; Weih et al., 2019).
Spousal Assault Risk Assessment Version 3 (SARAV3)	SARAV3 er et struktureret, professionelt risikovurderingsværktøj, der bruges til at vurdere risikoen for gentagen vold i nære relationer. Det hjælper fagpersoner i kommuner og på tilbud med at kortlægge risikofaktorer, opstille scenarier og iværksætte håndteringsstrategier for både voldsudsatte og -udøvere (Risk Management Authority, 2019).	SARAV3 anvendes i Danmark som et struktureret, fagligt redskab til at vurdere risikoen for gentagen vold eller drab i nære relationer. Værktøjet er oversat til dansk af Social- og Boligstyrelsen og bruges af fagpersoner til at skabe sikkerhed for voldsudsatte (Social- og Boligstyrelsen, 2023b). SARAV3 indeholder 24 risikofaktorer (fx voldshistorik, misbrug, mental sundhed og stalkingadfærd) samt sårbarhedsfaktorer hos offeret (Risk Management Authority, 2019).
Level of Service/Risk-Need-Responsivity (LS/RNR)	LS/RNR er et evidensbaseret risiko- og behovsvurderingsredskab. Formålet med redskabet er at bidrage til vurdering af den indsatte risikofaktorer for fremtidig kriminel adfærd og derved understøtte en målrettet tilrettelæggelse af indsatsen over for den enkelte (Berger et al., 2020).	Metoden, baseret på RNR-principper, vurderer recidivrisiko (høj/lav) og behov for målrettede indsatser (fx misbrugsbehandling) gennem semi-strukturerede interview. Det er et centralt redskab i afsoningsplanen, der skal reducere kriminalitet efter løsladelse. Selve LS/RNR er udformet som et syv sider langt semistruktureret spørgeskema, der består af en række basisoplysninger samt otte forskellige sektioner, som indeholder spørgsmål eller indhentede oplysninger om den indsatte (Berger et al., 2020).
Stalking Assessment and Management (SAM)	SAM er et struktureret, evidensbaseret risikovurderingsværktøj, der anvendes af fagfolk til at vurdere og håndtere risikoen for stalking, vold og eskalering. SAM hjælper med at kortlægge risikofaktorer, udarbejde scenarier og planlægge indsatser for at beskytte den udsatte. I Danmark anvendes SAM af politiet samt af organisationen Dansk Stalking Center (Dansk Stalking Center, 2021; Weih et al., 2019).	SAM bruges til at kortlægge risikofaktorer hos både den udsatte og udøveren samt til at udarbejde konkrete sikkerhedsplaner. Værktøjet benyttes til professionel risikovurdering af stalkingadfærd for at forebygge eskalering, vold og drab (Dansk Stalking Center, 2021).
Screening Assessment for Stalking and Harassment (SASH)	SASH er et internationalt anerkendt, evidensbaseret screeningsværktøj, der bruges til at vurdere risikoen i stalking- og chikanesager. I Danmark benyttes SASH primært af Dansk Stalking Center og andre professionelle (fx politi) til den indledende visitation for at	SASH er udviklet som et vurderingsredskab til professionelle i berøring med stalkingsager, der kan hjælpe til at afdække risiko og nødvendige tiltag. SASH består af en række spørgsmål vedr. stalkingen og karakteristika hos stalker og stalkingudsatte. Svarene bruges til at vurdere sagens

Opsporings- og risikovurderingsværktøjer	Indhold	Anvendelse
	vurdere behovet for akut eller yderligere indsats (SocialRespons, 2019).	alvorlighed og nødvendige tiltag, så ressourcer kan prioriteres, og tiltag iværksættes (SocialRespons, 2019).
PPIT – Priority Perpetrator Identification Tool	PPIT er et værktøj udviklet i Wales (UK) til at hjælpe frontlinjepersonale, primært politi og socialforvaltninger, med at identificere de farligste udøvere af vold i nære relationer (Robinson & Clancy, 2016).	PPIT bruges af frontlinjepersonale og fokuserer primært på at vurdere risikoen for fysisk skade i intime partnerforhold. Baseret på værktøjets indhold fokuserer det typisk på 10 kerneområder, som har til formål at identificere de mest farlige udøvere gennem identificering af voldsmønstre, kontrol og kvælning for at finde frem til relevante initiativer omkring gerningspersonens adfærd i sager om vold i nære relationer (Robinson & Clancy, 2016).
DA (Danger Assessment)	DA er et evidensbaseret værktøj udviklet af Dr. Jacquelyn Campbell, der bruges af fagfolk (politi, krisecentre og sundhedsvæsen) til at vurdere risikoen for, at en voldsudøver dræber eller gør alvorligt skade på sin partner. Formålet er at identificere højrisikosager (partnervold/partnerdrab) og oprette sikkerhedsplaner (NNEDV, 2020; The Alberta Council of Women's Shelters, 2012).	Værktøjet består typisk af en kalender (til at registrere voldens hyppighed) og et spørgeskema med 20 spørgsmål. Spørgeskemaet kategoriserer faren i fire niveauer: 'Variabel' (lav), 'Øget', 'Alvorlig' og 'Ekstrem fare'. Der lægges særlig vægt på adfærd som adgang til våben, trusler på livet, strangulering (kvælertag) og voldsom eskalering af volden (The Alberta Council of Women's Shelters, 2012).

Kilde: VIVEs partnerdrabsundersøgelse, 2026

VIVÉ